

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

09 Temmuz 2014 Çarşamba

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

09 Temmuz 2014 Çarşamba

---0---

K O N U

Sayfa

İş sağlığı ve güvenliği hakkında Hattat Holding (HEMA) AŞ'nin ve Polat Madencilik Limited Şirketi'nin sunumları

1:39

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:39

Tamer HIZAL (HATTAT Holding HEMA Dış Ticaret AŞ Başkan Yardımcısı)	1:9, 12:14, 15:16, 18:19, 20:21, 22:23, 26:28, 29:32, 33:38
Muzaffer POLAT (Polat Madencilik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı)	9:10, 14, 16:18, 19:20, 21, 23:24, 27:28, 31, 38:39
Mehmet Akif ŞAHİN (Polat Madencilik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi Genel Müdürü)	10:11, 19:20
Hasan ÖREN (Manisa)	11:12, 24, 32, 33
Canan CANDEMİR ÇELİK (Bursa)	12
Necati ÖZENSOY (Bursa)	14:15, 35:36
Vural KAVUNCU (Kütahya)	15:16
Ayşe BAYRAKTAR (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Temsilcisi) (İş Müfettişi)	20:21
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)	21
Fatoş GÜRKAN (Adana)	21:22
Sakine ÖZ (Manisa)	22, 23
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	24
Özgür ÖZEL (Manisa)	25:26, 37:38
Muzaffer YURTTAŞ (Manisa)	28
Şebnem DÜZGÜN (Prof. Dr.)	29, 39
İlkay ŞENGÜLER (Dr.)	29, 36
B. Burçak BAŞBUĞ ERKAN (Yrd. Doç. Dr.)	29

Açılma Saati: 14.36
Kapanma Saati: 17.52

BİRİNCİ OTURUM

9 Temmuz 2014 Çarşamba

Açılma Saati: 14.36

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

Bugün Soma Kazalarını Araştırma Komisyonu olarak en son dinleyeceğimiz uzman kişileri davet ettik. Bundan sonra da kendi teknik danışmanlarımız içerisinde hocalarımız bizlere sunum yapacak yarın ve önümüzdeki hafta ve o çerçevede de artık raporumuzu yavaş yavaş yazmaya ve şekillendirmeye başlayacağız. Bu arada da ocaktaki barajlama sistemi kaldırılınca da Soma'ya bir ziyaret yapıp Komisyon üyelerimizle, olayı yerinde görmek ve oradaki uzmanların, bilirkişi heyetlerinin raporları doğrultusunda da olayı tekrar aydınlatmak, o konuda görüşlerimizi de ortaya koymak üzere bir Soma gezimiz de olacak. Onunla birlikte de mümkün olduğu kadar bize verilmiş üç aylık süre içerisinde bunu sonlandıralım diye bir gayret içerisindeyim ben. İlave bir ay istemek gibi zorlanmayalım istiyorum çünkü olayın hem hassasiyeti hem toplumun bizden bir an evvel bazı konularda sonuç beklemesi nedeniyle bizim bunu bir an evvel sonuçlandırmamız doğru olur.

Bu süreç içerisinde de yurt dışı gezilerimiz var. 3 tane ülke için Meclis Başkanlığına yazdık ama bunun 2 ülkede olması konusunda çünkü Meclis Başkanımızın yurt dışına göndereceği insanlarla ilgili bazı sınırlama olması yönünde bir talebi var. Belki Avusturalya ile Amerika bugün iş sağlığı ve güvenliği konusunda en uzman olan ülkeler, en gelişmiş ülkeler. Bu ülkelere Komisyon üyelerimizin bir ziyareti olacak, onu da belki toplantı sonu bir karara bağlarız, o çerçevede.

Bugün aramızda Hattat Holding Hema AŞ'den katılımcı olarak Tamer Hızal var Başkan Yardımcısı ve Mustafa Yılmaz, hoş geldiniz. Aynı zamanda Polat Madencilik Limited Şirketinden Muzaffer Polat, Mehmet Akif Şahin ve Mustafa Tokat buradalar. Biz de kendileriyle ilgili madencilik sektörünün üretim, redevans ve iş sağlığı güvenliği konularında uygulamanın içerisinde olan kişiler olarak bizzat onların görüşlerini dinlemek istedik ve ilk sözü bu çerçevede Tamer Bey'e vereceğim ama sunumları bir on beş dakikalık içerisinde toparlarsak Komisyon üyelerimizin soru-cevaplarıyla birlikte sunum uzayacaktır, bir on beş dakikayı, bir saati geçebilir. Geri kalan kırk beş dakika belki soru-cevap şeklinde olabilir Komisyon üyelerimizin soruları, arzuları çerçevesinde.

Ben ilk sözü size veriyorum Tamer Bey, buyurun.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan ve sayın üyeler; hukuki durumu TKİ uhdesinde olan ve hepimizin de bildiği Soma AŞ tarafından işletilen Eynez Yer Altı Kömür İşletmesinde 13 Mayıs 2014 tarihinde meydana gelen ve 301 maden emekçisinin yaşamını kaybettiği feci kaza hakkında şüphesiz ki yer altındaki durum incelenmeden kendimizce gerçek bir değerlendirme yapmak mümkün olmaması gerekir yani çok konuşanlar oluyor, ediyor bu mevzularda ama ancak yerinde görüp değerlendirmek gerekiyor, benim kanım bu.

Bununla beraber, olayın gelişmeleriyle ilgili alınan ön bilgiler birtakım işletme hatalarının üst üste geldiği yolunda gözükmektedir yani bu bizim o çıkanlardan, çevreden aldığımız bilgilerin değerlendirilmesiyle. Bir de ben çok uzun müddet TKİ'de de çalıştım vaktiyle. O zaman da az çok oranın şartlarını biliyorum yani onları da bu değerlendirmemde göz önüne aldım. Bu öğrendiğimiz şeyler şöyle toplanabilir: Uzun bir süre içerisinde insan sayısının netleştirilmemesi bu çok önemli bence. Yani yer altına giren işçinin, çalışanın bilinmemesi, bir sürü ondan sonra, kurtarma ameliyeleri sırasında yanlışlıkları arka arkaya getirebilir. Kaza nedeniyle ilgili farklı nedenler öne sürülmesi -hepimiz biliyoruz- havalandırma ile ilgili farklı bilgiler verilmesi- şuradan açıldı, buradan açıldı, şöyle oldu diye ters döndürüldü- tahkimatın, kabloların ve bantların yanması, yangın başlama noktasının zaman içerisinde değiştirilmesi gibi bazı hususlar birtakım işletme hatalarının olabileceğini göstermiştir. Sonradan daha açık bir şekilde ortaya çıkan ve kurtulanların anlattıkları hususlar gerek sosyal ve gerek teknik konularda olması gereken bir maden işletme şartlarının maalesef bu madende pek sağlanmadığını göstermiştir bize. Havzanın kendiliğinden yanmaya çok müsait olan kömür damarlarının özelliklerine uygun bir havalandırma, ki burada bunu çok belirtmek istiyorum en önemli şey havalandırma projesidir yani işletme projesi bütün bu havalandırma gerçek, düzgün bir havalandırma projesinden sonra ancak düşünülebilir, gelir.

Bir de buradaki kömürlerin en büyük özelliği kendiliğinden yanma olayıdır. Yani TKİ de bunları çalıştırırken başına gelmiştir ama bu kadar büyüğü hiçbir zaman olmadı. Dolayısıyla, bu havalandırma projesine göre bizim buradaki işletme projelerinin geliştirilmesi gerekirdi ki bu maalesef böyle olmamış.

Örneğin bu tip ocaklarda yanıcı hiçbir materyalin kullanılmaması gerekir. Fakat yine görüyoruz ki tahkimatlar ahşap malzemeye takviye edilmiş ve bu da yangının kontrolden çıkmasına neden olmuştur.

Mesela bizim çalıştığımız Amasra HEMA İşletmesinde 6 bin metre galeri bitirdik. Yani şu anda 6 kilometre hazırlık galerisi yapıldı ve bunlar 24 metre faydalı kesitte Türkiye’de hemen hemen en büyük kesitteki galerilerdendir. Burada kesinlikle bugüne kadar hiçbir şekilde tahkimatta ahşap kullanılmamıştır. Burada gördüğünüz gibi bakın, tamamen şu kalıp izleri var, bu tamamen kuyudan çıkışta ilk inset tabir ettiğimiz çıkıştaki betonlamayla ilgilidir. Gerisi zaten gözükmüyor, bakın, hiç o ahşap izleri gözükmüyor, buradan gördüğünüz gibi. Tamamen betonlamayla bizim yapılan galeriler. Bu galeriler tamamen betonla kaplanmıştır. Beton da şöyle kalıplar olarak değil shotcrete tabir ettiğimiz püskürtme bir makineyle yapılıyor bu, çok seri şekilde. Bu makineler sayesinde shotcrete tabir ettiğimiz sistemle püskürtülüyor.

Bir de ayrıca çok önemli bir husus gene Zonguldak’ta ilk defa bundan evvel denendi fakat uygun makineler seçilmediği için maalesef iyi netice alınamadı ve bütün burada denenen makineler başka yerlere gitti. Bu roadheader dediğimiz yani galeri açma makineleri. Burada, bilindiği gibi bu makinelerin kullanılmasının çok avantajları var ve biz burada seçtiğimiz makine çok uygun çıktı, gayet güzel ilerleme yapıyor, rahatlıkla galerileri açıyoruz. Tabii her dinamik patlatmada bir küçük deprem yaratıyorsunuz ve o deprem sonucunda yer altının tabii şartları bir kere bozuluyor. Bozulduktan sonra bütün yükü tahkimata yüklemek çok zor bir şey. Yani hiçbir tahkimat üstündeki yükü tam, bütün olarak doğru dürüst alamaz. Onun için hiç bozulmada... Mesela yurt dışında bu çok daha, bizden de seri yapılıyor. Eğer Avusturalya’ya ya filan giderseniz göreceksiniz, oralarda hemen, anında simultane olarak deliniyor ve bizim bu “roof bolt” dediğimiz yani tavan saptamaları ve yan saptamaları anında hiç gecikmeden tavan bozulmadan, tabakaları birbirine bağlayarak tabii hâlinde onu tutuyorsunuz. İlk başta galeri açıldığı zaman bu makineyle shotcrete atılır, bu havayla teması keser -yani çok çabuk şey yapıyorum tabii buraları- ve arkasından da bu dediğimi tahkimat sistemi yapılır. İleride bu yangınlar arasında -dünyada artık yangınlar çok azaldı da- daha çok bu tavan taşı düşmeleri çok büyük kazalar yapıyor. İşte bu sistemle bunu da önüyoruz. Yani ileride bu işle uğraşan arkadaşların önüne, bu da gelebilecek çünkü biz tabii yangınlarla uğraşırken öbür taraftan bu tip kazalar bizde pek ilgi çekmiyor açıkçası.

Yine burada da bizim bahsettiğim, bakın çiviler gibi gözüken böyle şeyler o demin dediğim roof boltları gösteriyor, tavan saptamalarını. İşte gene burada galeriler. Şu “meş” dediğimiz çelik 2 tane işçinin elinde tuttuğu, götürdüğü. Bunlar işte roof boltlarla bu tavan saptamaları civatalarıyla komple, bütün galeriyi kaplıyor, bağlanıyor ve bunun üzerine tekrar shotcrete dediğimiz beton atılıyor. Bu takriben 10-15 santim filan bir betonlama oluyor ve çok seri özel makinelerle bu gerçekleştiriliyor. İşte burada da görüyoruz, bakın, tertemiz bütün galeri çıkıyor burada yangın durumu kesinlikle söz konusu değil. İşte roof bolt bağlantı şeklini gene burada görebiliyoruz, aynı şekilde bu da öyle.

Soma’daki kaza ile ilgili olarak, olayı takip eden günlerde medyadan edindiğimiz bilgiler ve başlangıçta çeşitli kuruluşlardan gelen kurtarma ekiplerinin organizasyonundaki karışıklık bize madenin bir acil durum planı olmadığını, olsa bile bu planla ilgili hiç eğitim yapılmadığını göstermiştir. Bence en önemli hususlardan bir tanesi bu. Yani bunun olmaması demek bu işin sonuncunun da böyle olması demektir açıkçası.

Acil durum hazırlık planları genelde afet planları olarak da adlandırılmaktadır. Eğer uygulamazsanız zaten afet oluyor, işte, görüyorsunuz. İyi hazırlanmış bir acil durum planı, Soma’da görülen kayıp ve hasarları en aza indirebilirdi. İyi hazırlanmış bir acil durum planı, tehlikeli durumları kontrol edilebilir hâle getiren planlardır bunlar. Sonuç olarak, çalışan madenciler ve maden işletmesi için riskleri bu planlar sayesinde minimuma indirmek mümkündür.

Acil durum hazırlık planları risklerle ilgili önleme ve kontrol önlemlerini ve müdahale prosedürünü ve kurallarını içerir. Ayrıca acil plan uygulaması belli sıklıklarla revize edilmeli ve uygulama eğitimleri aksatılmadan yapılmalıdır. Soma’da bunu çok rahat gördük. Çeşitli kuruluşlardan çeşitli timler geldi, ekipler geldi hatta hiç ocağı görmeyen fakat çok iyi niyetli ama o yönde bilgisi olmayan kurtarma ekipleri de girdiler. Bunların organizasyonu bile çok muazzam bir zaman kaybetti. Hâlbuki bunlar baştan hepsi tespit edilip, o tespit edilen şekilde yapılmış olsaydı, belki çok daha çabuk müdahale edilecekti ve çok daha az can kaybı olabilecekti. Bunun üzerinde bilhassa duruyorum, acil durum hazırlık planı olmazsa ve bununla ilgili eğitimler yapılmazsa hiçbir şey beklemeyin, gerisi, hepsi lüzumsuz şeylerdir açıkçası. Böylece bir madencilik operasyonunda acil durum yönetimi, hızlı gelişen olaylar içerisinde zaman kaybetmeden insanların

yönetilmesini, ekipman ve sarf malzemelerinin teminini, iletişim ve tüm güvenlik ve sağlık problemlerinin çözümünü aksamadan yerine getirebilecektir. Böyle bir planın olmadığını, Soma'da kaza sonrası oluşan kaos ortamından anlamaktayız, demin de söylediğim gibi.

Bu planların hazırlanması ve çalışanların eğitilmesi için sarf edilen zaman işverenler için kaybedilecek zaman gibi düşünülmemelidir. Yani işverenler bunu bilhassa kabul etmesi lazım. O önceden yapılan hani boşa gittiği gibi düşünen yani işçiye çekip eğitmek için bir müddet kazmanın, küreğin yanından aldığınız zaman ona eğitim verdiğiniz zamanı bir kayıp olarak görmeyin ileride bu fazlasıyla işverene de dönecektir. Bakın, bugün netice nedir? Gene işverene de gelip dokunacak sonunda. Aksi durum daha çok şeyin kaybedilebileceğini göstermiştir, bunların yapılmaması hâlinde. Madenlerde acil bir durum olduğunda olayın başlangıcından itibaren geçen ilk birkaç saat en kritik dönemdir; Soma'da yaşadığımız gibi yine. Bu süre kurtarma operasyonlarının başarısını belirleyecektir. Bu süre içerisinde organizasyon, maden yönetimi ve kurtarma ekiplerinin hazırlık seviyeleri, kurtarma operasyonunun başarı seviyesini gösterecektir.

Acil durum planlarında değişen şartlara göre yapılan yenilemeler her değişiklikten sonra çalışanlara bildirilmeli ve bilgi verilmelidir. Yangınlarla ilgili yapılan eğitim çalışmaları planın en önemli parçasıdır. Eğitimin ana gayesi acil durum planının test edilmesidir. Yani test edilmemiş bir acil planla, oturup masada hazırlanıp hiçbir eğitim vermeden, test etmeden yapılan böyle planın da geçerliliği yoktur. Bu eğitimler sayesinde acil durum planı test ediliyor ve noksanlıklar, aksaklıklar görülebiliyor ve acil planlar canlı tutulmak zorundadır, ocakta herhangi bir değişiklik olduğu anda bu planların da değiştirilmesi gerekmektedir ve bütün çalışanların da bunlardan bilgi edinilmesi gerekir. Yoksa üst seviyede değiştirmişsiniz kimsenin haberi yok, gene uygulama imkânı yoktur, gene can kayıpları, mal kayıpları olacak demektir.

Bilindiği üzere, ocak yangınlarının güvenli bir şekilde kontrol altına alınması ve söndürülmesi başarısı birçok faktöre bağlıdır. Anahtar eylem hızlı algılama ve hızlı müdahaledir. Hızlı algılamada karbonmonoksit –yani en mühim şey bu, tek kullandığımız husus bu- ve duman sensorları ile yapılmaktadır. Soma'da bu durum hiç değerlendirilmemiş gibi gözükmektedir. Çünkü o noktaya gelene kadar muhakkak ve muhakkak kesin söyleyeyim, ocak havası “Ben artık yangına müsait hâle geldim.” demıştır, bu kesin, yani hiç aksi olamaz bunun. Soma'da bu durum hiç değerlendirilmemiş gibi gözükmektedir çünkü açık alev oluşuncaya kadar birtakım ön sinyallerin alınmaması böyle bir kanı uyandırmaktadır. Eğer alınıp da değerlendirilmediyse, tabii o çok daha vahim bir olaydır, açıkçası. Ben onu düşünmüyorum bile ama öyle gözüküyor. Yangınlarda erken ikaz ve buna paralel personelin tahliyesinde hızlı davranabilme çok önemlidir. Personelin tahliyesiyle ilgili -ki bu plan içindedir o da- ben bir planın olduğuna da inanmıyorum orada çünkü orada gördük. Hep personel dağılmış bir kısmı başka tarafa, bir kısmı bir başka tarafa giderken, şansı olan çıkmış, gerisi de boğulmuş maalesef.

Çoğu madenlerde belirli periyotlarla tahliye tatbikatları yapılarak çalışanlar tahliye durumunda gerek hangi yolları kullanacaklarını ve gerekse kaçış şartlarını ve ocağın havalandırma sistemini öğreneceklerdir. Havalandırma sistemine göre duman ve gazların hangi yönde hareket edeceğini ve hangi şartlarda bunun değişeceğini ve bu değişikliğe göre nasıl bir yol izleyebileceklerini de öğrenmiş olacaklardır. Çalışanlara yardım için yer altında tahliye yollarını gösteren reflektör veya birtakım plaklarla ocağı da işaretlemek gerekir.

Bilindiği üzere yer altında dumanla karşılaşıldığında ilk başta görünürlükte azalma başlıyor, bu bir kaygı yaratıyor kişilerde ve bunun sonucunda bir kararsızlık ortamı oluşuyor. Bu durumda çalışanların bir arada kalması ve gerekli araçlara sahip olması tahliye işlemleri için çok önemlidir. Ayrıca yer altında her çalışma bölümünde tahliye kaçış kitleri olmalıdır. Bu kitlerde halat, içme suyu, tebeşir, ışıklı işaret cihazı, çoklu gazölçerler ve telefon bulunmalıdır.

Soma'da gene medyadan öğrendiğimize göre yangın sürerken havalandırma yönü değiştirilmiştir. Bu muhakkak teknik zorunluluktan olmuştur, ona inanıyorum. Fakat önceden planlama ve eğitimin en azından yeterli olmaması nedeniyle bir kısım çalışan ters havanın getirdiği gazlara ve dumana teslim olmuşlardır. Neden? Çünkü her gün alıştığı yerden çıkmaya çalışmış, orada temiz hava var diye. Hâlbuki havalandırma tersine dönüldüğü zaman bir de bandın yandığını da biliyoruz, bu sefer temiz hava beklerken o ortama pis hava gelmiştir ve ocağın çıkışına yakın yerde bir sürü ölüm vakası olmuştur.

Bütün bu durumlar yangın gibi olaylarla karşılaşıldığında tepki ve hazırlık unsurlarını içeren bir stratejik planın hazırlanması ve uygulanmasının çok önemli olduğunu tekrar göstermektedir. Zamanında yapılacak eğitim ve koruyucu tedbirlerin işverene yükleyeceği giderler, olabilecek bir kazada olumlu olarak fazlasıyla geri dönecektir. Bu kesindir yani.

Soma gibi kendiliğinden yanma özelliği olan kömür damarları için hazırlanan işletme projelerinde, hazırlık ve nakliye galerilerinin sağlam kaya formasyonlarından sürülmesi ön görülmeli ve böylece herhangi bir kıvılcma tespit edilen kömür damarının sağlam

kayaçlar içinde yapılacak yer altı barajlarıyla “yangın barajları” tabir ettiğimiz havası kesilmelidir. Böylece hem kızışmanın olduğu damardan çıkan gazların ocak havasını kirletmesi önlenerek hem de havasız kalan kömür damarında yanma kendiliğinden duracaktır.

Soma’da ana giriş bant galerisinin kömür damarının tabanından ve kaya formasyonları içerisinden sürülmesi ne rağmen -ki bu doğrudur, iyi bir planlamadır- jeolojik ön bilgi yetersizliği nedeni ile kömür damarının aşağı doğru kıvrılması sonucu ana galeriye çok yaklaşan, belki de birleşen kömür damarı hava almış ve yeterli izolasyon (betonlama veya köpükleme) yapılmadığı için de hava alan damarda kendiliğinden yanma başlamıştır. Bence bütün kazanın gerçek nedeni bu hemen hemen. Zaten bir yanma başladığında bunun tedbirini almazsanız bütün damar yanarak boşalır ve göçükler arka arkaya gelmeye başlar.

Ayrıca, alınan bilgilerden anlaşıldığına göre, zamanında üretim planı ile -bu da önemli- genel havalandırma planı birbirine uygun hazırlanmadığı için plan dışı çok miktarda üretim ve hazırlık galerileri açılmış ve bu bölümler de çok sayıda yardımcı havalandırma pervaneleriyle havalandırılmak zorunda kalmıştır, hatta zorunluluktan bazen hiç uygun olmayan seri havalandırma bile yapılmıştır. Yani bir üretim panosunda kirlenen hava başka bir panoda tekrar kullanılmıştır. Bu da yani benim aldığım nefesi hemen hiç oksijen ilave etmeden yanımdaki bir arkadaşına verip, onu o nefesle yaşamaya mahkûm etmek gibi bir şey, kullanılmaması gerekir. Düşünülmeyen birtakım galeriler açıldığı için havalandırmayı zorlayarak yer altında birtakım zorlama havalandırmaları yapılmıştır.

Ocakların üretim planı esas olarak doğru bir havalandırma planına göre hazırlanmalıdır. Yer altında ana planlardan saparak yeni galeriler eklemek havalandırma sisteminin planlanan şekilde çalışmasını engelleyebilecektir. Sistemde herhangi bir değişiklik olduğunda çalışanların haberinin olması, yeni planları görüp öğrenmesi gerekir. Batı ülkelerinde, yıllar içerisinde yer altı maden yangınlarında can kaybını azaltacak önemli ilerlemeler olmuştur. Bugün yangın riskine karşı daha gelişmiş bir bilimsel anlayış mevcuttur. Bu planlar mesela o kadar önemlidir ki Amerika’da filan, her altı ayda bir bütün yer altı ocakları havalandırma planlarını muhakkak ve muhakkak -onların maden emniyet ve işçi sağlığı idareleri vardır, MSHA diye- oraya bildirmek zorundadır. Yani orada kontrol edilir, öyle rast gele pervane filan ilave edemezsiniz.

1) Alınan önlemlerin basında yangının olması hâlinde yayılmayıp yangın noktasında müdahale edilmesini sağlamak için daha önce de belirttiğimiz gibi, ocaklarda yangına dayanıklı malzemelerin kullanılması, yangın çıkmadan erken bilgi alabileceğimiz yeni algılama sistemleri ve daha nitelikli, yani eğitimli iş gücüyle çalışılmasının temini gelmektedir. Bütün bunlara rağmen hazırladığımız planlar düzgün olmazsa en iyi tesis ve en iyi ekipman bile hiçbir zaman kurtarıcı olamayacaktır. Karbon monoksit sensörlerinin otuz bir takvim günü içerisinde -yani en fazla- muhakkak kalibre edilmesi kaydedilmesi gerekir. Çünkü bunlar da zamanla bozulabilirler. Örneğin kalibrasyon yapıldıktan sonra rapor defterlerinde işte “ 71, 72 no.lu sensörler 05/12. 2014’de, iştec2015’de kontrol edilmiştir.” diye de rapor defterlerine kayıt edilmelidir. Yani bunlar yangınla mücadelede önemli hususlardır.

2) Sensörlerin asgari yedi günde bir testlerinin yapılması gerekir. Bu hepsinin değil ama belli bir dizi üzerinde, belli birkaç tane seçilerek bilinen konsantrasyonda karbonmonoksit gazı verilerek test edilir.

3) Bant çalışan galeride hava hızının -hiçbir zaman mesela burada bant var, bakın, bu- 5m/saniyeyi geçmemesi lazım. Hâlbuki burada benim tahminim daha fazla olabilir çünkü neden? Çünkü burası aynı zamanda hava emiş galerisi. Hava emiş galerisinden fazla hava emdiğiniz zaman hız artacaktır. Hızın artması demek bu kömürün tozlanması demek ve ileride kömür tozu patlamalarına neden olması demektir. Buna da çok dikkat edilmesi gerekir.

Sonuç olarak, kontrol sisteminin etkinliği, gösterilen çabaya bağlıdır. Uygun ve zamanında yapılan uygulamalar yaşam demektir.

Önemli bir husus da yer altında hayat kurtarma -bu son zamanlarda çok konuşulan- yani yaşam odalarının hazırlanmasıdır. Ama bu öyle söylendiği gibi, hani yetmiş, seksen gün filan gibi daha henüz yok öyle. En son bir ihale ben yurt dışında gördüm, o da otuz iki gündür, yani daha ilk defa. Umumiyetle daha küçük çapta. Yani öyle fazla bir ay, iki ay kalınsın diye değildir bunlar ama gelişmelerle bunlar da olacak tabii. Bu odalar uygun ve sağlam formasyonda oda şeklinde kazılarak veya seyyar çelik konstrüksiyonlar olabilirler. Yani yer altında da yapılabilir.

Bu odaların bulundukları yerler yangın kapıları ile birleşik iş yerlerinden ayrılmalıdır.

Zararlı gazlardan korunacak şekilde dizayn edilmelidir. Mümkünse bir... Burada yanlış anlaşılmasın, yanmayacak hiçbir şey yoktur, yanar fakat yangını iletmemesi gerekir. Yani bant yanar ama yandığı yerde durması lazımdır, ilerlememesi lazımdır. Kablo yanar, gene öyle, bunda da öyle, en az bir saat yangına maruz kalması hâlinde özelliklerini kaybetmeyecek çünkü kapıları filan bunun bayağı yalıtılmıştır pis hava girmesin etmesin diye, bunların bozulmaması gerekir. En az 100 metre çevresinde yer altında herhangi bir yakıt istasyonu, patlayıcı madde deposu veya yangına sebep olabilecek tesis olmayacak. Planlarda yerleri tam olarak tespit edilmeli her çalışana

gösterilmelidir yani “Senin işte, yaşam odan şuradadır, şu yoldan gideceksin.” diye. Makul sayıda işçi sayısını barındıracak şartlarda olmalıdır. Kolayca erişilecek yerlerde olmalıdır. En fazla 500 metre mesafede temiz hava veya maden çıkısına ulaşılabilir bir yerde kurulmalıdır. Yani sizin mesela bir kuyuda arızanız oldu veya işte, burada bant yolunda bir yangın çıktı. İşte, bu öyle bir yerde olacak ki sekiz saatte söndürülürse 500 metre içinde temiz havaya, ya dışarı yahut da içeride temiz havanın olduğu bir yere işçi kaçabilecektir buradan da.

Bu yaşam odalarında, yine öncelikle, yangın kontrol ve acil planlama durumuna göre en az otuz altı saat işçilerin sayısına göre yetecek solunum havası bulunacak. İçme suyu, gıda, aydınlatma, ilk yardım malzemesi, yangın söndürme ekipmanları, iletişim sağlayıcı haberleşme araçları, normal oturma sağlayacak bir düzenek, mobil bir tuvalet bulunacaktır. Bu yaşam odalarında bir müddet sonra çalışanların solumaları sonucu oksijen azalır ve solunan hava kirlenir. Bu durum ölümcül bir sonuçtur. Bu duruma çare olarak yeni bir hayat kurtarıcı alet geliştirilmiştir ve başarıyla şu anda, test edildi bu. Bu cihazla oksijen sağlanarak bu ölümcül durum önlenabiliyor. Yeni yeni kullanılmaya başlandı Batı’da bu, daha çok deneme safhasında.

Burada ben şekilleri koydum. Tek kapılı sistemde bir galeri içinde açılmış, işçi kapıyı açıyor, yürüyor. Bir tanesi de çift kapılı. Çift kapılı olanı daima tercih etmek lazım, o şöyle: Dışarıdan geliyorsunuz, dışarıdaki havanın kirli olduğunu düşünün, oradan giriyorsunuz, kapıyı açıyorsunuz, ortaya geçiyorsunuz kapattıktan sonra. Sonra iç kapıyı açıyorsunuz ve giriyorsunuz. Bu yaşam odası ortamına geçmiş oluyorsunuz.

Şimdi, çok kısa turalım istiyorsanız bu metan drenajını atlayayım ben Sayın Başkan çünkü...

BAŞKAN – Metan drenajı konusuna değinirseniz iyi olur bana göre.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Benim hakkımı Tamer Bey kullanabilir. Ben az konuşayım.

BAŞKAN – Sorun değil.

Buyurun Tamer Bey, devam edin.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Onu da neden uygun görüyorum şahsen: Burada metan gazı çıkmaya başladı. Şu anda daha üst kotlardayız. Alt kotlarda bu metan gazı daha artabilir. Onun için ben bunu da kısaca öyle pek şeye gitmeden geçmek istedim. İleride, bahsettiğim gibi, Soma’da ocaklar derinleştikçe metan gazı problemi de büyük bir sorun hâline gelecektir. Bu nedenle bu günden sondajlarla kömür damarının daha derin kotlardan alınacak karot numuneleri ile damar içerisindeki metan gazının konsantrasyonu tespit edilmeli ve sınırları aşan değerlerle karşılaşılması hâlinde metan drenajı için planlamalar yapılmalıdır bugünden. Yani orada belli bir noktanın üstüne çıkıldıysa muhakkak metan drenajının üstüne... Bilmiyorum, siz sondajlarda yaptınız mı? O çok önemli yani hakikaten. Kaça kadar çıktınız son?

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – 2

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - 2 bir şey değil, 10’a kadar yolu var.

Bu planlara göre iki aşamada metan drenajı başlatılmalıdır. Öncelikle ileride çalışılacak sahalarda operasyona başlayarak güvenli bir ortam sağlarken, işletme safhasında da uygun metotlarla metan drenajı çalışmaları devam ettirilmelidir.

Burada kısaca böyle gösterdiğimiz şekillerde, “ayak” diye tabir ettiğimiz, kömürün kazıldığı yerde, kömürle beraber hem çalışırken -planlarda görüyorsunuz- birincisinde yatay sondajlar var. Kömürün içine girmeden, daha işçi ve kazı makineleri girmeden sondajlarla buradaki gazlar alınıyor hem de kullanılmak üzere dışarı çıkarılıyor.

İkinci resimde gözüken ise, gene, bu sefer kömürü alınmış olan yerlerde, bu tabakalar kömürün içinde üçte bir kadar ancak gaz bulunur, daha çok gazı hatta gazın çoğu yan taşlarda yani tavan taşında ya taban taşındadır. Dolayısıyla göçük başladıktan sonra bu tabakalar oynar ve gazı da bırakmaya başlar. İşte, o zaman da tavana ve tabana sondajlarla bu gazlar alınır ve değerlendirilir. Bu bildiğimiz, bizim şu anda evlerimizde kullandığımız gazın aynısıdır, hiçbir farkı da yoktur.

Bu da gene bir metan drenajı -son gösterdiğim- bu da gene göçükten yer yüzünden bu sefer alınıyor bu sistem. Şu anda biz bunu HEMA’da kurmaya başladık, Amasra’da. Malzemesi geldi bir kısmı, sondajlarımızı filan da yapıyoruz, bu da başladı.

Şimdi, sonuç ve önerilere gelince, Soma’daki çok feci kaza sonrası yapılmasını uygun göreceğimiz öncelikli hususlar ise kısaca şöyle sıralanabilir:

Yer altına girerken personel kimliklerini gösteren kartlar, demin başta söylediğim gibi, bu çok önemli, bu kartlar alınmalı, rastgele kişi ocağa girmemeli, gene ocaktan çıkarken de bu kartlar tekrar geri alınmalı. Böylece kaç kişi vardı, yoktu, şöyle mi oldu, birtakım şeylere demagojilere filan da lüzum kalmaz ondan sonra.

Çalışanlar işçi sağlığı ve güvenliği yönünden eğitime tabi tutulmalı ve bu eğitimler sürekli olarak devam ettirilmelidir.

İşçilerin iş yerine çeşitli nakil vasıtaları ile getirilip götürülmesi sağlanmalı. Bilhassa meyil yukarı yürüyerek çıkışlarda daha fazla oksijen tüketileceğinden ferdi oksijen maskeleri yeterli olmayacaktır, ki o da yaşandı bakın. Yani öbür tarafta kırk dakika kullandığınız bir maskeyi burada yirmi dakikada bitirirsiniz, tüketirsiniz.

Başka bir iş yeri bölümünde kirlenmiş hava, demin bahsettiğimiz hava tekrar başka bir iş yerinde kullanılmamalıdır bu seri.

Gaz detektörleri tehlike sınırının en alt seviyesine göre ayarlanmalı, daha toleranslı falan olmamalıdır bu kesinlikle. Çünkü insan zaten karar verip uygulamaya geçinceye kadar bir tolerans kullanılmış oluyor.

Yer altı işletmesinde sorumlu bir havalandırma mühendisinin oluru alınmadan mevcut havalandırma sistemine bir ilave veya değişiklik yapılmamalıdır. Demin mesela arkadaşlar konuşurken de duydum. Bizde öyle bir mühendis kolay kolay ayrılmaz. Hâlbuki yurt dışında havalandırma mühendisi en önemli mühendislerden bir tanesidir, kimse onun kararlarının dışına çıkamaz. Üretimi durdurur, devam edemezsiniz.

Yaşam odalarında her işçi için en az bir metrekare yer ayrılmalı. Dikine mesafe 100 metre ve yukarı olması hâlinde yani bu çıkışta mesela şu yükseklik 100 metreyi geçerse muhakkak işçinin taşınması gerekir.

İşçi tahliye yolları ve bant yolları ayrı olmalı bence. Çok mecbur kalmadıkça, yani bu çok kesin bir kaide değil ama mecbur kalmadıkça yan yana olmamalı.

Sonuç olarak madenlerin genel kontrol düzenlemeleri içerisinde denetlenmesi yerine bence, gene çoğu ülkelerde benzeri olan maden emniyet ve sağlık -mesela Amerika Birleşik Devletleri'nde MSHA gibi demin söylediğim Mining Safety and Health Administration- birimleri gibi ve daha çok tecrübe ve özel eğitim görmüş uzmanlardan kurulu bir teşkilatın kurularak denetimin bu birime yaptırılması daha iyi sonuç verecektir. Böyle bir teşkilat örneğin ülkemizde Maden İşleri Genel Müdürlüğü içerisinde, bugünkü şartlara baktığımız zaman, müdürlüğün yapısı değiştirilip yeniden teşkilatlandırılarak bu tip özel ihtisas isteyen bahsedilen kurum bu genel müdürlük içinde mesela şekillendirilebilir.

Redevans uygulamalarına gelince, bunlarda da yeniden bunların ele alınması faydalı olacaktır kanısındayım. Yer altı kaynaklarımız devletin hüküm ve tasarrufu altında olmasına karşın devlet işletmeleri kendi şartlarına göre hazırladıkları şartnamelerle işletemedikleri veya işletmek istemedikleri sahaları redevans usulü çalıştırmak üzere ihaleye çıkmaktadırlar. İhale sahibi devlet işletmelerinin yeterli projelerle... Bakın, dikkat edin, hiçbir redevans ihalesi hemen hemen projesi yapılarak çıkmıyor. Neye bakılıyor sadece; kaç lira veriliyor, metreküpü... Ben buna karşı değilim, redevans olsun çünkü başka türlü bu şeyi çalıştıramıyorsa bunun çalışanlara, birikimi olanlara verilmesine taraftarım ama bunu rastgele, bir projeye dayanmadan verdiğiniz zaman neyi veriyorsunuz? Sattığınız malı bilmiyorsunuz, fiyatı koyuyorsunuz, ondan sonra da o fiyatın peşine düşüyorsunuz. Bunu hep çok yerde yaşadık. İhale sahibi devlet işletmelerinin yeterli projelerle ihale işlemlerini yapmamaları nedeniyle ileriki yıllarda yüklenici ile idareler arasında çok kere çeşitli anlaşmazlıklar çıkabiliyor. İhtilaflar teknik ve iş güvenliği hususlarında olmamakta, yani çoğunda bakın teknik konular değil, esas olan konular daha çok redevans tutarının her ne şartta olursa olsun sözleşme şartları içerisine alınması üzerine olmaktadır.

Şimdi, mesela, bizim Amasra gibi bir yeri ihaleye çıkıyorsunuz. Hiçbir proje yok, diyorsunuz ki: "İşte, elimizdeki bilgiler bunlar. Bir ay içinde bana bir proje ver. Ben buna göre değerlendirme yapacağım." "Siz gelip gördünüz, bütün bu verdiklerim de önemli değildir." diyorsunuz şartnamede ama "Siz bunları okudunuz, ettiniz, siz hepsinden sorumlusunuz." Şimdi, yer altı işletmesi, bakın, HEMA 6 tane makineyle -altı sene önce aldı burayı- sondaj makinesiyle, 2 bin metre kapasiteli derin sondaj makinesiyle devamlı sondaj yapıyor ve 1 metresi bunların 100 dolar maliyeti ve hâlâ daha rezerv tam belli olmadı. Peki, böyle bir yerde esas bu servetin mi belirlenmesi en iyi şekilde, emniyetli çalışabilir hâle getirecek bir projenin hazırlanması mı önemli yoksa TKİ'nin alacağı redevans miktarı mı önemli? Bugün bütün kavgalar bunun üzerine gidiyor. Dolayısıyla bunun yani demek istediğim... Devam edeyim, öyle şey yapalım.

Halbuki redevans sahaları bahsettiğim şekilde gerçek bir proje ile ihale edilebilseydi bu sürprizlerle karşılaşma olasılığı olmayacak ve aramızda da birtakım sürtüşmeler olmayacaktı devletle. Bu tip ihalelerin de daha geniş yetkilerle donatılmış bir Maden İşleri Genel Müdürlüğüne yürütülmesi hâlinde, tarafsız olarak daha kolaylıkla değerlendirmeler yapılabilecek ve lüzumsuz çekişmeler yerine, gerçekler doğrultusunda karar alınarak ihaleler yürütülebilecektir. Burada ayrıca da bu redevans için toplanan, mesela kuruluşların aldığı redevans ücretleri tamamen genel bütçe içerisinde kullanılır gider. Hâlbuki böyle maden dairesi gibi devletin belli bir yerde toplaması

hâlinde bunlar belki maden yatırımlarında kredi olarak kullanılabilir yani bu tip çalışmalar da yapılabilir, tabii, bugünkü konunun içinde değil belki de.

Şimdi, İşçi Sağlığı ve Güvenliği Yasası öncelikle bu... Bir de en son kısaca şeyden bahsetmek istiyorum bu İşçi Sağlığı ve Güvenliği Yasası. Esas olan bence bunu işverenlere sevdirmek zorundayız. Yani işverenler bu yasanın kendi lehlerine olduğunu bilmeliler.

Son çıkan yönetmelik, çalışmalarıyla üç bin günü dolduran her kişiye, sınav hakkı tanıdığından ve branş gözetilmeden her teknik elemanın A sınıfına yükselme olanağı vermesi sonucu, madenlerde beklenen iyileşme nasıl sağlanacak? Bu durumda hayatında yer altını hiç görmemiş bir teknisyen yer altı ocaklarında denetleme yapabilecek mi ve madeni değerlendirebilecek mi?

İki senelik bir yüksekokul mezunu ile minimum dört senelik mühendislik bölümleri mezunlarının aynı statüde değerlendirilmesi uygun olmamaktadır. Her mesleğin belli bir bilgi birikimine sahip olan ve o meslekten gelen denetimcilerle denetlenmesi durumunda, denetlenenler üzerinde de güven yaratacak ve gerekli iyileştirmeler inanılarak yapılacaktır.

İşin esasına ait tecrübe ve bilgiye sahip olmayan bir kişinin denetleme fiiline faydadan çok zarar vereceği gerçekleşen olaylarla da gözükmektedir.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Yasası içerisinde bilindiği üzere ortak sağlık güvenlik birimleri bulunmaktadır, bu OSGB'ler ve sayıları 2000 civarında şu anda bildiğim kadarıyla. Bu şirketler bazen bir denetçiye 800 den fazla şirketin denetleme görevini vermiştir, daha doğrusu uzmanların bunlar belgelerini kullanıyorlar. Yani 800 şirkete denetleme yapılmasına imkân yok. Bu durumun çok sıkı kontrolü gerekmektedir. Yasaya uygun çalışmayan uzman ve OSGB'lerin yetkileri bence derhâl iptal edilmelidir.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Saygılar ve sevgiler sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Tamer Bey.

Sizin oradaki projeye ilgili bize şöyle global bir bilgi verir misiniz? Yani TTK'nın Amasra bölgesinde ne yapıyorsunuz? Kapasiteniz ne? Ne üretiyorsunuz? Nereye satacaksınız? Genel bir bilgi lütfen...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şimdi, efendim, bizim oradaki proje TTK'nın Amasra bölgesinde bir kısmı eksi 400 yani deniz seviyesinden 400 metre aşağıda kalan kısmı, şu anda kendisinin yani devletin çalıştığı kısmın 400 metre deniz seviyesinden altındaki kısmı ile belli bir kesimde de, güney kısımda da yüzeyden tüm derinliklere kadar ihale edilmiş 2005 senesinin sonunda ve buradan tamamen yer altı işletmesi, işte, belli şeylerle yirmi seneliğine, sonradan onar onar uzatmak üzere karşılıklı anlaşmaları şartıyla kömür üretimi, belli senelik üretim miktarlarımız var.

BAŞKAN – Ne kadar üreteceksiniz yılda?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - İlk başta 500 bin ton/yılla başlıyor. Ondan sonra 2-2,5 milyon ton, 3 milyon ton olarak devam ediyor. Taş kömürü bu, zaten Türkiye'de şu anda tek taş kömürü yani sert kömür olan kısım orada. Bize verilen o zamanki projede, proje demeyeyim, normal teklif dokümanlarında çeşitli kuruluşlar tarafından yapılan araştırmalar sonucu 300 ila 400 milyon ton kömür var gözüküyordu. Fakat yaptığımız tetkiklerde maalesef ilk başta, ki ben orada da genel müdürlük yaptım vaktiyle, bana da o proje gelmişti. Daha doğrusu ilk geldiğinde biz o zaman yatırım durumu düşünmüyorduk hani orada ama hiçbir zaman da ben o kadar bir rezerv düşünmüyordum. Hâlen ben mesela Zonguldak için de 1 milyar falan derler, eğer bana sorarsanız 250 milyon tonu işletilebilir geçmez şu anda. Yani burada da eğer 60-70 milyon bulsak dahi diyordum çok iyi netice olur çünkü az bir rakam değil yani 60 milyon, 70 milyon da. Fakat Allah'tan bizim yaptığımız sondajlarla -yani sondajlar yapılmasaydı, hâlen de yapıyoruz bakın, 6 makine çalışıyor şu anda- 110 milyonu garantiledik, bu bulundu, işletilebilir. Bir de ayrıca biz tamamen en son sistemlere göre rezervlerimizi hesaplıyoruz. Dünyanın kullandığı yani eski bizim sistemlere göre işte, üretilebilir, mümkün filan değil, doğru, dünya standartlarının, İngiltere'nin, Avustralya'nın kullandığı standartlara göre yapıyoruz. Bizim zaten İngiliz consulting firması var, SRK, onlarla beraber çalışıyoruz. Şu anda 110 milyon ton çıkarılabilecek kömürümüz var, devam de ediyor ama yani sondajlarımız devam ediyor ve yeni potansiyeller de bulduk, hatta koklaşabilir kömürler daha derinde ve tamamen yeni teknolojilerle çalışıyoruz. İşte, demin de arz ettiğim gibi, galeri açma makinesi mesela çok önemli çünkü eğer çok sıkışsanız dinamit atacaksınız ama dinamit kullanmak demin de gene arz ettiğim gibi bir nevi küçük deprem yaratmak yer altında, yaratıldıktan sonra o deprem tekrar kayaları bir arada tutmak çok daha büyük masraflar ve büyük emek isteyen hususlar oluyor.

İşte, bir kere, şu anda arkadaşlar, en son Polonya Famur Firmasıyla anlaşma yaptık. Dört ayak "longwall" dediğimiz yani dört tane, kömürün ana çıkacağı yer...

BAŞKAN – Uzun ayak.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Uzun ayak evet.

Bu ayağın anlaşması yapıldı. Arkadaşlarımız da hatta bugün dönecekler. Dört ayağın alınması için mukaveleyi imzaladık, şimdi onun şartlarını işte, ne zaman gelecek, ne edecek, onları konuşuyoruz, onlar gelecek.

Bizim maksadımız içeride çok az işçi tutmak. Yani emekten ziyade daha az adam, daha çok beyin yani çalışan beyin ve ilk başta biraz fazla para sarf edip ondan sonra daha ekonomik bir çalışma. Bugünkü hesaplarımızda mesela takriben bizim maliyetler herhâlde 39 dolar civarında falan olacak yıkanmış kömürün, belki biraz değişir, benim en son baktığımda böyleydi.

BAŞKAN – Üretim maliyeti mi 39 dolar/ton?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Evet, dışarıya çıkmış, yıkanmış temizlenmiş olarak. Yani 6.200-6.400 kalorili kömür.

BAŞKAN – Taş kömürü, antrasit...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Taş kömürü evet.

HASAN ÖREN (Manisa) – Dışarıdaki satışı ne kadar?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Satışı tabii, beni hiç ilgilendirmiyor, bakmıyorum, değişiyor ama yani şu anda çok düşük ama dünyada kömür fiyatları devamlı oynar, yani üç senede bir böyle iner çıkar.

BAŞKAN – Liman teslimi 80 dolar falan galiba.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şu anda, yok, 100 küsur falan, düştü.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani sizin 39 dolara mal ettiğiniz kömür TTK veya...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Mal etmiyoruz, daha edeceğiz, planladık.

HASAN ÖREN (Manisa) – Planladığınız -“planladığınız” diyelim, “mal ettiğiniz” demeyelim- dışarıda 120 dolar.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - En aşağı öyle yani evet 100 dolar filan o civarda.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bayağı arada fark var da, o fark nereye gidiyor, kim alıyor onu?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Çıksın da bakalım. Yok yani o değil tabii. Hayır, şöyle...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – HEMA alacak işte.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, HEMA almıyor şimdi yani bir sürü şey gidiyor, satış giderleri de var. Bu çıkardığımız bizim kömürün satılabilir hâle gelmiş olan maliyeti olacak bugünkü programlarda. Şimdi, o dediğimiz kömürün içinde mesela ben yurt dışında da çalıştım, kömür nakliyeler 20 dolara çıktı, bazen daha da geçti, bir de onu koy. Bizim için bu büyük bir avantaj yani ülkemizde kömür üretilmesi. Demir çeliklere çok yakın bir yer, o da büyük bir avantaj hem Ereğli Demir Çelik orada hem Karabük Demir Çelik orada. O bakımdan yani Türkiye için büyük bir imkân.

İşte, şu anda, demin de bahsettiğim gibi, 6 bin metre galeri sürüldü, Çinlilerle çalışıyoruz, bizim ekiplerimiz de var, Çinli ekiplerle çalışılıyor. En son gene bir number one, “China Coal” diye bir şirketle daha -Çinlilerin en büyük firmaları hemen hemen- bir anlaşma yaptık. Onlarla da galeriler sürülüyor. Bu galerilerin kesitleri de Türkiye'deki herhâlde maden ocakları içinde en geniş yani 24 metre kare, bakın, bizim havalandırma hesaplarımızda bazı yerlerde 24 bile yetmedi, 30 metre kareye çıkarttım şimdi onları. Yani havalandırma hakikaten çok önemli.

Esprisini de anlatayım. Ben ilk başladığım zaman orada Sayın Hattat'a dedim ki: “İşte, havalandırma bu kuyudan olacak.” “Yahu, Başkan, ben dünyanın parasını verdim, o koskoca kuyuyu yaptırdım 8 metre çapında. Ben havalandırmaya o kuyuyu nasıl veririm?” filan dedi. Yani havalandırma deyince sanki havaya gidecek bir para gibi düşünüldü ama şimdi, o da kabul etti bunu. Ama kabul ettirinceye kadar işte, “Sen ne istiyorsun?” dedim ben orada, dedi ki: “Oradan kafes olsun, şu olsun...” “Tamam, senin dediğini de koyarız, dururlar onlar ve patron istedikten sonra duracak şekilde yaparız.” dedim. Ama bugün artık kendisi de bu gerçeği kabul etti. Yani işverenlerle kuracağımız diyaloglarla biz teknik elemanlar bu işi daha çözümlü hâle getirebiliriz.

BAŞKAN – Peki, sizin redevans ton başına belli bir ücret mi ödeyeceksiniz TTK'ya yoksa ürün paylaşımı mı?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, TTK'ya bir ücret ödüyoruz, zannediyorum, 7 dolar filan civarında. Bunun senelik belli bazlarda artışları var. Benim demin söylemek istediğim o yani burada esas olan, bir kere projesi olmadan.. Mesela ben o sırada bu ihaleye çıktığı zaman Park Holdingde çalışıyordum. Bana o zaman sorduklarında oradaki genel müdür "Ya, ağabey, niye siz girmediniz?" "Ben, Rifat Bey, projesi olmayan işe girmem, açıkçası bu kadar büyük bir işte." dedim ve girmedik, ama tesadüf sonunda bizim başımıza kaldı yine, geldik...

BAŞKAN – Ne zaman üretime geçeceksiniz, belli mi?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Vallahi, seneye inşallah başlıyoruz. Yani seneye ekim ayında filan üretime başlayacağız.

BAŞKAN – Bizim Komisyon raporlarımıza da, Türkiye'de hani tarımda bir ifade kullanıyorlar "iyi tarım uygulamaları" diye, benzer bir şekilde de "iyi kömür uygulamaları" veya "iyi yer altı kömür projeleri uygulamaları" diye birkaç örnek yazalım istiyoruz yani arkadaşlarımızda görüşmelerimizde. Bunlardan biri geçen hafta dinlediğimiz Demir Export'un Soma'daki yatırım yani proje aşamasında yaptıkları şeyler de bizi etkiledi. Bu bağlamda HEMA var, bugün Polat Madencilik ve Fina Enerjinin ortak yatırımları var. Peki, bizim yurt dışına gidiş amacımız da bu tür örnek tesisleri gezmek, görmek ama yurt dışını gezmenin yanında Türkiye'de de böyle güzel uygulamaların olduğunu da raporlarımıza biz dercetmek istiyoruz.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - İyi olur tabii yani.

BAŞKAN – O kapsamda belki sizden şöyle bir şey isteyebiliriz, tabii ki firma mahremiyetiniz size aittir, buradaki üretim kapasitenizden, projenizden... Siz 30 metrekare galeri kesitinden bahsettiniz ki bunu muhtemelen 3 milyon tona falan çıkardığınızda...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Demin gösterdiğimi gördünüz, 24 metrekare mesela.

BAŞKAN – Yani bu kapsamda biz sizden bir rapor isteyebiliriz. Bizim arkadaşlarımız sizden bu konuda...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Vallahi, her zaman yardımcı olmak hem görevimiz hem zevk duyarım açıkçası.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Tamer Bey.

Bundan sonra soru-cevap olacak.

Ben sırayı Muzaffer Bey'e vermek istiyorum. Muzaffer Polat, Polat Madencilik, aynı zamanda Fina Enerjiyle birlikte Soma'da büyük bir yatırım yapıyorlar. Onun da görüşünü aldıktan sonra soru-cevapla birlikte konuşmalarımızı, görüşmelerimizi zenginleştiririz inşallah.

Muzaffer Bey, buyurun.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii, Tamer Hızal'dan sonra bir şeyler anlatmak biraz daha zor. Yani Tamer Hızal bizim sektörün duayeni hem yurt içi hem yurt dışında çalışmış, sektöre çok emeği geçmiş hem özel sektör hem devlet sektörünü bire bir bilen bir ağabeyimiz. Bundan sonra benim teknik konularda bir şey söylemem söz konusu değil ama ben zaten mühendis kökenli de olmadığım için ben bir madenci olarak bu kazadan sonraki yaşadıklarımız veya bu kaza bize ne yaptı, ne getirdi, onu birazcık irdelermeye çalışacağım.

Tabii, keşke olmasaydı, bu kaza çok vahim, çok kötü bir kaza ve bu kazayı biz yurt dışında yurt içinde de kimseye anlatamıyoruz. Karbonmonoksit ile 300 kişinin iş kazasında şeyini anlatamıyoruz. Bu tamamen... Eğer eksiklik olmasaydı, hata olmasaydı kaza da olmazdı. Hataların ve eksikliklerin getirdiği bir neticede büyük bir kaza.

Şimdi, burada iki üç tane mağdur var. Tabii, başlıca mağdur o ölen 300 şehidimiz, onlar mağdur.

İkincisi de sektör, madencilik sektörü mağdur, ülkemiz mağdur.

Madencilik sektörü nasıl mağdur? Bu kaza sektöre mal edilen, sektör üzerinde, sanki sektörde bütün çalışanlar, sanki sektörde bütün işletmeler, madencilerin hepsi aynı kategoride sorumsuzmuş gibi algılandı ya da öyle bir algı yaratıldı. Belki biz de kendimizi anlatamadık. Ama şunu oturup düşünmemiz lazım: Maden lazımsa madenci de lazım, madenci lazımsa maden de lazım. Yani ülkemizde "maden" dediğimiz zaman dış dolgusundan ayakkabı çivisine kadar hepsi madenle şey oluyor, bunun hepsini yurt dışından ithal edemezsiniz. Yani şu anda Çalışma Bakanlığı çok fazla yükleniyor madencinin üzerine. Bu saatte bu kadar yüklenme doğru mu değil mi, onun takdirini size bırakıyorum. Yani ülkemizde, geçmişte "mostra madenciliği" dediğimiz kolay madencilik yapılıyordu. Daha yeni yeni bu proje madenciliği Türkiye'de yapılmaya başlandı. Proje madenciliğine de finans şirketlerini, büyük şirketleri sektöre yeni yeni

ısındırıyoruz. Yani büyük şirketler, finans şirketleri, para ayıracak şirketler sektöre yeni ısıyorlar. Yani böyle olur olmaz sıkıştırmalarla, olur olmaz şeylerle bu yatırımcıları da kaçırmanın ülke menfaatleriyle çakışmayacağını düşünüyorum.

Şimdi, burada çok kötü bir kaza geçirdik. Bir musibetten iyi bir nasihat çıkarmamız lazım. Geçmiş yaşandı bitti, keşke olmasaydı ama bizim iyi bir nasihat çıkarmamız için de herkesin elinden gelen katkısı verip bizim özel sektör olarak, devlet olarak, uzmanlar olarak bu konuya destek vermek için her noktada elimizden geleni yapıyoruz.

Bizim de Soma'da, Kınık'ta daha çok devletin mücavirinde bir projemiz var. Bizim projemizde de daha yeni başlıyoruz, proje aşamasındayız, izinler bitmiş durumda. Bizim de 150 milyon ton civarında rezervimiz var. Burada 10 bin ton/gün kömür üretimi, 660 megavatlık da santral, tam mekanik. Dünyada, şu anda geline nokta, en son teknolojik noktada ne varsa bunun hepsini, en son teknolojiyi uygulamak üzere kurgulanıyor ya da projelendiriliyor. Şu ana kadarki proje değerimiz 220 milyon dolar öngörülüyor, 220-250 milyon dolar civarında olacak. Bizim büyük ortağımız dediğimiz Fina Enerji, Hüsnü Özyeğin ve grubu bizim projemizin yüzde 70'ini satın alarak bu projeye kaynak ayırdılar. Onların da bize özellikle Hüsnü Bey'in de sıkı sıkı şeyi, teknoloji dünyada nereye gidiyse biz onu uygulayacağız burada. Gerek destek almak gerekse uygulamak adına, insan az, makine çok, daha çok makine ağırlıklı çalışan bir ocak yapacağız. Ben onun da bilgisini vermiş olayım, başka sorularınız olursa da tekrar cevap vereceğim.

Bizim de hazırladığımız bir sunum var, benim yardımcım olan arkadaşımız o sunumu size gösterecek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Muzaffer Bey.

Mehmet Akif Bey, o sunumunu yaparsa...

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Sayın Başkan, sayın üyeler; Polat Madencilik firması olarak Türkiye'de kömür maden işletmeciliği üzerine Polat Madencilik firması olarak düşündüğümüz bazı hususları, kömür madencilliği üzerine yaşanan mevcut sorunları ve bu sorunlara karşı kamu olarak ve özel sektör olarak neler yapılabileceği konusunda kısa bir bilgi vermek istiyorum.

Biraz önce Tamer Bey bu konuların bazılarına değindiği için ben onları hızlı geçeceğim veya kısa kısa geçmek istiyorum.

Türkiye'de kömür olarak iki tip kömürümüz var malumunuz üzere. Birisi, taş kömürü dediğimiz yüksek kalorili, Zonguldak bölgesinde yer alan, düşük nemli, düşük uçuculu, koklaşma özelliği olan, yüksek metan gazı içeriği olan kömürler; diğeri de Türkiye'nin Zonguldak haricindeki diğer bölümlerinde yer alan, düşük kalorili, yüksek nemli, yüksek uçuculu, kalın damarlı, derinlikle orantılı metan gazı olan kömür çeşitleri. Türkiye'deki mevcut genel durum, çok faylı bir coğrafyaya sahibiz yani Türkiye genelinde, her tarafında, bütün kömür ocaklarında faylar mevcut; kırıklı, değişken, sürekliliği olmayan damarlar mevcut. Buna bağlı olarak da pano boyları kısa, küçük ayaklar inşa etmek zorunda kalıyoruz. Yangına müsait bir yapı, işgücü ağırlıklı üretim, düşük mekanizasyon, kısa vadeli ve süreli projeler, mevsimsel üretim ve klasik tahkimat kullanımı; bu Türkiye'nin genel durumu ama bu genel durum aynı zamanda Türkiye'nin madencilikle ilgili genel sorunu çünkü bunların her biri aynı zamanda bir sorun kalemini teşkil ediyor. Bunlarla ilgili neler yapılabilir, nasıl bir düzenleme yapılabilir?

Madenlerin yoğun olduğu bölgelerde -mesela Edirne, Soma veya Kütahya gibi- bölgesel teşkilatların kurulabileceğini düşünüyoruz ve madenlerle ilgili bütün projeler bu bölgesel noktalarda, lokasyonlarda toplanmalı; yıl sonu raporları, yıl içinde de olmak üzere bu birimlere verilmeli, sektörde çalışan mühendisler bu birimlerle ilgili sorunları her an iletebilmelidir. Bunun en büyük özelliği, projenin yakından takip edilmesini sağlayacaktır. Yani, örnek olarak, mesela şu anda MİGEM'e bir proje verilmekte yeni bir işletme açacağınız zaman. Ocaklar on yıl ruhsat süresi boyunca bu projeye çalışır gözükmektedir. 3 katlı bir ocak projesi verilmiş ise zamanla bu 10 kata ulaşabiliyor ama bundan hiçbir yetkilinin haberi olmuyor çünkü proje MİGEM'in arşivindedir ve ilgili denetçiler bunu göremiyorlar. Soma'daki yaşanan olaylardan biri de odur. Yani, yirmi beş senelik bir baca ağızı, on senenin üzerinde bir ocak şeyi ve projede bir revizyon olmuyor, aynı projeye devam ediliyor. Ocakların özellikle de havalandırma projeleri ocaktaki her değişiklikten yeniden revize edilmeli, bu belge yetkili birimlere verilmelidir.

İkinci olarak, sektörde ciddi eleman problemi bulunmaktadır. Bu eleman yetiştirmeye ilgili, özellikle mühendis ve diğer kalifiye eleman yetiştirmeye ilgili hem devlet olarak hem özel sektör olarak, beraber, belirli çözümler ve uygulamaların geliştirilmesinin iyi olacağını düşünüyoruz.

Bu yapılacak olan bölgesel teşkilatlarda madencilikle beraber çalışılması gerektiğini, mesela yılda 2 ve 3 sefer yapılan denetlemeler yerine her zaman, bütün yıl boyunca beraber çalışılabileceği bir ortamın sağlanması gerektiğini düşünüyoruz. Oluşturulacak

bölgesel teşkilatlarda yakın ocaklardaki oluşması muhtemel kazalar analiz edilir ve lokasyona bağlı olarak kurtarma ekipleri, anında müdahale ekipleri, özel kriz masaları oluşturulabilir her bölgenin ihtiyacına bağlı olarak.

Madencilik kırsal alanda, en ücra köşede dahi işçi istihdamı sağlayan bir sektördür. Sektörde, buna rağmen enerji, yol, su, istismak gibi yatırım kalemleri şehirlerden çok daha fazla masraflarla temin edilmektedir, bu da madencilerin en büyük sorunlarından birisidir. Madencinin iş güvenliği ve çevreye yeterli pay ayırabilmesi için yatırım maliyetlerin bir miktar yardımcı olunması gerektiğini düşünüyoruz. İşçi sağlığı ve güvenliği ile çevre konularında işletmelerin alması gereken önlemlerle ilgili masraflar kamu tarafından sübvansede edilmeli veya farklı şekillerde desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Madenciye bu konuda destek sağlanmazsa işletmecilik yapma şansı azalmaktadır. Gelişmiş madenci ülkelerinde de buna benzer uygulamalar bulunmaktadır.

Maden ocakları yapısal şartlarından dolayı normalde, yılda on iki ay kesintisiz üretim yapmak zorundadır fakat uygulamada mevcut durum biraz daha farklıdır, satışa dayalı üretim yapıldığı için kömür satılırsa çalışmakta, satılmazsa çalışmamaktadır. Ocaklar genelde halkın tüketimine yönelik çalışmaktadır yani halkın ısınma ihtiyacına göre mevsimsel olarak üretim yapılmaktadır. Bu durum, ocakları yıpratmakta, yangınlara sebep olmakta, işçilerin konsantrasyonunu bozmaktadır. Bu sorunu çözmenin en pratik yolu, sanayide yerli kömür kullanımına öncelik verilmesidir, bununla ilgili bazı düzenlemeler yapılabileceğini düşünüyoruz.

Redevansla ilgili konular zaten konuşulmuştu.

Bir de şu anda madencilik sektöründeki en büyük sorunlardan birisi, standartlarla ilgili bir karmaşa mevcut. Yani, kullanılan ekipmanların büyük çoğunluğu yurt dışından ithal ediliyor ve bu ürünlerin uygunluğu konusunda ciddi bir anlaşmazlık ve belirsizlik bulunuyor. Bazı müfettişler, mesela, özellikle Avrupa'dan ithal edilen ATEX sertifikalı ürünler üzerinde ısrar ediyor ve bu sebeple de madenciler birkaç tane üreticinin çok yüksek fiyatla sattığı ürünleri satın almak zorunda kalıyor. Hâlbuki, dünyada madencilik dediğiniz zaman çok gelişmiş ülkeler var; Amerika Avustralya Kanada'dır, Çin, Rusya; bunlar şu anda Avrupa'dan çok daha gelişmiş madencilik yapan ülkeler. Bu ülkelerden biz şu anda makine ve ekipman ithalatı yapamıyoruz çünkü istenilen sertifika olmadığı için. Bu ülkelerin hepsinde de sertifika var. Yani, nedir? Mesela, birinci IECEx denilen bir sertifika var; bu, Uluslararası Elektroteknik Komisyonu patlayıcı ortamlarda kullanılacak ekipman sertifikasyonu. Avrupa'da bu ATEX olarak değiştirilmiş, Amerika Birleşik Devletleri'nde MSHA, Avustralya'da AUSEX, Çin Halk Cumhuriyeti'nde MA, Rusya'da GOST R, Kanada'da CSA diye geçiyor bu sertifikalar. Normalde, prensip olarak hepsi uluslararası standartların temellerini kullanır, sadece bazı ufak tefek farklılıklar vardır. Yani, nedir? Mesela, bölgelendirme farklılıkları, bazıları 310'a ayırır, bazıları 210'a ayırır, bazıları zonlara farklı bir isim verir ama temelde aynıdır. Fakat, biz şu anda Avrupa Birliği ülkelerinde üretilen ekipmanları alma konusunda zorlanıyoruz, bize zorunlu hâle getirilmeye çalışılıyor bazı müfettişler tarafından. Bunun ne anlama geldiğini de bir sonraki sayfada örnek olarak söylüyoruz.

ATEX sertifikalı bir ürün aldığınız zaman, Avrupa Birliğinden alınan bir ürünle belli başlı ürünleri diğer sertifikalı ürünlerle topladığınız zaman, yaklaşık 2 katından fazla daha büyük bir maliyet teşkil etmektedir. Buna göre, ATEX sertifikası haricindeki uluslararası kabul gören diğer MSHA, GOST R, MA, CSA gibi sertifikalı ürünlerin de kullanılabilir olması sağlanmalıdır. Böylece işletmeler işçi sağlığıyla ilgili yatırımları daha rahat bir şekilde ve zorlanmadan yapabileceklerdir.

Çok iyi projelerin madencilik için çok önemli olduğu konusu biraz önce konuşulduğu için onu da geçiyorum.

Yani, sonuç olarak sektörde ciddi sorunlar vardır. Her kaza anında hemen işçi sağlığı güvenliği yönetmeliklerinde eksiklik olup olmadığı veya ocağın kaç kere denetlendiği gibi hususlar akıllara gelmektedir. Aslında, bu şekilde geçici ve pansuman tipi yöntemlerle çözüm yerine, daha kalıcı ve uzun vadeli çözümler üzerinde durulması gerekmektedir.

Türkiye'de uygulanabileceğini düşündüğümüz yeni teknolojik bazı gelişmeler var, onlarla ilgili de bilgi şu anda biraz şey olacak ama teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Biz de HEMA'dan talep ettiğimiz gibi Polat Madencilikten de sizin uygulamalarınız veya projeye ilgili... Muzaffer Bey, uygun görürseniz, bizim raporumuza "iyi madencilik uygulamaları" adı altında en azından 3 - 4 proje koyarsak birine de sizinkini koymayı düşünüyoruz o çerçevede.

Ben şimdi arkadaşlarıma söz vereceğim, sorusu olanlar varsa...

Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben Tamer Bey'in verdiği bilgilere çok teşekkür ediyorum.

Benim üç sorum olacak kısa kısa.

Bir: Bu planlama dışında yapılan yüksek üretimlerin Soma'da başımıza gelen kazadaki rolü nedir? Tahmini tabii bu. Yani 1,5 ton üretim planlanır iken 2 milyon 800 bin tonlara, 3 milyon tonlara çıkan bir kapasite yüksekliği, muhakkak ki buradaki havalandırmasından tutun, iş yoğunluğu, işçinin yoğunluğuna kadar plan dışı bir üretim bu kazanın oluşuyla ilgili ne kadar bir orana sahiptir tahmini?

İki: Biraz evvel bilgiler verdiniz, "400-500 milyon ton rezerv tahmini" dediniz. Bunu TKİ veya TTK yapıyor Enerji Bakanlığına bağlı. Nasıl olur da redevanslı bir ihaleye çıktığınızda böylesine bir rezerv göstererek bu rezervin dörtte 1 rezervle satışı yapılır, ihalesi yapılır? Devlet bu tahminleri yaparken hatalı mı davranıyor, yoksa üstünkörü mü yapıyor? İşveren ile devlet arasındaki ilişkilerde sapmaların bu kadar olmaması gerekli.

Son sorum: Zonguldak'ta bize verilen bilgilere göre, 619 liraya mal edilen, 190 liraya satılan taş kömürümüzün yıllık bize maliyeti yani hazineye zararı, söylendiğine göre, 563 trilyon, yeni parayla milyon. Siz bir iş adamı olarak bu zararın çekilecek bir zarar olmadığını biliyorsunuzdur. Önerileriniz ne olabilir, ne önerirsiniz? Size desek ki: "TTK'yla ilgili bu zarar siz yapmış olsanız burada bu işletmeye devam..."

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Ben dört sene müdürlük yaptım, üç senesinde zarar ettim, bir senesinde kâr ettim ama tek kâr ettiğim senedir hayatımda.

HASAN ÖREN (Manisa) – Aklımdan geçen... Ben de ticaret yapan bir kişi olarak söylüyorum, tabii ki 39 dolara mal ediyorsunuz, isterseniz 139 dolara satın, bir sanayici olarak orasına hiç bakmıyorum işin. Siz kazandıkça yatırım yaparsınız, sanayici böyledir, kazandıkça iş sağlığını, iş güvenliğini alırsınız. Biraz evvel sunumunuzda da gördüm, böylesine iş güvenliği ve iş sağlığı alınmış madenlerde inanıyorum ki Almanya gibi elli yıldır bir tek can kaybına biz de inşallah bundan sonra uğramayız, uğramayacağımızı düşünüyorum. Mesela, Zonguldak'ta -pratik düşünüyorum- Karabük var, Ereğli Demir Çelik var, bunlara entegre etsek bunları. Bu zararlara bu şirketler katlanmazlar, yapmazlar. Çözümü nedir sizce?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hasan Bey.

Bir soru daha alalım, iki soruya cevap şeklinde...

Canan Hanım, buyurun.

CANAN CANDEMİR ÇELİK (Bursa) – Verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyoruz. Hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, biraz önce Tamer Bey konuşmasında özellikle bu yaşam odaları üzerinde çok durdu. Biz Soma'ya gittiğimizde, orada kömürün fiili durumundan dolayı yaşam odalarının galerilerde çok zor olacağından, uygulamanın çok zor olacağından bahsedilmişti. Şimdi, sizin buradaki sunumunuzda ise bambaşka bir tablo görünüyor. Bu yaşam odalarının her birinin maliyeti yaklaşık ne kadardır? Yani, normal standartlarda, olması gereken standartlarda çok mu maliyetli bir şeydir? Bunun maliyeti üretimle dengelenemez mi? Şimdiye kadar bunun oturtulmamasının sebepleri nedir, bunu sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tamer Bey, Muzaffer Bey; artık soruları size bırakıyorum.

Tamer Bey, buyurun.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şimdi, fazla üretim... Fazla üretim, tabii, bir sürü zorlamayı getirir. Yani, planlanmamış herhangi bir iş, ne olursa olsun, üretim olsun veya yeniden bir galeri sürümü olsun, etsin, planlanmadığı için muhakkak ek maliyetler getirir çünkü sizin planlarınızda belirtilen şeylerin maliyetleri düzgün konmuştur, imkânlarınız o kadardır. Şimdi, bunda, hele üretimde bu muhakkak... Şimdi, düşünün ki belli bir geçit yolu var, o yoldan belli bir mal geçiriyorsunuz ama içeride o malın çok fazlasını kullanıyorsunuz, bir noktadan sonra o malı bulamamaya başlıyorsunuz yani hava yetmemeye başlıyor. Ben hep onu vurgulamaya çalıştım, havalandırma projesi yapılmadıktan sonra 1 ton fazla kömür çıkartılmamalı yani muhakkak havalandırma projesine o kömürün nasıl çıkacağı konmalı.

Bakın, şimdi burada şu oluyor: Siz bir tarafa bir pervane koyuyorsunuz, havayı alıyorsunuz, kendi projenize göre, üretimimize göre diyorsunuz ki: "Şu kadar ton kömür üreteceğim, bu kadar ton kömür üretirken bu kadar işçi çalışacak, bu işçinin şu kadar havaya ihtiyacı var, burada çalışacak makinelerin şu kadar oksijene -yanma kullanıyorsa, yanmalı filan bir şeyse- ihtiyacı var." Ve bu havayı hesaplıyorsunuz, ocağa sokuyorsunuz. Şimdi, hava aynı fakat siz bunun yerine 1 ton daha fazla iş çıkartacaksınız, muhakkak 1 tane de işçi koyacaksınız. O nereden hava alacak? Yani, demek ki havalandırma projesi değişmeden 1 ton kömürün fazla çıkması kesinlikle bir noktada

cinayettir belli bir şeye geldikten sonra. O zaman ne oluyor? Siz yetmeyen havanızı yer altında üretim için rastgele açtığınız galerilere zorlamayla veriyorsunuz yani başka yerden alıyorsunuz, oraya veriyorsunuz, orayı dolaştırıyorsunuz, başkasının nefesini getirip tekrar bana veriyorsunuz, beni çalıştırıyorsunuz; böyle bir sistem olmaz, birincisi bu. Yani, demek ki üretim artışı bir sürü şeye dayalı, birincisi havalandırma, yeniden bir proje yapacaksınız. O giriş şu bantla, hani yandı, işçiler çıkarken boğuldu, belki o zaman o giriş yetmeyecek, o giriş 2 misli büyüteceksiniz. Ben ne diyorum: Bakın, ilk başta yaptığımız projelerde, bir kısımda 24 metrekare yeterken sonra bir baktık ki bir iki daha büyütme yapıldı, 30 metrekareye çıktı kesit çünkü limitler de vardır. “5 metre/saniye hızı geçmeyin.” dedik bandın çalıştığı yerde. Niye? Banttan kömür gidiyor, kuru kömür gidiyor, tozlanma başlıyor bu sefer. Bu sefer ne oluyor? İleride kömür tozu patlamaları olur ki bundan da fecidir esasında.

HASAN ÖREN (Manisa) – Mesela, o bandın üzerine su dökerek o tozu önlemeye çalışıyorlar, doğru bir yöntem mi?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şimdi, efendim, kömür tozu patlaması sadece bandın üzerindeki toz değildir, o da yanlış biliniyor. Kömür tozu o çeperde birikir, yerde birikir. Siz havayı fazla verdiğiniz zaman -bant değil sadece- o toz gelir havaya karışır, bu eğer havada yani yüzde 78 taş tozu, geri kalan, işte 22’si kalıyor, eğer bu kadar kömür varsa patlama limitlerine ulaşıyor işte ve kömür tozu patlamaları oluyor. Dolayısıyla, bunun tedbirleri, taş tozu koyuyorsunuz, bilmem ne yapıyorsunuz filan. Yani, sadece banttaki de değil, rüzgârı artırdığınız zaman, hızını artırdığınız zaman bu sefer bu problemler çıkıyor. Yani, üretimin artabilmesi için -demin de söylediğim gibi- bir, en önce havalandırma, havalandırmanın da normal olabilmesi için galerilerin ona göre yapılması lazım, her şeyin, pervanelerin ona göre yapılması lazım.

Şimdi, rezerv olayına gelince, rezervlerin tam tespiti muhakkak ki paraya dayalı bir şey. Yani -demin söyledim- 1 metre sondaj bize bugün 100 dolara mal oluyor. Rezervlerin tam tespiti paraya dayalı ve zamana dayalı. Şu anda bizim 6 tane makine çalışıyor ve aslında üretime geçmemiz gerekirdi. Niye geçemiyoruz? Bunlar tam tespit edilmediği için. Eğer TTK’nın verdiklerinin hepsi doğru olsaydı o gün hiçbir problem yoktu. İşte, projemiz bundan beş sene önce yapıldı, her tarafa gitti, yabancı ülkelere de gitti, kontrol de edildi, hepsi yapıldı ama daha henüz rezervlerde şüpheler var, bazı yerlerde; bazı yerleri çok güzel aydınlattık, tamam, onlar da sorun yok. Şimdi, TTK yeterli rezervi zaten yapmamıştı, MTA’ya yaptıırıyordu, yapılmamıştı ve benim o zaman bu problemi yani orada Müdürlük yaparken girmememin nedeni de oydu. “Bu kadar şey... Ben buna inanmıyorum, girmem.” dedim. Çünkü, o zaman kime yaptırılıyordu mesela? Polonya’ya yaptırılmış, Kopex’e, teknik üniversiteye yaptırılmış, çeşitli yerler var, MTA yapmış ama bunların hiçbir tanesi yükümlülüğü üstüne alan kuruluşlar değil. Yapıyor, ediyor, hata olsa para cepten çıkmadığı zaman, çıkmayacaksa çok rahat hareket ediliyor ama siz ödeyeceksiniz, her şeyi bilmek zorundasınız.

Bir de oranın topoğrafyası, Zonguldak’ın topoğrafyası çok farklı bir topoğrafya. Yani, şey olarak söyleyeyim, mesela bazı sahalarda sismik yapmaya müsaittir, sismik yaparsınız, sondaj yapmadan da az çok bir şeyler bulursunuz. Fakat, burada o da imkân dâhilinde değil, çok engebeli bir topoğrafya, ağaçlık bir topoğrafya ayrıca arada geçirgen olmayan tüfler filan var.

Yani, neticede TTK bu rezervi birtakım -kendi kabahati de değil- yerlerden aldıkları donelere göre yapmıştı fakat böyle bir şeyle çıktığınız zaman siz, o zaman karşı tarafa da birtakım imkânlar vermeniz lazım. Yani “Benim elimdeki doneler bu. Bunu sen üç sene sonra bana bu kadar vereceksin, projesini de bir ayda bitireceksin...” Ya, böyle olmaması lazım. Önce “Kardeşim, sen iki sene bunun bir projesini yap...” Ben teklif vereceğim ona, tamam. Yani, bu şekle sokulabilir. Devlet bunları ihale ettiği zaman ne oluyor şirketler? Kendi şartlarına göre yapıyorlar yani 5-10 kuruş para gelecek oradan hem de çalışır hâle gelecek. Aslında çalışır hâle gelebilmesi için önce projenin adam gibi, düzgün bir proje olması lazım. Maalesef hiçbirisinde yoktu, sadece paraya dayanır.

HASAN ÖREN (Manisa) – Devletin ödediği ücretlerle sizlerin bu araştırma için ödediği ücretlerin arasında o zaman çok büyük farklılıklar var muhakkak.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şöyle: Araştırma şeyinde dersiniz, devlette bugün araştırma için hemen hemen para ödenmiyor artık. Yani, demin söylediğim gibi, 100 dolar bugün işte... Bakın, bizden başka sondaj yapan yok.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, devlet yapmıyor o sondajı o madenin.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Tabii, bugün Hattat Grubu beş kuruş para almadan devamlı yatırım yapıyor, 1 metre deldiğimiz zaman 100 dolar bakın. Yani, inşallah, gelir ziyaret ederseniz göreceksiniz. Şimdi, bütün bunlar ortadayken, ihtilaflar, ne o üç kuruş para ödenecek oraya. Buraya adamcağız yani şirket dünyanın parasını yatırdı bugüne kadar. Yani, en çok zararı eden o çünkü o parayı bankaya yatırırsaydı bugün çoktan kurtarmıştı bir sürü işi. Yani, takdir edileceği yerde maalesef cezalandırma durumuna gidiliyor. Devlet de haklı, oradaki devlet şirketleri de. Çünkü neden? Ufak bir yer,

herkes işletmenin içinde, herkes genel müdür orada, bütün, kim varsa, siyasi, özel çalışanı, bilmem nesi. Tutup orada bir mahkemeye gidilse, herkes onu bekliyor ki "Aman işte, şey olsun, Hattat bir ceza yesin, bilmem ne olsun, para ödesin." Kimsenin başka bir şey düşündüğü yok. Ama, mesela başka bir kuruluş yani yabancı ülkelerde olduğu gibi başka bir kuruluş denetlemesiyle, her şeyiyle bunu üzerine alırsa bütün bu tesirlerde kalmaktan da kurtulunur ve daha düzgün bir neticeye varılır.

Bakın, mesela TTK da hatalarını anladı, ikinci ihaleye çıktığında biraz daha "large" tuttu orayı, proje zamanı verdi. Nitekim, Soma orada da girdi ihaleye ve vazgeçtiler bakın şu an.

BAŞKAN – Tamer Bey, toplar mısınız, diğer sorulara da cevap verelim, diğer arkadaşlarımızın da soruları olacak.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Peki, özür dilerim.

Maliyetler dediğiniz zaman, ben hiçbir zaman TTK'daki maliyetleri tenkit edemem çünkü neden? TTK'nın şartları çok farklı bize nazaran. Bizim çalıştığımız, daha doğrusu çalışacağımız damarlar daha düzgün ve mekanizasyona müsait damarlar ama Zonguldak şartları çok zor yani dünyanın en çok darbe yemiştir birkaç tane yerinden biridir. Dünya iki defa böyle Hersiniyen ve Alpin orojenezi dediğimiz darbe yemiştir, oynamış üç dört bölge var; işte Kore'de var, İspanya'da var, bir de bizde var. Dolayısıyla, onları ben hiçbir zaman maliyetlerinden dolayı bizimkiyle karşılaştıramam, arkadaşları da tenkit edemem.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama, sizin bizim paramız o, 563 trilyon yani zarar. Tabii ki karşılıyor, o hazinenin karşıladıkları 77 milyon insanın parası. Yani, bir iş adamı olarak ne önerirsiniz? Bu ne kadar daha devam eder? O zaman, 9 bin işçiye bu 563 trilyonu verelim...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Çözüm dersiniz bir sürü çözüm var.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ben çözümlerle ilgili söylüyorum yani orada birer ağaç diktirelim, hiç olmazsa işine yarar.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Çözümler bulunur ama yani, şimdi burada kısaca yaparsam herhâlde hatalar yaparım, o bakımdan istemiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Tamer Bey.

Muzaffer Bey, buyurun.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Özür dilerim, Canan Hanım'ın yaşam odalarının maliyetleriyle ilgili...

Canan Hanım, tam maliyetleri bilmiyorum. Aslında bir okumuştum fakat şu anda yanıtlayabilirim sizi. Soma'da da mümkün bence. Şöyle: Sağlam kayaçların olduğu yere bunu yapabilirsiniz ama son durumlarını yani ben on-on iki senedir bilmiyorum Soma'nın şartlarını fakat yine de yapılabileceğini tahmin ediyorum yani sert formasyonlar var orada da.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Marınlar var, marınların içine girebileceksin.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yani, oralarda filan ama bu seyyarlar oraya yeter çünkü çok büyük ocaklar, bu seyyar, olanlar rahatlıkla yetebilir yani. Bunlar da 30 kişilik, 40 kişilik, 50 kişilik ki Soma'ya daha müsait, böyle parça parça konabilir.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Muzaffer Bey, buyurun.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yani, aslında o noktaya da getirmek lazım. Bugüne kadar bu yaşam odaları yoktu, son senelere kadar. O noktaya kadar yani yakmamak lazım. Sayın Polat'ın başından vaktiyle geçti mesela, biliyor, çok zor şartlarda çalıştı Ermenek'te. Oldu ama önledi, etti ve gayet güzel de netice aldılar.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Şimdi, Sayın Başkanım, sayın vekilim soruları Tamer Bey'e sormuştu. Eğer bana da başka soruları varsa ben onlara cevap vereyim, aynı şeyleri söyleyeceğim çünkü.

BAŞKAN – O zaman teşekkür ederim.

Ben Necati Bey'e söz vereyim, belki onun sorularına cevap verisin.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, her şeyden önce Türkiye’deki yerli kaynakları en ideal şekilde, hem maliyet açısından hem de can güvenliği, iş güvenliği açısından daha sağlıklı bir şekilde işletme zorunluluğumuz var. Bununla ilgili de her geçen gün burada sunumlara gelenlerden bu anlamda biraz daha istifade ediyoruz. Yani, zaten bizim görevimiz Komisyon olarak, bundan sonrasıyla ilgili bu kazaların araştırılarak daha güvenli bir şekilde üretimin yapılması için kanunlara, yönetmeliklere neler dercedilebilir Komisyon marifetiyle veya tavsiyeler çıkabilir, onu ortaya koymak. Bununla ilgili de epeyce istifade ettiğimiz -son günlerde özellikle- oldu, bugün de aynı şeyi düşünüyorum.

Özellikle yangın konusunda en mantıklı izahı yapan herhâlde Tamer Bey oldu. Yani, herkes bir şeyler söyledi, hatta Soma’da bunun sabotaj bile olacağından bahsettiler çünkü o kömürün olmadığı yer dolduğu için yani o yangının çıktığı yer, kızışmanın olduğu yerde kömür yok vesaire falan ama sizin o en son yaptığınız izahat, kömürün o yakın yerde olmasından kaynaklanan ve yine izale edilmemesi falan çok mantıklı bir açıklamaydı.

Tabii, bu arada biz zaman zaman böyle sorular soruyoruz, şey yapıyoruz. Biz, kesinlikle soruşturmadan değil, merak ettiğimiz için soruyoruz. Mesela, sizin biraz önce 39 dolara mal ettiğiniz -hani arada bazı sözler rahatsız edebiliyor- yani aradaki fark HEMA’nın olsun, ben de Hasan Bey gibi katılıyorum. Yani, ne kadar çok kârlı işler yapıyorsa özel sektör, hatta devlet yapsın tabii ki yani biz buna ancak seviniriz, bundan gurur duyarız, rahatsız olmayız. Hele hele kömür madenleri gibi işletmelerin hem sağlıklı bir şekilde hem de kârlı bir şekilde işletilmeleri bizi memnun eder.

Tabii, siz diğer ocakların da durumlarını biliyorsunuz. Yani, son gelişmelerle birlikte, son teknolojilerle birlikte yatırımlarınızı yapıyorsunuz, diğer yatırımları da mutlaka takip ediyorsunuzdur. Manuel projeler ile mekanik projeler... Daha doğrusu manuel projelerle artık devam etmeli mi? Bazı ocaklar belki mekanik projelere müsait olmayabilir ama yani mevcut ocakların ne kadarını bu anlamda iş güvenliği açısından tecrübeli biri olarak yeterli buluyorsunuz? Yani, bu şekilde devam etmenin riski var mıdır şu andaki mevcut ocakların, ben bunu da size sormak istiyorum.

Bir de biraz önce Sayın Polat “İşverenlere baskılar yapılıyor, bu kadar üzerine gelinmemeli.” dedi. Daha müşahhas bir iki bir şey söyleyebilir misiniz? Yani, ne gibi zorluklar var, ne gibi baskılar var, bunu merak ettim ben.

Bir de yine, Mehmet Akif Bey kardeşimizin sunumunda da maden ocaklarında özellikle satışa dayalı üretim yapıldığı ve dolayısıyla kesintili üretim yapmanın ocakları yorduğundan bahsetti. Ben bunu ilk defa duyuyorum. Yani bu şekilde çalışan ocaklar var mıdır? Yani benim bildiğim sadece ısınma amaçlı değil, termik santrallere, sanayiye de özellikle linyit kömürleri bu amaçla gidiyor, yani hangi dönemlerde, daha mı çok çalışıyor, daha mı az? Yani bu konuda ne yapmak gerekir? İşte yer altıyla yer üstü madenciliğini mi birbirine paralel çalıştırmak lazım, öyle mi organize etmek lazım? Yani bunun tespitini yaptığınıza göre çözümünü de bu anlamda biliyor olmanız lazım. Bir de bu yine standartlarla ilgili, buradaki tespitleriniz de doğru ama bu nerede zorunluluk var size? Bu Avrupa Birliği standartlarının dışında bir alet edevat, bir makine alamazsınız diye sizin önünüze nerede çıkıyor bu? Bunun da tespitini yapalım da en azından bizim de bu konuda yapabileceğimiz, yardımcı olabileceğimiz bir şey var mı, onun için soruyorum.

Bir de siz de yaptığınız araştırmalarda bu Avrupa Birliği standartları ile Amerika veya diğer standartlardan emin misiniz yahut işte aynı kaliteyi, aynı standardı veriyor mu? Bunları da sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Necati Bey.

Vural Bey, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Teşekkür ediyorum.

Kazmaya başladığınız alanlarda tahkimatların, özel çelik konstrüksiyonlardan ve tamamen beton olanlardan olduğunu gördük. Biz Soma’da bir diğer madene girmiştik. Hakikaten orada artık “dehliz” tabir edilen, neredeyse bir kişinin çalıştığı ve bandın beraber olduğu çok küçük alanlar, neredeyse dik olarak bir uzun boylu kimsenin duramayacağı kadar dehlizler gördük orada ve ağaç tahkimatlar vardı. Sizin çok geniş. Büyüklerden de bahsettiniz. Daha uçlara gittikçe bu tahkimatlarınızda bir değişiklik olacak mı, tamamı bu metal tahkimatlar şeklinde mi ilerleyecek? Çünkü bizim gördüğümüz ve sizin gösterdikleriniz çok farklı.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tamer Bey, Muzaffer Bey, Akif Bey, artık sırayla, sözü kim almak isterse.

Tamer Bey, buyurun.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Bana mı sormuştunuz?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Tabii, sizin sunumunuzda görmüştüm o galerileri. O galeriler ile bizim gördüklerimiz arasındaki farktan bahsettiniz.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Soma’da gördükleriniz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Biz gördüklerimiz çok da, bir insanın zor girdiği ve beraberinde hem kömür bantlarının olduğunu ve hakikaten riskin çok yüksek olduğunu bizzat tespit ettiğimiz yerlerdi ve tamamı ağaç tahkimatlı olanlardı.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yok, bizde kesinlikle ağaç kullanılmayacak hiçbir şekilde. Bizim projelerde hiçbir şekilde ağaç yok ve şöyle: Yani çok daralmalar...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Yani en küçük çalışma alanı ne kadar olacak?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Bizim galerilerin en küçüğü 18 metrekare olacak. Bir de yalnız “ayak” tabir ettiğimiz, “uzun ayak” tabir ettiğimiz yerlerde oralar damar kalınlığıyla ilgili, yani 4 metrelik damar da var, mesela Soma farklıdır, Soma’da siz bunu kendi üretim metodunuza göre ayarlayabilirsiniz. Çünkü neden? Zaten kalın damar, 15 metre ile 30 metre arasında değişiyor, hatta bazen daha da fazla. Dolayısıyla orada sistemi siz kendiniz koyabilirsiniz. Fakat bizim Amasra’dakinde mesela belli yerlerde farklı damarlar var. İşte 2 metrelik var, 1 metrelik var, onun için farklı tahkimatlar alıyoruz. Yani bu “yürüyen ayak” tabir ettiğimiz işte tahkimat cinsleri alıyoruz. Bunlar her ayağa göre ayrı. Bunların içinde 1 metre yüksekliğinde olan da var. Fakat 1 metre hatta daha da az olsa daha emniyetli. Yani onun hiçbir emniyetle ilgisi yoktur. Hani alçak olması belki dışarıdan gelen bir insana hani dar bir yer, işte alıştığı ortamdan farklı bir yer ama aslında emniyet yönünden öyle alçak damarlar daha emniyetli damarlardır aslında. Ama dediğiniz şey bizde olmayacak.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Son sorum: Peki, şu andaki mevzuat tahkimatın materyalini tamamen işleticinin insafına, inisiyatifine mi bırakıyor?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şu anda işleticide. Hiç başka bir... Yasada sadece yeterli tahkimatın kullanılması, yani o şartları yerine getirecek belirtilmiş ama işte demin söylediğim gibi “Yangına müsait yerlerde yanıcı madde kullanamazsınız.” demiş. Bizim iş güvenliği yönetmeliğimizde var bu. Kullanamazsınız. Bunu artık ondan sonra tekniğinizle sizin mühendis olarak koymanız gerekiyor tabii. Yoksa tahkimatlar bir hesaba dayanır. Yani hesabını yaparsınız, hangi yükleri alacak, ne yapacak. Mesela bizde bir tanesini söyleyeyim: İşte bizim tahkimatlar, şu anda 700 megapascal a dayanacak tahkimat alıyoruz. Ki bayağı iyidir yani şu andaki değerlerle. Ama bu bir hesaba dayanıyor yani.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Muzaffer Bey, buyurun.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Sayın Vekilim, ocakların iyileştirilmesi gibi bir soruyla şey yaptık. Şimdi, Türkiye’deki jeolojik yapının daha tektonik olması, yanay ve dikey fayların çok fazla olmasından dolayı bizim madenlerimizin bazı bölgeler hariç çok az parmakla sayılacak kadar olan bölgeleri hariç sakın ve düzgün bir damar yapılanması yoktur. Yani bu konu daha çok Tamer Bey’in şeyi mühendislik olarak ama ben Ermenek bölgesinde başladım, otuz beş, kırk yıldır yer altında çalışıyoruz. Orada küçük küçük ocaklarla başladık, ahşap tahkimatlarla başladık ama çok fazla tektoniklerden, çok fazla atımlardan dolayı bir proje madenciliğine çok fazla izin vermiyordum ama bunu o zaman öyle gördük, o zaman üretim yaptık. Şimdiki ocaklarımızda -demin de bahsetmeye çalıştım- artık mostra madencilikten proje madenciliği... Proje madenciliğinde evvela, biz mesela Soma’da şu ana kadar 45 bin metre sondaj yaptık, jeofiziğini yaptık, sismiğini yaptık, bir kere yerin altına röntgenini çıkardık, öyle tabir edelim, ona göre projemizi ortaya koyuyoruz. Baktık ki proje çok büyük, bizi çok fazla aşıyor. Biz o zaman kalktık ortak aradık, ortak bulduk, onunla beraber bu işe girdik ki projenin gereğini yaptık, yani proje bizden ne istiyorsa. Çünkü siz doğaya cömert olursanız doğa da size cömerttir. Gereğini yaparsanız gereğini yapar ama siz doğaya cömert olmazsanız, sınırlı davranırsanız o da size sınırlı davranır. Dolayısıyla bizi açacağını düşündüğümüz için yanımıza ortak aldık ve şu anda da gene -demin de söyledim- ne gerekirse en iyisini yaparak bu ocağı kuracağız, örnek bir ocak yapacağız Soma’da. Bizim başka bölgelerde çalıştığımız, küçük küçük bölgelerde çalışan ocaklar var. Bazı ocaklarda, yani harcı masrafını korutmaz dediğimiz ocaklar var, küçük, çalışan ocaklar. Yani bunu da zaten Bakanlık bu uygulamalardan sonra, bu arkadaşların çok fazla ayakta duracaklarını, çalışacaklarını filan zannetmiyorum. Benim bildiğim şu anda beş, altı tane ocak, kendisi müfettişlerin son ziyaretlerinden sonra gördükleri zaman listeleri kapatmak durumunda kaldılar, ocakları kapattılar, yani kendileri isteyerek kapattılar, yani “Biz bunların hakkından gelemez, biz bunları yapamayız.” dediler, kapattılar. Ha bu ocaklar zaman içerisinde tekrar açılır mı? Açılabilir, açılmaya bilir de. Onu zamanla onun ekonomisi gösterecek ama şu anda o tip kapanan ocaklar var.

Arkadaşlar, tabii burada ortada bir felaket var, bir sıkıntı var. Bu sıkıntının sahibi hiçbir bakanlık. Bunun altına kendisi Çalışma Bakanlığı, Enerji Bakanlığı, bilmem, her bakanlık... Top ortada kaldı. Top ortada kalınca da buna bir şey lazımdı. Sektöre yükl enildi. Sektör sahipsiz kaldı. Demin onu anlatmaya çalıştım. Yani sektör burada çok vurdumduymaz, çok aymaz bir sektör değil, işini çok güzel yapan arkadaşlarımız da var. Yani bu işte bir sürü sayarız. Kaza geçiren bu ocağın şeyi, geriye dönük on yıllarca geriden gel en birikimlerin, hataların duvara toslaması. Öyle söyleyelim. Yani burada kimse kendini kenara çekmesin, bizler de dâhil, sektör çalışanları. Bizler iki sene öncesine kadar, bu ocaktan korktuğumuzu kendi aramızda konuşuyorduk ama kalkıp da birine bir şey söylemedik. Yani dolayısıyla bu ocağı ölçü alıp ben sektöre fatura kesilmesine karşıyım. Ha iyileştirelim, bir musibetten çok iyi bir nasihat çıkaralım, en iyisini yapalım, kimse şey olmasın. Ben otuz, kırk yıldır madencilik yapıyorum. Yani bu kazayı bir yerde anlatmakta zorluk çekiyorum. Yani hiçbir yerde, yurt dışında anlatamadık. Bizim küçük ocaklarımız iyileştirilir mi? İyileştirilir. Bu oturacak, hesabını yapacak; kazanıyorsa yapacak, kazanmıyorsa yapmayacak ama ben Ali Rıza Bey'e zaman zaman ikili konuşmalarımızda söyledik. Bir tonaj getirilebilir. Atıyorum, 20 bin tonun, 30 bin tonun altında üretim yapan ocak çalışmasın kardeşim. Böyle bir ölçü getirilebilir. Şimdi, Trakya'da gittiğiniz zaman köstebek yuvası gibi 200 tane ocak var, orada hiçbir büyük madenci de gidip yatırım yapmıyor.

BAŞKAN – Şırnak'ta da öyle, Şırnak'ta.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Neden? Merdiven altıyla mücadele edemezsiniz. Yani nasıl merdiven altıyla mücadele edemiyorsanız Trakya'daki o küçücük küçücük ocaklarla, kaçak ocaklarla da siz mücadele edemiyorsunuz. Çünkü aynı adamlar, 200 ocak var, birer kamyon kömür çıkarsa 200 kamyon kömür eder, siz orada ondan etkilenirsiniz, siz adam gibi ocak kuramazsınız, masrafını kurtaramazsınız.

Bir de mevsimsel çalışma değimiz olaylar... Şu var: Tabii kömür doğal gazdan sonra evsel yakıt olarak çok büyük pazar kaybetti. Onun yerini neyle doldurması gerekiyordu, sanayiyle doldurması gerekiyordu. Sanayide de gerek doğal gaz gerekse petrokok gerekse ithal kömürün zaman zaman fiyatlarının her üç yılda bir ondulasyon yapmasının şu anda da dip yaptığı dönemlere rast gelmesinden dolayı ocaklarda üretim durması oluyor. Şimdi açık işletmelerde üretimi durdurabilirsiniz ama yer altı işletmelerinde üretimi durduramazsınız. Ağırlaştırırsınız ama durduramazsınız, mutlaka üretim yapmak zorundasınız. Biz geçmişte şöyle bir öneride bulunmuştuk. Mesela şu ana çimento fabrikalarının hepsi petrokok kullanıyorlar. Petrokok ne çeşit? Petrol türevinin atığıdır. Bunun dünya atık listesinde yeri vardır ama dünyada da kullanılıyor, Türkiye'de de kullanılıyor. Baca gazından bir şey çıkmadığı müddetçe buna izin veriliyor ama bacaya varıncaya kadar neler oluyor, o ayrı bir şey. Geçmişte mesela şöyle bir şey getirilmişti: Ne kadar petrokok izni istenirse onun yüzde kaç kadar da yerli kömür kullanıldığı ispatlansın istedik. Yani adam 100 bin ton petrokok tahsis için giriyorsa - atıyorum- 20 bin ton yerli kömür kullandığını ama özel sektörden ama devletten, bunu da belgesini istemiştik. Böyle bir çalışma da olmuştu. Şimdi bu tip bir çalışma on iki aylık mevsimsel çalışmayı iyi anlamda körükleyecektir. Bu tip şeyler yapılabilir.

Şimdi dışa bağımlılığımız vardır, petrokokta dışa bağımlıyız, doğal gazda dışa bağımlıyız ama kömürde dışa bağımlıyız diye bir şey yok. Kömür bizde de vardır, olmadı, dünyanın yüz tane yerinden kömür getirebilirsiniz ama doğal gazı getiremezsiniz. Onun için de sanayicinin kendini güvende hissetmek için kömüre doğru bir temayülü var. Biraz daha teşvik edilirse bunu da geçeceğimizi düşünüyorum.

Belgelenmeye Akif Bey cevap versin. Tahkimat daralmasına zaten mühendis olarak Tamer Ağabey bir şeyler söyledi.

Şimdi, benim burada âcizane söylemeye çalıştığım bir şey daha var. Madencilik bir kültür meselesi. Bu, patronundan başlar, mühendisinden, çalışanından, işçisinden hepsinde bir kültür meselesi. Patronun, ne zaman üretim isteyecek, ne zaman mal isteyecek, ne zaman neyi isteyeceğini, neyi istemeyeceğini bilmesi lazım. Bu yoldan -mesela atıyorum- bir turizmcinin madencilik yapmaması lazım. Turizmcisi mevsimseldir, geldi mi gelir, gitti mi gider. Yani kömürde, madencilikte böyle bir şey yok. Madencilğin patronunun, neyi ne zaman isteyeceğinin, ne istediği zaman ne sıkıntı yaratacağının, ne sıkıntının ne getireceğinin hesabını iyi yapabilmesi lazım. Bu bir kültür meselesi.

Mühendislik, bizim işimiz askerlik gibidir. Birinin yaptığı bir hatanın bedelini öbürü hayatıyla öder, eliyle, koluyla öder. Onu iyi ayarlaması lazım. Keza işçilik öyledir. Bizim nasıl gemilerde miçolara miçoluk belgesi verildiği gibi maden işçisine de maden işçisi belgesi verilmesi lazım. Bir maden işçisinin en az iki ay eğitilmesi lazım. Bu iki ay eğitilen bir maden işçisinin eğitim parası ile sigortasını, her şeyini devlet ödemesi lazım. Devletin burada biraz elini taşın altına sokması lazım. O devlet o belgeyi vermeden bizim o işçiyi almamız lazım. Yani devlet onu eğitmeli ve o parayı da devletin ödemesi lazım. Bizi zorlayıcı yerlere getirmesi lazım. Eğer bu eğitimi bize, madenci yapsın derlerse madenci onu bir yerde sabunlar, yani bir gün yapar, üç gün yapar, beşinci gün unutur, ondan sonra yapmaz duruma gelir. Yapılır desek yalan. Öz eleştiri yapmamız lazım. Yani bu madencilik kültürünün de oturması lazım ki bu, patronundan,

işçisinden, hepsi ayrı bir şey. Bu daha eskilerde de vardı, daha sonra bir ara kesintiye uğradı. Şimdi tekrar tekrar oluşmaya başladı. Demin ki dediğim gibi sermaye şirketlerini bu işin içine çekmemiz lazım. Çekmek için de şu andaki genelge bu işe engel. Adam milyar dolarlık yatırım yapacak, genelgeyle ne çıkacağını şey etmiyor. Şu andaki Başbakanlık genelgesi bu işe engel. Ormandan bir şey alamıyor. Bir kere madencinin -çok affedersiniz, hanımlar da burada- kocası belli değil, madencinin sahibi belli değil, önüne gelen dövüyor, önüne gelen vuruyor. Bizim madenciliğimizin ya bir bakanlığının olması ya müsteşarlığı olması lazım. Yani hepsinin bir yerde toplanıp oradan bu işlerin dağıtılması lazım. Yani burada her gittiğimizde yerde engelle karşılanıyoruz, her gittiğimiz yerde engelle karşılaşıyoruz. Şimdi Soma'da kaza oldu, şimdi önüne gelen, en ufak memur dahi bir madenci gördüğü zaman ben bunu nasıl zorlarım diyor. Yani hemen seni şeye koyuyor. Mahkemeye gidiyoruz, 3-0 eksik başlıyoruz mahkemeye gittiğimiz zaman, hâkimin karşısına geçtiğimiz zaman. Yani madenci adamlar biraz kafaları kırık adamlardır. Doğru, normal adam zaten madencilik yapmaz ama bunların da önünün kesilmemesi lazım.

BAŞKAN – Necati Bey'in bir sorusu vardı: "Somut bazı örnekler var mı özel sektör..."

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Efendim, mesela somut bir örnek: 150 kişinin çalıştığı bir işletmede 3 tane bayan var, yazıhanede çalışıyor, 3 tane bayan var diye, Çalışma Bakanlığı, giden arkadaşın emzirme odası istemiş, O demiş "Bunlar bekâr." "Ben de sizi anlamam, emzirme odası isterim." İyi, öyle istersen, öbür odaya çekmiş, 3 kişinin çıkışını vermiş. O 3 kişinin çıkışını verince de bayan kalmayınca da problem bitmiş.

BAŞKAN – Çözümü böyle mi bulmuşlar?

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Çözüm bu.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Bir de en son duyduğum Sayın Başkan, geçenlerde TTK Genel Müdürüyle beraberdim, onu ziyarete gitmiştim. Altı saate indirilmiş işçilerin çalışma durumu. Bu tatbiki mümkün olmayan bir şey. Açıkçası dünyada da yok böyle bir şey. Çünkü bizim vardiya sistemleri falan, mesela ayakta bu mekanize sistemleri çalıştırırken, tam otomatik sistemleri çalıştırırken altı saat işçi başında durur, öbür işçi gelir, altı saat içinde bırakır işini, yani dört vardiya bakın. İşveren yine parasını veriyor dört vardiya olarak fakat altı saat dediğiniz zaman ne olacak? Ocağa girdi, bir saat gitti, ben onu naklet desem dahi bir arabayla, binek şeyiyle filan, "club car"la filan, en az yine 45 dakikası yolda geçecek bunun, ayağa gittiği zaman zaten çalışmaya zaman kalmıyor, beş, altı vardiya yapmak zorundasınız. Yani dünyada böyle bir sistem yok.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Dünyada var diyorlar ama.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, yanlış. Bakın, ben kesinlikle söyleyeyim...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Çalışma saati olarak altı.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Evet. Dünyada olan iş yerinde altı saattir. Yoksa aksi takdirde çözüm bulamayız buna. Yani batır herkes. Yok böyle bir şey. Vardiya sistemi kuramazsınız ama şimdiki çıkan öyle değilmiş herhâlde değil mi?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – TTK Genel Müdürü size böyle mi bilgi verdi?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Evet.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yanlış bilgi vermiş.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Çünkü ben bunu duyunca, bu kesin olmayacak bir şey.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bu konuşuldu, Plan ve Bütçede tartışıldı. Altı saat biçiminde bir şey söylendi ama bunun mantığının...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Altı saat, tabii doğru.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Otuz altı saat dediler.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Mesela biz programlarken şu anda dört vardiya yapacağız üretime geçtiğimiz zaman, altı saat işçi çalışacak, o kadar. Gerisi çıkıp girmesi.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Altı saatin üzerinde bir çalışma saati var zaten.

HASAN ÖREN (Manisa) – O ayrı. Teklif edileni söylüyorum. Yani altı saat, tulumunu giydi, gitti, geldi, tulumunu çıkardı...

BAŞKAN – “Yer altındaki fiilî çalışma süresi diye geçiyor.” orada “Yer altında fiilî çalışma süresi altı saati geçemez.” şeklinde.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - O yanlışır eğer öyle bir şey olursa. Teknik olarak uyduramayız zaten.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Uygulanamaz bir şey.

ERKAN AKÇAY (Manisa)- Ne zaman verildi size bu bilgi?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Bana bu bilgi on gün filan oldu.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Demek ki iyi takip etmemiş.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Tabii sadece sohbet sırasında Ben de fazla bu işlerle şey yapamıyorum hani...

BAŞKAN – Akif Bey, buyurun.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Efendim, sertifikalarla ilgili en büyük problem, bu işte bir standardın Türkiye’de oturmamış olması. Yani Türkiye’deki müfettiş arkadaşların büyük çoğunluğu Avrupa Birliği standartlarındaki sertifikaları talep ediyorlar. Ki bu elektrikle ilgili ekipmanlarda ATEX sertifikasıdır. Onun haricindeki ekipmanlarda işte CE sertifikasıdır. Ama dünyada madencilik, mesela şu anda Avrupa’da madencilik çok az. Dünyadaki üretime baktığınız zaman, hatta Almanya’da 2018’etamamen bitiriliyor kömür madenciliği biliyorsunuzdur. Yani tamamen madencilik bitiyor Avrupa’da. Madenciliğin daha gelişmiş olduğu mesela Amerika’da, Güney Afrika’da, Avustralya’da, Çin’de burada üretilen ekipmanlar var ama onları kullanamıyoruz. Sebebi, biz Avrupa Birliği sertifikası istediğimiz için. En basit örneğini vereyim. Şu anda TTK ihaleye çıktı -ki bizim başımızda da var, biz de aldık- mesela bu oksijenli ferdi kurtarıcılar var, biliyorsunuz. TTK’nın çıktığı ihalede ATEX sertifikası ve istediği şartlardan dolayı o ihaleye bir tek firma girecek. Firmanın ismini de söyleyebilirim şu anda, bir Avrupa firması, Drager denilen bir firma var. Başka hiçbir firma giremez o şartnameyle o ihaleye. Ki biz de, gelen müfettişler CE sertifikası istediği için mecburen Drager’den almak zorundayız. Yani Drager’den aldığınız zaman 350 eurodur o oksijenli ferdi kurtarıcının tanesi. Bin tane işçiniz varsa 350 bin euro eder. Yani çok ciddi bir rakamdır bir ocak için. Bunun yerine CE diye ısrar etmeseler, mesela Amerika’da da bu üretici var, Güney Afrika’da da var üretici, bu oksijenli ferdi kurtarıcı üreticisi. 180 dolara mesela Güney Afrika’dan getirebilirsiniz veya 220 dolara Amerika’dan getirebiliriz ama getirtemiyoruz çünkü sertifika şartı var, zorunluluğu var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – O sertifikayı niye almıyor o imal edenler?

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Sebebi de şu. Biz görüştük onu mesela Amerika’daki... Pardon, sözünü kestim.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Burada ATEX belgesi Sana yağı markası gibi olmuş. İlk çıkan o olduğu için, Avrupa’da ilk çıkmış, ATEX belgesi çıkmış. Adam kafasında Sana yağını bellediği gibi bellemiş. Hâlbuki şimdi yeni yağlar çıktı, daha güzel ama yeni yağları bilen yok. Onu da şartnamelere yazan yok.

HASAN ÖREN (Manisa) – Firması alsın, firması. Yani CE belgesini...

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Hayır, hayır. Onu anlatacağım şimdi. Biz birkaç üreticiyle görüştük. Mesela dünyadaki en büyük üreticilerden birisi Amerikalı, Matrix denilen bir firma var, personel takip sistemleri üretiyorlar, dünyada bir numaradır teknoloji olarak. Bu firmayla görüştük. Biz ithal edemiyoruz ama o ürünü, ATEX sertifikası yok. MSHA sertifikası var Amerika’nın aynı ürüne bağlı, “Neden ATEX sertifikası almıyorsunuz?” dedik. “Bizim Avrupa’da müşterimiz yok ki biz niye alalım. Avrupa’da madencilik yok ki.” diyor.

HASAN ÖREN (Manisa) – İşte ben şunu anlatmaya çalışıyorum. Siz Amerika’ya mal satmak istiyorsanız, bir tarım ürünü veya konserve türünde VIC ve HACCP olacaktır Avrupa veya diğer yerlere.

BAŞKAN – Doğru.

HASAN ÖREN (Manisa) – O karşı taraf da bunu almak zorundadır. Yani o firma koşullarını, imalatını CE belgesine uygun yaptığını kendi ülkesindeki kuruma bildirecek, gelecek, denetleyecekler, verecekler.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Doğru diyorsunuz. Sıkıntı o. Avrupa’da öyle bir pazar yok diyor üretici. Yani Avrupa’da, mesela bugün Almanya’da hiçbir kömür ocağı kalmadı neredeyse, bir tane var.

HASAN ÖREN (Manisa) – Çok üretim yapmadığından dolayı.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Tabii, tabii.

Polonya’da iki tane ocak var, Slovakya’da bir tane ocak var. Topladığınız zaman Slovakya’da 3 milyon ton kömür üretiliyor. Türkiye’de bile 80 milyon ton.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Efendim, pardon...

Kendini geliştirmiyor Avrupa. İş bitirmiş, uzatmaları oynuyor, madencilik bitmiş, yapmıyor, etmiyor. Ne yaptığı karbonmonoksit mahzeni geliştiriyor fakat Türkiye’ye ilk giren ATEX belgesi olduğu için sanki Sana yağı gibi herkes ATEX gibi belgesi diyor. Ya yok, bitti diyorsun, bunun daha iyisi var diyorsun.

HASAN ÖREN (Manisa) – O daha iyisini ancak CE belgesiyle veya VIC veya işte IFC karşılıyor. Bu konuları verirsiniz dünya bu belgelere bakıyor. Efendim, oradan almayalım da şuradan alalım dediğinizde aldığınız firmanın muhakkak ki kendi imalatını test ettirecek kurumlara vermesi lazım.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Tabii, tabii. Bizim söylemek istediğimiz o. Bütün standartları var zaten.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Bütün standartları var onların. Daha fazlası var, eksikliği yok.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Ve bunların hepsi de IEC standardıdır. Uluslararası standarda dayanır bunların hepsi. Bunlar kitapçıklarda var. Bütün standart şeyler birbirine çok yakındır, sadece ufak detaylarda fark vardır aralarında. ATEX’te 3 zone ayrıldı.

BAŞKAN – Ayşe Hanım, buyurun.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Başkanım, ATEX zorunluluğu Maden Yönetmeliği’nin Ek 1 2/1-(6) ve 2/1 maddelerinde vardır. Der ki: “(94/9/AT)’e göre uyumlaştırılmış ulusal standartlara göre bu elektrikli ve mekanik ekipmanları...”

BAŞKAN – Biz Avrupa Birliği direktiflerinden aynen mi aktardık bunu?

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Evet. Orada da direkt ATEX’i işaret eder.

BAŞKAN – Yani biz peki oraya işte bu “Mine Safety and Health Administration” (MSHA)’inkini de koyamıyor muyuz veya Avustralya’dan benzer standartlar, başka bir ülkeden benzer standartlar koyamıyor muyuz?

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Mevzuata göre sadece ATEX ama bu konudaki eleştirilerinde haklılar. Yani bu müfettişin kendi öngörüsü değil, mevzuatın bir getirisi dir.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Bunda da ilginç uygulamalar var. Mesela geçen sene TTK bir ihaleye çıktı, lokomotif ihalesiydi. O lokomotif ihalesinin şartnamesinde sadece ATEX istemişlerdi, tek bir firma katıldı. Slovakya firmasıydı. Astronomik bir rakam ve ihale iptal edildi. Biz de takip ediyoruz gelişmeleri çünkü aynı ekipmanları biz de kullanıyoruz. Daha sonra ikinci ihalede şartnameyi değiştirdiler, ATEX, MSHA, MA veya CSA gibi uluslararası kabul gören sertifikalardan birisi olsun denildi. Mesela şartname değiştirildi. Bizim istediğimiz de bu. Firmalar serbest bırakılsın. Tamam, bir sertifika istensin, uluslararası kabul gören bir ürün olsun, mutlaka sertifikası olsun ama tek bir üreticiye bağımlı kalmayalım. Yani 10 liralık bir mal için biz neden 100 lira ödeyelim. Öyle de bir sıkıntı var.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Peki, TTK nasıl değiştirdi?

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – İşte mecbur kaldılar, lokomotif alamadılar. Tek bir firma...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - TTK’ya zannedersem bir yetki verdiler bu Türkiye’de şeye...

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET AKİF ŞAHİN – Bilmiyorum ki.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - TTK’ya bir yetki verildi. Türkiye’de bu laboratuvarlar kuruluna kadar onlar verecekti.

BAŞKAN – Ayşe Hanım, buyurun.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – TTK’nın da şu anda yetkisi yok. O da akredite bir kuruluş değil.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Bitti mi o da?

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Hayır, şu anda akreditasyon işlemleri devam ediyor, onda da zaten böyle bir sorun var. Onlara da noksan olarak yazıldı bu maddeler.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Başta vardı çünkü, ben ilk yasaya baktığımda var.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Yok, onların da yetkisi yok ve onlar aslında ekipmanlarının çoğunu kendilerini üretmişler. Onlarda da ciddi bir sorun var bu konuyla ilgili.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İŞ MÜFETTİŞİ AYŞE BAYRAKTAR – Bir şey ilave yapabilir miyim.

Bu emzirmeye odasıyla ilgili 100-150 kadın çalışan olduğunda isteniyor. Onunla ilgili bir yanlış bilgilendirme yaptığınızı düşünüyorum.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Yok. Belki ben yanlış biliyorum.

BAŞKAN – Bahtiyar Hocam, buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bence ortada bir sorun var belli ki. Bu sorunu çözmek için belki bizim Komisyonumuz da bir çalışma yapabilir. Şöyle bir yöntem öneriyorum.

BAŞKAN – Biraz önce biz de onu konuştuk arkadaşlarımızla ama öneriniz önemli.

Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bu standartların her birinde ne isteniyor, farkları nedir, bir ortaya koyabilirsek aralarındaki farkı ortaya koyduğumuz zaman kabul edilebilir olup olmadıklarını ya da denk olup olmadıklarını tavsiye edebiliriz belki.

Diğer taraftan TTK da akreditasyonu almak için başvurmuş, belki onların da bu akreditasyonu alması için, daha doğrusu bu tür cihazların sertifikalı olduğunu belgeleyebilmek için akreditasyon almak istiyorlar. Bu nedenle Türkiye’deki yerli üretimin de akreditasyon alması için, belgeleri alması için onların akredite olması çok önemli. Onun da hızlandırılmasını belki tavsiye edebiliriz ya da nasıl bir destek sağlayacaksa onu yapabiliriz. Bence Çalışma Bakanlığı bunların arasındaki farkı bir ayrıntılı olarak hazırlayıp bize sunarsa burada tartışıp gerekli çalışmayı yapabiliriz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Efendim, bu ATEX’teki değişikliklerin çoğu kimya sanayisine yönelik zaten. Hepsini birden kabul ettiğiniz zaman lüzumsuz bir değişiklikler oldu madende de. Mesele şu anda müfettişler bizde de durdurdular arınları, çalışmaları. Sebep, mesela Almanya’dan eski aldığımız, ATEX’ten önce aldığımız trafolar vardı, bunları kullanamazsınız, senelerdir kullandığımız. Ve durdurduk şu anda. Değiştiriyoruz tamamen.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Mecburculuk var. ATEX belgesiyle ilgili mecburculuk var. Geçen Güner Hoca mesela ATEX’in ismini bile hatırlamadı. Dünyada bu işe gönül veren bir adam ya da çalışan bir adam. Avrupa’da unutulmuş, madencilik unutulmuş, bu belge unutulmuş ama biz Türkiye’de hâlâ bu belgenin arkasında duruyoruz.

BAŞKAN – Şimdi, Bahtiyar Hocam’ın söylediği çerçevede Ayşe Hanım’la bizim müfettiş arkadaşlarımız var burada, onun üzerinde biz de çalışalım, gerekli önerileri komisyon raporumuzda yerine getireceğiz.

Fatoş Gürkan, buyurun.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Teşekkür ediyoruz sunumlarınız için.

Tabii özel sektörde bu kadar güvenliği ön planda tutan, güvenlik kültürünü önemseyen firmaların olması bizi mutlu ediyor. İnşallah, tabii her iki firma da -henüz üretime başlamamış galiba, bahsedilen işletmelerle alakalı- başarılı olur, örnek firmalar olursunuz, yani bu yapacağınız işlerle ilgili diyorum.

Ben özellikle -aslında cevap da verildi ama kısmen- bu yaşam odalarıyla alakalı daha önce de dinlediğimiz arkadaşlar oldu, gittiğimiz madenlerde de sorduklarımız oldu. Yaşam odaları metan salınımının yüksek olduğu madenlerde konulabilir ama kömür işletmelerinde çok sağlıklı olmaz, yani çok uygulanırlığı yok gibi söyleyenler de oldu, teknik arkadaşlardan da. Ama sizin de genelde,

özellikle Tamer Bey'in "yaşam odaları da olmalı" şeklinde açıklaması oldu. Ama tabii bir de açıklama vardı. Aslında yaşam odalarına da gerek kalmadan güvenlik işi çözülmeli diye. Esasında işin temeli bence de odur mutlaka.

Bir de HEMA firması olarak taşkömürü üreteceksiniz galiba. TTK uzun yıllardan beri -üretim yapıyor ama- zarar eden bir kuruluş. Siz, bu fizibiliteyi nasıl, kâr-zarar hesabını nasıl yaptınız? Yani işçilerin sayısını azaltarak mı, farklı bir yöntemle mi yaptınız? Onu öğrenmek istiyorum.

Bir de, genelde dinlediğimiz işçilerden "Bu maden işini devlet yapsın, özel sektör eliyle yapılmasın." söyleyenler oldu. Tabii, temel şey, hem gelecek garantisi, bir ikincisi güvenlik sorunu. Yani siz bu konuda özel sektör olarak, aslında size sormam çok mantıklı değil ama, ne düşünüyorsunuz? Yani bu iş özel sektör mü daha çok yapmalı, hatta tamamını özel sektörün mü yapması lazım? O konuda da fikrinizi almak istiyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Fatoş Hanım.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Arz edeyim efendim.

BAŞKAN – Pardon. Bir de Sakine Hanım'dan soru alalım ondan sonra.

İki soru bir cevap, böyle yapalım. Sistemi öyle oturttuk.

Sakine Hanım, buyurun.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben, aslında, sorumu hazırladıktan sonra Muzaffer Bey hemen hemen sorumun yanıtını verdi gibi. Çünkü asıl sıkıntının oralarda olduğunu o da bir anlamda söyledi.

Ben mimarım. Mesleğimi icra ederim ama her zaman şundan şikâyet ederiz: Müteahhitliğin kriterleri yok. Müteahhitlik yapmak isteyen, cebine parasını koyan, eline de keserini alan müteahhitlik yapar. Bununla ilgili bir yetkinlik, yetki belgesi ya da kriterleri yoktur diye. Aynı izlenimi madencilikte de algıladım gibi. Madencilik yapmak isteyen bir firmanın belirli bir kriteri, örneğin teknik ekibi ya da yeterliliğiyle ilgili, bir ihaleye çıktığı zaman böyle bir belge ya da yetkinliği talep edilip edilmediğini öğrenmek istiyorum sizlerden. Böyle bir yetkinlik var mı?

Hani "Adam gibi olsa, ocak kursanız." diyorsunuz. Birinin yaptığını öbürü ödemez. Yani bu kriterleri özellikle iyi iş yapan, ki, biz sizin anlattıklarınızdan insan yaşamını önemseydiğiniz ve onun için de teknolojik değerlerden yararlanmak istediğinizi, galerileri ne şekilde oluşturmak istediğinizi algıladık ve burada rekabet ettiğiniz, işte bizim inşaatla söylediğimiz tarzda kaçak inşaat yapanlarla mücadele de ediyorsunuz, etmeniz gerekir. Böyle bir mücadelede bir kurumsal yapınız var mı? Bunu merak ediyorum.

Sizin karşınızdaki rekabet ettiğiniz ama sizin kadar güvenliği önemsemeyen firmalarla rekabet etmeyle ilgili bir girişiminiz var mı ya da bir oluşumunuz var mı? Onu merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şimdi, yaşam odaları, benim dediğim gibi, önce tedbirler alınır ondan sonra... Bugüne kadar çok yerde hiç lüzum görülmedi, kazalar da olmadı ama o da tedbirlerden birisi diye ben arz etmişim o konuyu.

Bilhassa kömür madenlerinde daha önemli. Onu hangi arkadaşlar söylemiş, bilmiyorum ama. Çünkü yaşam odası, illa dediğim gibi otuz gün yaşamak için değil. Mesela bizimki desandre de değil. Yani bir meyilli galeriyle girmiyorsun. Bizde 700 metrelik kuyularla iniliyor. Mesela bir kuyuda arıza olduğunu düşünün. Sekiz saatte bu arıza bitecek. Elektrikler kesildi. Aşağıda pervaneler çalışmıyor, kuyu da çalışmıyor. Bu sekiz saat içinde ben işçiye bu yaşam odasında oradaki mevcut havayla yaşatacağım ve çalışma başladığı zaman da hemen çıkaracağım. Bu ancak bunu çözmek içindir, yoksa hani yangı çıktı otuz gün orada yaşasınlar, altmış gün... En son bir ihale okudum yurt dışında otuz günlük mü ne çıkmışlar yani. Yani yaşam odası şeylerde lazım ama dediğim gibi bu şartlarda kullanılmalıdır.

Niye? Orada mesela dedim, 500 metre içinde temiz havaya çıkabilecek bir yerde olması lazım. Yani oradan çıktığı zaman 500 metre ileride temiz havaya kurtulmuş olarak geçmesi lazım.

İkincisi, maliyet hesaplarına gelince. Devlet işletmelerindeki maliyetler çok farklı. Yani burada, dediğim gibi, TTK şartları bizden ağır. Yani bir kere derine indi ocaklar. Çoğu artık damarlar dönmeye başladı ve ful mekanize sisteme uygun damarlar değil. Dolayısıyla bu, maliyeti çok artırıyor. Yani düzgün damarlar olması hâlinde bunlar çok rahat bu maliyetlere yakın çalışabilirler. Ama devlet işletmeleri, tabii, bu özel sektör işletmelerinin öncüsü olmuştur yani hem eleman yetiştirmekte hem teknolojiyi getirmekte. Ama bu, normaldir yani. Devlet işletmesinin çalışma şekliyle özel sektörünki...

Yalnız, yani, ben Soma'daki gibi 22 dolara indirelim filan da demiyorum. Gerçek neyse oraya inmesi şartıyla, zorlayarak değil. Bizim mesela o hesaplamalarımız 39 dolar dediğim. Bugünkü maliyetlerimizle, bugünkü işçi maliyetlerimiz eskale edilerek yine o şekilde hesaplanmış ortalama maliyettir. Bu yirmi senelik bir dönem içindeki bugüne getirilmiş bugünkü değer üzerindendir bunlar.

Şimdi, özel sektör mü, devlet sektörü mü? Bugün bütün olay insan faktörü ve uygulanan yasalara bağlı. Şimdi, Amerika'da devletin madeni yok ama çok güzel çalışıyor. Avustralya'da devletin madeni yok, çok güzel çalışıyor. Afrika'da devletin madeni yok, çok güzel çalışıyor. Demek ki bu sadece madende değil, yani özel sektörde düzgün yasalar ve düzgün insanlar olduğu zaman gayet güzel çalışabilir. Ama düzgün bir denetleme mecburiyet. Şimdi, yasalar olmasa hiçbir kimse kolay kolay kendiliğinden dümdüz gitmez yani. Bizim Almanya'daki trafiğe uyan adamımız, Edirne'den içeriye girdiği an başlıyor saçmalamaya. Neden? Orada polisten ödö kopuyor. Şimdi onlar da yavaş yavaş alıştılar ya, değiştirdiler. Yani bu iş ancak sıkı kontroller ve yasal şartlarla düzenlenebilir. Yoksa şu sektör, bu sektör, hayır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Tamer Bey.

Muzaffer Bey...

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Şimdi, sayın vekilimin sorduğu konu trajikomik. Şimdi, Türkiye'de Kamu İhale Kurumu diye bir kurum var. Devletin ihalelerine veyahut da bu tip şeye gireceğiniz zaman, bu kurumu daha çok yol müteahhitleri, herhâlde onlara göre yapıldığı için, burada ihaleye... Mesela, atıyorum, örnekleydim, TKİ bir ihale açsın, kömür üretim ihalesi açsın, kömür ürettirilecektir desin, TTK, devletin ikinci büyük kuruluşu, TKİ'nin ihalesine yeterliliği olmadığı için giremez. TKİ açsın bir ihale, kömür ürettirilecektir, bu iş yapılacaktır desin, TTK onun ihalesinde yeterlilik bulmadığı için giremez. Yani bunu bile geçemedik biz.

Demin sordunuz “Bunu anlatabiliyor musunuz?” diye. Kamu İhale Kurumuna bunu anlatamadık. Neymiş? Bir adamın iki tane şirketi var. Kendi içinde fatura keserse, kendi içinde fatura kestiği için faturadan belgelerse yeterlilik veriyorlar. Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün (MİGEM) bu madenden yüzde 2 devlet hakkı aldım diyerek verdiği belgeyi belge kabul etmiyor. Devlet devletin belgesini kabul etmiyor, kişinin kendi arasında kestiği faturayı belge olarak kabul ediyor Kamu İhale Kurumu. Yani bunu bile biz Kamu İhale Kurumuna üç ay gittik geldik anlatamadık. Yani demin onun için söyledim, ya madencilik bakanlığı ya madencilik müsteşarlığı. Bu tip şeylerden çok var, destan olur yani. Hep yaşadığımız şeyler, sıkıntılar bunlar.

Şimdi, madenlerin iyileştirilmesini istiyoruz. Madenler masraf edilerek yapılsın istiyoruz. Yani kaçak madencilik yapılmasını istiyoruz. Yalnız son günlerde bir çalışma var, genelgeyle ilgili ve genelgeyi rahatlatması için bildiğim kadarıyla, devlet haklarıyla ilgili yeni bir düzenleme getirecekler sizin önünüze. Burada devlet haklarındaki düzenleme 4 misli, 5 misli artırılıyor. Altında falan daha fazla artırılıyor. Mesela ben kömürcüyüm. Kömürde biz yüzde 1 devlet hakkı verirken yüzde 4 vereceğiz. Şimdi, hem madenlere yatırım yapılmasını isteniyor hem iş güvenliği artırılmasını isteniyor hem buralarda bir de devlet hakkı yükseltiyor.

Yani devlet hakkı yükseltiyor bir taraftan da yatırım isteniyor. Burada bir çelişki var. Yani biz bir taraftan diyoruz ki iş güvenliğiyle ilgili, işçi sağlığıyla ilgili şeyleri devlet bize karşılasın ya da destek çıksın ya da bunu bir şekilde şey yapsın, bir taraftan da devlet hakkını yükseltiyoruz. Yani biz gerek dağların başında gerekse bulunduğumuz yerde katma değer üreten, istihdam yaratan işletmeleriz. Bizim kazandığımız para da bir yere gitmez. Hiç kimse bir yere gidemez. Yani burada durur. Ama sırf altıncıların şımarıklığı yüzünden devlet hakları artırılacak. Biz burada ezilen tarafta olacağız gene. Yani buna da önünüze geldiği zaman lütfen dikkat edin. Yani biz devlet hakkını 1 öderken 4 ödeyeceğiz. 4'e katlanıyor kömürde. Yani altıncılar daha yükseltecekler ama altıncıları biz bilmeyiz.

Biz teşvik beklerken bir de bu çıkıyor. Önünüze gelecek zaman içerisinde. Hazırlıklar yapıldı, Tayyip Bey'e sunulması bekleniyor. Ondan sonra size gelecek bildiğim kadarıyla. Orada korkunç şeyler var yani.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Benim sormak istediğim, yani sizin standartlarınızda olmayan maden işletmeleriyle ilgili yaptırım gücünüz, bir yasal hazırlığınız var mı, bir yasa çalışmanız var mı? Çünkü onların yüzünden... Hani biraz önce başlangıçta dediğiniz, “Bütün madenciler karalandı. Soma Madenden dolayı şimdi bütün madenciler karalandı.” Bu karalanmanıza neden olacak ocakların iyileştirilmesiyle ilgili sizin sektörünüzün bir çalışması var mı? Sizin sektörünüzün onların iyileştirilmesiyle ilgili bir çalışması var mı? Çünkü bence sektörün olması gerekir diye düşünüyorum.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Mesela Maden Mühendisleri Odasının...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Çünkü karalanan ya da mağdur olan şu anda madenciler olmuş oluyor. Bununla ilgili sizin kendi örgütsel yapınızda işverenler olarak bir çalışmanız var mı, onu soruyorum.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Sayın Vekilim, zaten şu kaza döneminde bu görüldü. Kaza döneminde bizi sahiplenen, bizi savunan bir şey olmadığı için herkes her türlü şeyi söyledi. Bilgi kirliliği hat safhada oldu. Her şey konuşuldu. Bazı odalar var, onların kafalarında sadece politika olduğu için onlar da orada hep politika konuştular.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Ama savunmadınız.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Savunmadık. Biz kendimizi savunmadık. Biz burada bu eksikliği gördük. Ama bizim Madenciler Üst Konseyimiz var İsmet Bey’in Başkanı olduğu. Derneklerimiz var, onlar var, hepsi var. Fakat burada öyle büyük bir kaza oldu ki kimse burada kalkıp bir şey söyleyecek, herkesin dili tutuldu. Yani böyle bir şey olmaması lazım. Böyle bir şey savunulmaz. Biraz da onun şeyine gidildi.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Siz de üzerinizden atın. Bence, bakanlık üstünden atı siz de üstünüzden atın.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Nasıl atacağız? Atamadık. Nazlı Ilıcak bile burada otorite oldu, madencilik otoritesi oldu. O bile televizyonda yorum yaptı.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Her şey sizin üstünüzde kaldı. Siz de üzerinizden atın.

BAŞKAN – Muzaffer Bey, teşekkür ederim.

Şimdi söz isteyen 6 arkadaşım var. Ben üçer, üçer iki grup hâlinde alayım müsaade ederseniz çünkü karşılıklı diyalog ve soru-cevaplar uzuyor.

Selçuk Bey, buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Selçuk Bey başlamadan bir şey söyleyeceğim.

Sizler Soma AŞ’yi aslanların önüne attılar, hak etti, parçalanıyor, tamam. Peki, hizmet alımıyla ilgili Enerji Bakanlığına karşı niye bir laf söylemiyorsunuz? Azmettirici değil mi? Siz şimdi diyorsunuz ki: “Efendim, madenciler ortada kaldı. Madencilere vuruluyor.” E, vurulacak tabii. Siz de size vurulmasının yanlış olduğunu, hizmet alımıyla ilgili yapılan bu anlaşmanın doğru olmadığını, hizmet alımının bir kiralama gibi değil, sadece çıkan ürünün alınmasıyla ilgili bir anlaşma olduğunu söyleyin. Siz de hiç olmazsa Enerji Bakanlığının bu konudaki sorumluluğunu ortaya koyun. Ama siyaset-iş adamı ilişkisi, iş adamı yok ediliyor, hak etmiştir, yok edilsin ama bir türlü itiraf etmiyor. Nereye dönüyor? Daha aşağılarda sendikaya başlıyorsunuz, başka yere başlıyorsunuz.

Enerji Bakanlığıdır şu an bu kusuru yapan. Enerji Bakanlığıdır 301 insanın ölümünde ihmal gösteren. E, bunu anlatmaz iseniz o zaman biz asıl hedefe ulaşamayız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Selçuk Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Hoş geldiniz Komisyonumuza, teşekkür ediyoruz.

Yanılmıyorsa, beyefendi sunumunu yaparken, oradaki kazanın sebeplerinden bir tanesini jeolojik ön bilgi yetersizliği olarak sundu. Sizler madencilersiniz. Çok ağır bir iş kolunda önemli bir sektörde çalışıyorsunuz.

Soma Madenleri AŞ’nin jeolojik ön bilgi yetersizliği çok calibidikkat bir ifade. Nasıl olur, böyle bir işe soyunan birisinin jeolojik ön bilgi yetersizliği. Ben bunu kavrayamadım. Ya bu işi yapmayacaksınız yahut da jeolojik ön bilgi yetersizliğiniz olmayacak. Acaba doğru mu algıladım, doğru mu anladım?

“Yanmaya tedbir alınmalıdır.” demiştiniz. Fakat ya beyefendi ya siz “Küçük ocaklardaki yangınları durdurabilirsiniz, büyük ocaklardaki üretimi durduramazsınız.” dedi veya dediniz. Neden üretimi durduramayız? Enerji ihtiyacımız nedeniyle mi, yoksa hakikaten teknolojik bir imkânsızlık nedeniyle mi durduramayız?

Bir de sizler, yanılmıyorsa, beyefendi otuz beş-kırk yıldır madencilikle uğraştığınızı söylediniz.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Tamer Bey’in eli yılı yer altında.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bu ocaklarda, şimdiye kadar sizin ocaklarınızda kazalar mutlaka ki olmuştur. Ölümlü kazalar da yaralanmalı kazalar da olmuştur. Buralarda hiç suçlu oldunuz mu, suçlu ilan edildiniz mi veya mahkemeler sizi suçlu yaptı mı? Bu kazalardan sonra aldığınız tedbirler oldu mu veya devlete sunduğunuz tedbirler paketi oldu mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Selçuk Bey.

Özgür Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sunumlar için de çok teşekkür ediyoruz.

Esasen, tabii, Komisyonun çalışma usulüne ilişkin esasa yönelik bir şeyler söylemek lazım. Çünkü şöyle oldu: Başlıyoruz, sunumlarla başlıyoruz. Sunumlar oluyor bitiyor, Komisyon bitiyor. Değerlendirme, işleyişe yönelik öneriler, diğer konular kalıyor. Geçen hafta da üç dört tane konuda bir şeyler söyledik. Onun üzerine bir oylama oldu, oldu geçti ama sonra, ertesi günkü program bir daha... Belki bazen haftada bir, bir buçuk iki saat kendimizin bir değerlendirme yapması lazım sağlıklı sonuçlara ulaşmak için.

Öncelikle şunu söyleyeyim: İyi üretim uygulamaları ya da iyi laboratuvar uygulamaları (GMP) ve (GLP) Avrupa Birliği müktesebatında ve Amerika'nın kendi uygulamalarında sektörel bazda bunlar. Ama bazen isim benzeşmeleri öyle olmadık bir yere dikkat ediyor ki bu sonradan sıkıntı hâline dönüşebilir. Siz birkaç Sayın Başkan şey dediniz: "İyi madencilik uygulamaları olarak birkaç tane örneği alıp yazalım diyoruz. Bunlardan biri de siz olabilirsiniz." Bir kez eğer rapor yazılırken bu kayıtlar göz önünde bulunacaksa bu önerinize muhalefet ettiğimi ifade etmeliyim. Çünkü eğer iyi madencilik uygulamaları olacaksa, bu iyi madencilik uygulamaları Türk Standartları Enstitüsü tarafından bir yönerge dâhilinde ilan edilir, izlenir ve buna karşılık da iyi madencilik uygulaması belgesi verilebilir birisine. Bu birçok sektörde yapıyor. Madencilik de böyle bir şey varsa bunu önerebiliriz. Ama biz, burada, bize gelip sunup yapanların sunumlarından... Geçen hafta da birkaç şirkete olmuştu, şimdi de oldu.

Elbette kendim subjektif kanaatim olarak ben de belli şeyleri beğendiğimi ifade edebilirim ama asla ve asla bunların Türkiye'deki iyi madencilik uygulamaları olarak raporumuza alınması gibi bir şey söz konusu olamaz, o konuda eğer bir şey yapılacaksa iyi madencilik uygulamalarının belirlenmesi için tavsiyede bulunalım birilerine ve bunu gerçekten uzmanları yapsın. Bizim buradaki Komisyonun görev alanıyla ilgili birçok tartışmaya giriyorsunuz ve şey söylüyorsunuz: "Bu, bizim görevimiz değil." Onların değilse bu, bizim hiç görevimiz değil. Çünkü bu ülkede Taner Yıldız, bu maden için kazadan yedi ay önce "Türkiye'nin en güvenli madeni diyebilirim." dedi. Soma'daki Soma AŞ'nin Işıklar bacasında bunu söyledi, Eynez'i de bunun içine katarak söyledi ve o şirketi övdü.

Şimdi, burada gelip de sunum yapan birkaç tane şirket için bu Komisyonun raporuna böyle bir şey girmesi söz konusu olamaz. Taner Yıldız'ın bulunduğu durum ortada. Bunun da yansıması şu oluyor: Bir kurumun başındaki bakan böyle bir şey söyledi mi, sonra denetimlerde kim çıkacak da bu denetim sırasında bakanın böyle sözle ve hatta fiziken gidip kefil olduğu bir yer hakkında kusur bulacak. Soma Komisyonunu böyle bir yanıştan uzak tutmak gerekir. O ayrı bir şey. Söz de söyleyebiliriz, devletin belli şeyleri teşvik etmesi gerektiğini söyleyebiliriz, mekanizasyonla ilgili bazı şeyler söyleyebiliriz ama biz böyle bir şey söyleyemeyiz. Yani buraya gelenlerin iyi madencilik uygulamaları olarak raporumuzda yer almasını katıyetle reddediyorum. Bunu gelen şirketlerden bağımsız olarak söylüyorum. Bunu özellikle ifade etmem gerekir.

Sakine Hanım'ın görüşüne aynen iştirak ediyorum. Not almıştım. Sektörel bir denetim ve sektörel bir öz eleştiri, sektörel eğitimler ve sektörün kendini hem ifade edeceği hem otokontrol yapacak bir şeylere ihtiyaç var. O, çok belli, görünüyor. Çünkü öbür türlü, bir çürük elma, tamamı da çürütebilir. Yani algı dediğiniz de böyle bir şey. Ben aslında bazı yakınmalarınıza da hak veriyorum. Bu konuda sendikacılar da belli şeyler söylüyor. Çok kötü bir sendikal uygulama var orada. Ama o sendika aynı sendikanın veya başka sendikaların hatta başka iş kollarında bile muhatapları nezdinde itibar kaybetmesine sebebiyet veriyor. O zaman işte öz denetim mekanizmalarının iştettiriliyor olması lazım. Bu konuda sektör belki kendi bir çalıştay yapmalı, üzerinde konuşmalı diye düşünüyorum.

Şırnak meselesinin... Mutlaka Şırnak'a gitmemiz gerektiğini düşünüyorum, başka yerlere gitmeyi tartışmadan ve kuralarına geçmeden önce. Şırnak meselesinin çok önemli bir mesele olduğunu ve Şırnak özelinde Türkiye'deki kaçak madenlerle ilgili de bu Komisyonun söyleyecek birkaç tane sözünün olması gerektiğini düşünüyorum.

Şu altı saat çalışma konusuna şöyle bir katkıda bulunayım: Başbakan, madencileri kabul ettiğinde "yedi buçuk saat" yazan kanundaki yere "altı saat" yazmayı söylemiş. Bu sözün takipçisi olunması başka bir şey, madende altı saat bilfiil madenin içinde kazarken, hiltiyle bir şey çıkarırken, kazma kürekle bir şey çıkarırken altı saat olmasını savunmak, iş güvenliği açısından şöyle bir riski ortaya çıkarır: Vardiya değişiminin yer altında yapılmasını ortaya çıkarır. Sapla samanı birbirine karıştırmamak lazım.

Plan Bütçe Komisyonunda altı saat yer altı çalışması olarak geçti. Ama daha sonra iktidar partisinin önerileriyle bu, "toplam haftalık çalışma saati otuz altı saati geçmeyecek" lafına rağmen, toplam haftalık çalışma saatinin kırk beş saat olduğu, bunun otuz altı saatinin yer altında olacağı karara bağlandı Plan Bütçede ve Medise gelecek. Ama burada bu otuz altı saati direkt kömür çıkarırkenki yer olarak zorlarsanız bu iş güvenliği açısından çok ciddi bir tehlikeye yol açar. Evet, pratikte böyle yapılmıyor ama doğrusu, vardiya değişiminin yer üstünde yapılmasıdır. Bunun altını çizelim. Ama öyle otuz altı saate inmiş değil.

Bu arada geçen hafta Kozlu'dan sektör temsilcileri de dediler ki: "İşçinin mutlu olması için, işçinin daha iyi çalışması için de..." Tutanaklarımızda var, ben de altını çizmiştim. Altı saatlik çalışma, bu çocuklar dinlenmeden tekrar işe geliyorlar, dikkatleri dağılıyor. Doğru bir şeydir dediler. Bir yandan da birçok maden işçisinin de "Evet, otuz altı saat iyi ama biz bunu beş güne bölüştürsek, günde yedi-yedi buçuk saat çalışsak da iki gün hafta tatili yapsak." diye bir talepleri var. Ama madencilere verilen söz haftalık otuz altı saat çalışma sözüdür. Biz o sözün takipçisiyiz. Ama bunun altı gün altışar saat mi, beş gün yedi buçuk saat mi olacağı konusunda işçinin rızasıyla da olabilecek bir düzenleme olursa, o oturulup konuşulabilir. Ama bu kırk beş saati beşe bölmek gibi bir şey değil yani. İki farklı yerde iki başka rakam var. Farklı algılar var. Bu konuda Başbakanın işçilere verdiği sözün takipçisi olmak durumundayız.

Bir de bu arada, Fransa'nın memurlar için bile beş buçuk saat çalışmayı tartıştığı bir yerde, maden işçisine altı saatlik çalışmayı lüks bir şey gibi görmek de bu çağla bağdaşan bir şey değil. Bu kadar çok işsizliğin de olduğu bir yerde.

Bu arada, bir kez daha, bu Komisyona... Plan Bütçe bugün yarın bitecek, madenciye verilen sözlerden beşi, altısı tutuldu, geri kalanı tutulmadı. Kapalı bir oturum yaparsak, bazı Komisyon üyelerimizin Soma'da sarf ettiği ve muhalefet partisini itham eden "Biz yapacağız, muhalefet yaptırmıyor." sözlerini de enine boyuna birlikte tartışmalıyız. Ama bu Komisyon, Plan Bütçenin son günlerinde madenciye verilen sözlerin takipçisi olmak durumundadır.

Bir kez daha dikkatlerinize bunu arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Özgür Bey.

Bir konuda açıklama yapmak durumundayım. Tabii, Özgür Bey'in söylediği iyi madencilik uygulamalarıyla benim kafamdan geçen arasında bir örtüşme yok.

Tabii, bizim burada söylediğimiz şu: Madencilik sürekli biyolojik bir, özellikle yer altı kömür işletmesi biyolojik bir yapıdır. Her an her saniye, tam mekanize de olsanız veyahut da tam klasik yöntemle de çalışsanız iş sağlığını ve güvenliğini bir saniye aksatamazsınız. Ama madencilikte genellikle yer altında az insan gücü- çok mekanizasyon temel prensip olursa, ki Avrupa, Amerika bunu benimsediği için iş kazalarındaki insan kaybı, yaralanmalar veya insan faktörü minimize oldu.

Burada da biz Demir Export diye çağırdık, HEMA diye çağırdık, Polat Madencilik diye çağırdık. Komisyonuz biz. Birilerini a firması, b firması diye çağıramayız. Dolayısıyla onların müspet uygulamalarının da Komisyonumuzda yer alması kanaatindeyim, yoksa bu örnektir anlamında değil. İyi uygulamanın daha iyi uygulaması vardır, daha iyinin de en iyi uygulaması vardır.

Dolayısıyla bunu bir fikir elde etmek, Türkiye'de bu tür güzel işlerin yapıldığını vurgulamak anlamında söyledik, yoksa Türk standartları olarak bir standart gibi koymak da durumunda değiliz.

Yani, biz zaten başından beri hep şunu söyledik, söylüyoruz, Komisyonumuzda da kabul gördü: Bu Komisyonun ana hedefi kömür. Biz madenciliğin genel sorunlarıyla ilgilenmiyoruz. Kömür ve yer altına, kömüre odaklanalım istiyoruz. Avustralya'daki gibi, Amerika'daki gibi, ne bileyim başka gelişmiş ülkelerdeki gibi kömürü, Maden Kanunu'ndan ayıralım, bir kömür kanunu olsun. Kömürün kendi içerisinde bir iş sağlığı, güvenliğiyle ilgili mevzuatı olsun. Yani bizim iş sağlığı, güvenliği mevzuatımız 6331'deki gibi genel bir mevzuatın böyle bir parçası değil. Yani (A) sertifikalı bir mimar, (A) sertifikalı bir biyolog gidip de kömür ocağını denetlemesin. Belki biz bunları da tartışacağız. Biz bu anlamda sizlerin tecrübelerini kazanmak istedik. Bunu söyleme gereği duydum.

Sözü de size bırakıyorum, buyurun.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - En son Özgür Bey'inkini hatırladığım için müsaade ederseniz oradan başlayayım.

Bir kere, siz de çok güzel açıkladınız, böyle bir şeyin standardı olmaz. Yani madenciliğin standartları olur da, hangisi modern şartlara uyan bir standart diye Standartlar Enstitüsü böyle bir şey koyamaz. Bugün en son madencilik teknolojilerini kullanıyorsak en iyisini yapıyoruz demektir. Bunun içinde parça parça standartlar vardır. Ama bir işletme şeklinin standardını koyamazsınız. Çünkü orası oranın şartlarına bağlıdır, hatta o şartlar da her gün değişebilir. Ama benim hep söylediğim şu: Plan içinde değişmesi lazım. Yani tabiat değiştiriyor diye ben ona uymayayım orada. O değişikliği ben göreyim ve planıma koyayım, projeme koyayım. Standartı budur bunun. Yoksa bir makinede şu parça olacak, şunda şu parça gibi olamaz bu, buna imkân yok. Ama bugün dünyada kullanılan en son teknolojileri kullanıyorsam, bu, demek ki standartlara uyan, insan sağlığına önemiyet veren bir çalışma tarzıdır.

İkincisi, vardiya usulü şöyle: Her sistemin kendine özgü birtakım şeyleri vardır. Yani, şimdi, siz, diyelim ki öyle bir yerde çalışıyorsunuz ki -ki böyle yerler var- mesela Kutuplarda. İşte zor şartlarda ama vardiya değişimi çok zor oluyor. Belki gidiyor iki gün kalıyor orada. Tamam yatması filan da oluyor ama evinden iki gün uzakta duruyor. Yani işin icabı çalışma şekli var. Benim söylediğim,

isterse yirmi beş saate de iner, yirmi saate de iner, mutlu oluruz. Yani karşımızda hem eğitilmiş hem de sağlıklı bir işçi görmek bizi mutlu eder açıkçası.

Burada ama işin icabı, ben altı saat çalışmak zorundayım, ondan sonra sistem değişiyor, bizim ayağımız... Yani birtakım belirli ilerlemelerden sonra başka bir gruba veriyor. Şimdi, istersek bunu dört günde çalışsın. Öyle yerler var ki, ben kişiyi taşısam bile iki saatte gidiyor. İki saatte gitti, iki saatte gitti, hiç gelmesin, zaten iki saat çalışmayla makinelerin ayarlarını dahi yapamazlar. Modern çalışacak diyorsak, eğer dünya standartlarını -demin standarttan bahsettik- alıyorsak, bu standartlar aynen altışar saatten dört vardiyadır. Dünyada bu hep böyledir. Her tarafta. Buna bakabilirsiniz. Dört saat çalışan hiçbir vardiya yoktur hiçbir şekilde. Ama indirirsiniz yirmi saate. Ben mühendis olarak mutlu olurum. Daha dinç, daha dinamik insanlar görürüm karşımda. Bir gün çalışır, bir gün çalışmaz. Ama dediğim gibi sistemi bozamayız. O var.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Aynı anda mesela su çektiiriyorsunuz aynı anda vardiya değiştirmek zorundasınız, aynı anda makine çalıştırıyorsunuz aynı anda vardiya değiştirmek zorundasınız. Yani bunlar olmaz diye bir şey yok. Fiilî çalışma, faydalı çalışma bizde beş saati bulsa biz takla atarız.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Ne bileyim, hani bir mekik attığı zaman işte evine sekiz saat dönecek filan bunun pilotu... Öyle bir şey yok yani. Bu şartlara uymak zorundayız ne olursa olsun.

Bir de mesleğin icapları da var. Yani burada hepsini birden düşünmek zorundayız. Çok güzel, hepimiz bunları isteriz ama hiçbirimiz olamıyoruz.

Sizin bu jeolojik durum vardı. Jeolojik durum çok önemli. Bilhassa bizde de arz ettim. Niye bu kadar para veriyoruz? Metresine 100 dolar veriyoruz, niye? Bu damarların gidişatı nasıl? Bizde de aynı durumda mesela Soma'da 1 tane damar var. Hâlbuki bizde 5 tane damar var böyle çalışacak. Ta bunların altından biz gidiyoruz bu damarlara gelmeyelim. İşte bunun ne kadar altından gideceğiz? Bu yaptığımız sondajlarla, mesela bir tanesi bu.

Ha diyoruz ki, eğer biraz yukarıdan yaparsak şunu keseceğim. Bunu kestiğim zaman... Ama benim damarımın özelliğini biliyorum. Bazı damarlar vardır hiç yanma durumu yoktur. Mesela yabancılar bize gelir çok rahat hemen söylerler "Ya niye bunu kömür içinden yapmıyorsun?" Hem kömür çıkacak hem de galeri süreceksin. Tabii, çok kârlı bir şey ama bizim damarlarımız yanmaya müsait damarlar. Onun için, biz, bunu, buradan yaparız. Şimdi, orada da eğer o bilinseydi, şu damar böyle giderken inip, biraz inip şöyle çıktığı bilinseydi, şurada bunun kestiği veya yaklaştığı... Çünkü yaklaştığı zaman siz galeri açıyorsunuz, işte dinamit patlattığı zaman çatlatıyor, çatlaktan hava alıyor, sizin haberiniz yok. O başlıyor için için yanmaya. Bir gün geliyor, olduğu gibi iniyor aşağıya. Soma'daki tahminim bu benim.

Bizim hayatımızda kazalar oldu mu? Oldu. Kaza olmamasına imkân yok. Hatta, ben ilk mühendis çıktığımda –Zonguldak'ta başladım- olsun diye bekliyordum, bir nevi alışayım diye. Yani çünkü olacak, biliyorsunuz ama bu demek değildir ki... Hele o zamanlar biz, tabii, daha şeydik yani genç insan, nasıl müdahale ederim, nasıl alışırm... Kazalar oluyor muhakkak ama kazalar en aza nasıl indirilir, onun peşindeyiz. Bugün sizden önceki toplantıda arkadaşlar konuşuyorlardı. Mesela, Çin'de çok kaza oluyor falan. Çin'de kaza oluyor ama Çin'in şöyle bir son on senesine bakın, nasıl kazalarda azalma var. Onu da kendi şartlarında değerlendirmek lazım. Yani, bizim de başımıza geldi kazalar ama büyük bir kazayla ben karşılaşmadım. Yani grizu patlaması da oldu ama çok az. İşte, müdahale ettik falan. Öyle çok büyük kayıplarımız olmadı bizim. Benim, bir, iki filan kişilerdi ama oldu, olmadı değil. Bunlardan dolayı herhangi bir suçluluğum olmadı yalnız, onu söyleyeyim, o şekilde olmadı.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) - Bu ocakları durduramayız...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Onu arkadaşlar söyledi, bu sizinle ilgili.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Niye? Enerji açığımızdan dolayı mı?

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Hayır, yer altı ocaklarını durduramıyoruz Sayın Vekilim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Kazada, biz dedik ki, aklımıza şu geldi: Burada yangın çıkmış, on yedi gün önce, on dört gün önce, acaba bunlar üretimi durdurup bu yangınları söndürüp daha sonra tekrar yine işçi güvenliğini sağlayıp içeri alabilirler mi diye...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Tabii, tabii...

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – O kesin. Onu söylemek istemedim. Orada duracaksın. Bazen olmazsa olmaz duracakları zamanlar vardır, orada duracaksın.

Benim demek istediğim yer altı ocakları açık işletmeler gibi değil. Açık işletmede dekapajı, hafriyatı açarsınız, kömürün üstünü açarsınız, bekletirsiniz. Makine, neticede, stop eder, bekletirsiniz ama yer altı ocağında, mesela, 300 tane personeliniz var. 300 personele devamlı iş vermek zorundasınız. İş vermek için de içeri de ya galeri süreceksiniz ya kömür çıkaracaksınız yani bir şey yapacaksınız. Bir şey yaptığın zaman kömür çıkacak. O kömürün de satılması lazım yani bekletemezsiniz. Onun için ben dedim yani normal çalışan ocak normal çalıştığı zaman da devamlı çalışması lazım. Ha, olağanüstü durumlar olur, tamam ocağı kapatırsın, bir hafta da kapatırsın, bir ay da kapatırsın. Biz öyle zaman olur ki bacada ısınma olur, arkada, kapatırsınız bacayı, altı ay sonra girer hızlıca alır çıkarsınız. Yani bu bir şey yok, bunlar bilinen yeni şeyler değil, bilinen şeyler. Orada ben devamlı çalışması gerekir dediğim, yer altı ocakları için söyledim bunu.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yangınla ilgisi yok onun. Ya mesela, şeyde de, bizim hani yer altı ocağının çalışma şartlarından, onu bu konuşmamda da söyledim. Hiçbir tahkimat devamlı bütün üstündeki yükü alacak durumda değildir. Yani bozmadan orayı geçmektir. Çok çabuk geçmek zorundasınız bu ayaklarda bizim yani üretimin yapıldığı yerde. Dolayısıyla çok hızlı gitmeniz lazım. Şimdi, durdurduğunuz an bir müddet sonra tabiat artık oynamaya başlıyor ve kesiyor, bütün yükü sizin tahkimatın üstüne veriyor ki böyle bir yükü çekecek... Bizim üstümüzde mesela 1.500 metre kalınlık var şimdi.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Muzaffer Yurttaş Bey, buyurun.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; öncelikle sunumu yapan misafirlerimize teşekkür ediyorum.

Özgür Bey'in bu iyi madencilik örneklerine ben de aslında kısmen katılıyorum Sayın Başkanım. Çünkü şöyle bir şey var: Her yerde yazar, önce güvenlik. Önce güvenlik diye başlar, bir saat sonra artık sadece üretim. Yani önce güvenlik düşünülür ama ondan sonra da devamlı üretim düşünülür. Sürekli güvenlik demek gerekiyor bence aslında. Türkiye'de, dünyada da bu böyle. Avustralya'da iş sağlığı güvenliği konusunda örnek madenler olabilir, Almanya'da, ne bileyim, proje konusunda örnek madenler olabilir. Dünyanın değişik yerlerinden güzel örnekler olabilir. Türkiye'de de yani sadece sunumlara bakarak iyi madencilik örnekleri diye söz etmenin ya da onları o şekilde göstermenin yeterli olmadığını düşünüyorum. İnşallah, madenciliğin önünde güzel örnekler olarak... Zaten örnek alacak insanlar onları, o güzel örnekleri alacaktır, onu inceleyeceklerdir.

Ben Tamer Bey'in, özellikle iki konuda görüşüne başvurmak istiyorum: Birisi, yaşam odaları. Yani yaşam odası mı daha iyi bir şey yani madenin belirli yerlerine, yoksa bunu ikmal odası olarak görüp madenden kurtulma esnasında oksijen maskelerinin değiştirildiği, hava alındığı, belli bir miktarda kısa süreli bekleme odası, ikmal odası olarak mı düşünmek gerekiyor? Madenin tümünü yaşanabilir hâle getirmek daha mantıklı değil mi? Yoksa sadece yaşam odasını kaç tane kurabilirsiniz? Ben doktorum. Karbonmonoksit zehirlenmesi eğer çok yoğun bir dalga hâlinde gelirse yaşam odalarına ulaşmak da mümkün olmayabilir.

Bir de, bu işçilerin üzerinde -sunumunuz esnasında, işte kimliklerin verilip, alınıp içeriye kaç kişi girip- kişinin nerede olduğunu gösteren çipler ya da kişilerin üzerinde künye... Mesela, Soma'da biz bunu gördük. Ölen işçilerin bereket yüzleri tanımlanabilir vaziyetteydi, son 10-15 işçi dışındaki tüm işçilere sadece fotoğrafından kimlik tanınması yapılabilirdi. Allah korusun, ölseydi, "Madenciye baretinin numarasından bulacağız." Yolda koşarken adam baretini düşürebilir. Bu, ya kemerine ya vücuduna... Askere gidenlere bile bir künye veriyoruz. Bu şekilde yanmaz, yok olmaz bir künyenin verilmesi veya izlenilebilir çipli künyelerin verilmesi daha da uygun olmaz mı? İkincisi bu, yaşam odalarından sonra.

Üçüncüsü de, mevzuat, evet, yönetmelik, bunlar önemli ama en önemlisi, daha önemlisi uygulama, eğitim ve yaptırımlar. Dünyada da bunu görüyoruz. Yani Türk insanı trafik kazaları, insan hayatı konusunda daha az mı hassas? Yok, aynı vidadana sahibiz, Avrupalı da aynı vidadana sahip ama, Allah korusun, bir yayaya çarptığında Avrupalı biliyor ki onun cezası çok büyük. Ömür boyunca onu ödeyemez ama Türkiye'deki bu yaptırımlar konusunda bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum ben. İşçi eğitimleri, mühendislerden ziyade, işçilerin eğitimi, Türkiye'de üç beş saatlik, üç beş günlük eğitimler yerine çok daha uzun süreli, daha etkili eğitimler... Yani eğitim konusundaki düşüncenizi üçüncü olarak almak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şebnem Hoca'nın bir katkısı olacak.

Buyurun.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN - Ben yaşam odalarıyla ilgili bir bilgi vermek istiyorum. Avusturalya'da yaşam odalarının süresi otuz altı saattir kömür madenlerinde ve çalışılan yere 750 metre uzaklıkta olması gerekir. Bunun kendi içinde de çok farklı düzenlemeleri vardır ve madencilikteki güvenlik tek bir hususa bağlı değildir. Yani "Yaşam odası olsaydı ne olacaktı?" sorusunun cevabına bakmak lazım. Soma için hesapladığımda 45 tane yaşam odası gerekiyor. Yani 45 tane yaşam odasını yer altına o koşullarda koymak zaten mümkün değil. Bir, onu belirtmek istedim.

İkincisi de, Selçuk Bey'in sorusuydu, gerçi Tamer Bey söyledi ama yer altı ocakları çocuk yapmak gibidir yani yaptınız mı sonuna kadar bakacaksınız demektir. Yer altında bir açıklık açtığınız zaman cevher bitene kadar işletilmesi gerekiyor. En temel sıkıntı yer altındaki stresler çok yüksektir, basınçlar çok yüksektir. Bu basınçlarla baş etmenin yolu hızlıca ilerlemektir. İkincisi de, hızlı ilerlemek bu tür yavaş yanmaları da engeller. Dolayısıyla yer altı madenlerinin kapatılması kendi içinde çok ciddi başka riskler çıkarır. Yani kapattıktan sonra oraya inmemiz tekrar madencilik yapmamız çok daha masraflı. Dolayısıyla mümkün olan en güvenli şekilde çalışıp hızlı ilerleme yapma prensibi var madencilikte.

Son olarak da şunu söylemek istiyorum: Madencilik işletmelerinde yaşam odaları çok konuşuluyor ancak bizim madencilüğümüzde bu yaşam odalarının uygulanabilmesi için öncelikle işçi sayısının düşmesi gerekiyor yani pratik değil. Bir yaşam odasının kapasitesi 35 kişi, maksimum kapasite, Amerika'da uygulanan. 35 kişiden düşünelim. Avustralya mevzuatında diyor ki: "Çarpı 2 olacak." Yani 800'den hesaplayalım, 1.600 kişiyi yaşam odasında otuz altı saat tutacağımız bir sistemden söz ediyoruz, pratik değil. Yani yaşam odaları var, dünyada uygulanıyor ancak yani bunların uygulandığındaki madenci sayısı yer altında 450-500 yani 700'ü bulmaz mesela. Toplam tüm madende yani bizim madende 3 bin kişi var, 750 kişi çalıştığında yer altında 250 kişi falan oluyor. Yani bunu dikkate almanız gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

İlker Bey, buyurun.

DR. İLKER ŞENGÜLER – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Ben küçük bir katkı ve küçük bir soru yönelteceğim. Tamer Bey'e teşekkür ediyorum verdiği bilgiler için.

110 milyon ton rezervden söz ettiler fakat rezervin daha önce ilk başta aldıklarında 300 milyon ton olduğunu kendilerine bildirildiğini söylediler. Fakat konuşmasının bir bölümünde "110 milyon ton üretilebilir." sözcüğünü kullandılar. Şimdi, doğrudur, 110 milyon ton üretilebilir ve hatta daha da artacağını söylediler. Bu 300 milyon ton kurumumun, MTA'nın konvansiyonel yöntemlerle belirlediği bir rezervdir ve Türkiye'de hâlen konvansiyonel yöntemlerle rezerv belirlenmektedir. Bunlar da görünür, muhtemel, mümkün diye gider ve biz MTA olarak hiçbir zaman işletmeciler kuruluşa fizibilite aşamasına gelmiş, üretilebilir veya işletilebilir anlamında rezerv vermeyiz. Bu alan firmanın veya işletmeciler kuruluşun kendi çalışmalarıyla yapacağı bir iştir. Dolayısıyla önce deklare edilen 300 milyon ton doğru bir rakamdır Tamer Bey'in belirttiği 110 milyon tona göre de.

Ayrıca, bugün İngiltere'de ve Avrupa'nın birçok yerinde artık ekonomik olmayan madenlerin başka amaçlarla da kullanıldığını biliyoruz. Dolayısıyla o anlamda da çok fazla serzenişte bulunmaya gerek yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Burçak Hanım, buyurun.

YRD. DOÇ. DR. B. BURÇAK BAŞBUĞ ERKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; teşekkürler sunumlarınız için iki misafirimize de. Benim çalışma alanım afet yönetimi. O nedenle sizin sunumunuzda bahsettiğiniz bu afet ve acil durum planları firmanızda var mı, kurumunuzda var mı?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Var da yani şu anda da devam ettiriyoruz.

YRD. DOÇ. DR. B. BURÇAK BAŞBUĞ ERKAN – Daha önceki kuruluşlarınızda var mıydı? Kimler hazırlıyor? Güncelleniyor mu? Gerçekten o söylediğiniz çünkü onlar hani ideal olması gereken durumlar, onlar uygulanışta, işleyişte var mı? Onu öğrenmek istemiştım.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim. Sorularımıza cevap alırsak biz de bugünkü toplantımızı kapatalım Tamer Bey, Muzaffer Bey.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Tabii çok uzun konular aslında, uzun uzun konuşmak lazım.

Şimdi, çip takma olayı... Ben zaten hani kişilerin nasıl, hangi sistemle takip edildiklerinin üzerinde durmuyorum fakat belirlenmesinin önemli olduğunu söylemek için söyledim. Yani giren ve çıkan bilinsin ama hangi şekilde olursa, en basiti nedir? İşte, kart dedi. Yoksa tabii çeşitli sistemler var. İşte, görüntülü sistemler var, gözükmüyor. Şimdi, biz onu kullanıyoruz mesela. Geliyor, bakıyor, okuyor ismini, giriyor içeri, çıkarken tekrar okuyor. Kimler var, biliyoruz. Benim orada sadece arz etmek istediğim husus giren ve çıkanın bilinmesi.

İkincisi, eğitim... Eğitim çok önemli bir şey tabii yani şimdi, bakın, mesela sayın milletvekilimin dediği bir şeye katılıyorum. Bugün aslında bu taşeron sisteminde bir problem burada oluyor çünkü her gün değişen işçiyle karşılaşabiliyorsunuz. Eğitilmemiş işçi oluyor bu sefer.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Eğitim süresi konusunda bir öngörünüz var mı?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şimdi, eğitim süresi bir kere işle ilgili yani yer altına girecek işçinin, bırakın yer altını nerede çalışırsa çalışsın o işin icaplarına uyan asgari birtakım bilgileri alması gerekir kendi kendini koruyabilmesi için. Ondan sonra da benim kendisine, işverenin kendisine vereceği, gene kendisinin sağlığı ve işini yürütebilmesi için gerekli, nasıl emniyetli kullanır, bunların eğitilmesi lazım. Biz bunları yapıyoruz yani işte birtakım yasalar gereği de zaten belli kuruluşların verdikleri eğitimler var ama o kuruluşların verdikleri eğitimler... Yani ben uzun müddet yurt dışındaydım, buradaki değişme şartlarını yeni yeni tekrar görüyorum. Eskiden bizim Türkiye’de verdiklerimiz çok daha açıkçası daha oturaklıydı yani direkt işletmelerin kendisinin verdiği. Yani bir TTK’nın verdiği eğitim çok daha fazlaydı ve çok daha gerekli eğitimler verilirdi açıkçası. Bugün çok daha genel, işte, sanat okulunun hocası geliyor, anlatıyor, öbürünün bilmemesi. Yani işte genel bu yapılacak denmiş, onu uyguluyoruz.

Yaşam odaları... Ben başta da arz ettim onu. Yaşam odalarından önce alınacak tedbirler vardır. Yaşam odaları aslında bir ikmal odası değildir yani şöyle, yine onda da arz ettim. Hani bant yanmaya başladı mesela fakat biliyorsunuz ki bunu her şey çok düzgün, üç saat sonra söndüreceğim, beş saat sonra söndüreceğim. Bu arada, havalandırmayı değiştirmem lazım, aynen Soma’da olduğu gibi diyelim. Ben havalandırmayı bu sefer banda temiz hava gelecek şekle soktum. Ne olacak? Mesela, öbür taraftaki kişiler pis hava içinde kalacaklar. İşte, onlar, ben bu tamiri yapıp tekrar normal şartlara dönmem için sekiz saat bir zaman varsa sekiz saat orada kalacak. Yani ben onu sekiz saat... Yoksa bunlarla ben bütün madeni kurtarayım, arkadaşımızın dediği gibi, yani bizim şartlarımızda bu kadar kişiyi buralarda tutayım, öyle değil. Yani bir iş yerinin... Diyor ki, mesela, 700 metre diyor, bunlar değişken. Ben 500 dedim, şimdi onu da değiştiriyorlar, daha da aza indiriyorlar. Yani belli bir grup, 10 kişi çalışıyor burada, 10 kişilik bir yer kuruyor yanına. Herhangi bir şey olduğu zaman bunlar burada... Bir kere çok güzel bir haberleşme sistemi kuruyorlar. Şimdi, mesela, Avustralya’da en son bir sistem geliştirildi. Doğrudan doğruya kayaçları kullanarak haberleşiliyor lambalar vasıtasıyla. Yani ben bundan kaç sene önce gittiğimde başlamışlardı. Dün hatta bir yazı okudum, tamamen o sistemle artık –belki siz de gördünüz onu- haberleşme kayaçları kullanarak. Siz en uçta kalsanız bile sizden haberdar olunabiliyor. Bunlar yepyeni sistemler. Yani ben ille bunu hemen kullanalım demiyorum.

Yani yaşam odaları böyle, çok elzem değil. En önce diğer tedbirler alınacak fakat niye biz de bunlardan istifade etmeyelim.

BAŞKAN – Buyurun.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Şimdi, sizin dediğinize göre şöyle bir sonuç ortaya çıkıyor: Havalandırma değiştirildi, yolun ortasında. Madenin ilerisinde yaşayanlara ulaşamıyor, haberleşme imkânı da yok. Onlar normalde temiz...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Haberleşme imkânı yok diye bir şey kabul etmiyorum.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Hayır, hayır, o anda, mevcudu söylüyorum şu anda. Soma’daki durumdan bahsediyorum ben.

Haberleşme imkânı da yoktu, havanın yönü değiştirildi. Normalde temiz hava gelecek yerden kirli hava gelmeye başladı. Arka taraftakiler de bunu bilmiyor. Bence burada bir yanlışlık mı yapıldı havanın değiştirilmesinde?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yani yanlış ortada.

HASAN ÖREN (Manisa) – Eğitim verilmediyse, eğitim yoksa...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şimdi, bakın, düşünün ki siz çıktınız, desandreyi tırmanıyorsunuz, yani o meyilli yokuşu tırmanıyorsunuz. Niye? Çünkü en azından diyelim ki hadi bunlar taşeron işçisi,

on beş gün önce girdi, bir ay önce girdi. Bir aydır girdiği temiz havanın nerede olduğunu biliyor. Oradan giriyor, geliyor. Ne yaparsınız? Yani normal bir içgüdüyle yine aynı yoldan çıkmaya çalışırsınız fakat bir anda bu havanın değiştiğini düşünün. Yangının olduğu yerde şimdi bu sefer başka bir...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Haberleşme imkânı olsaydı söylenilebilirdi ama o imkân da ortadan kalkmıştı.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yani değiştirirken bunların düşünülmesi, planlanması lazım, bu hava ne zaman değiştirilebilir?

HASAN ÖREN (Manisa) – Hangi amaçla yapılmıştı? Soma'da bu hava akışının terse çevrildiğini biliyoruz. Burada çalışan işçilerin de çok eğitilmiş olmadığını sizin dediğiniz gibi içgüdüsel olarak...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yani bunları da ben tahminle söylüyorum yalnız, onu da söyleyeyim. Çünkü ben hiçbir zaman görmediğim yer hakkında kesin bu hata vardır diyemem.

HASAN ÖREN (Manisa) – Hayır, hayır... Onu söylediler zaten. Havayı değiştirdiklerini söylediler.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Biliyorum, duyduğum için yazdım ben zaten.

HASAN ÖREN (Manisa) – Biz de Soma'da yetkililerden duyduğumuz için söylüyoruz. Hava değişikliğinden, havanın değişmesinden... Orada çalışan üç aylık işçilerin normal, içgüdüsel yolu takip edeceklerini bilmesine rağmen, ocağın kurtarılması için mi değiştirdiler bu havayı, insanları kurtarmak için mi?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Ben zaten sunumda buralardan anladığıma göre burada hatalar var diyorum.

BAŞKAN - Hatalı görüyor zaten.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yani şimdi şöyle bir durum var, bakın: Siz, havayı şu noktadan alıyorsunuz, geliyor, çekiyorsunuz, gidiyor. Şimdi, şurada çalışanlar varmış. Burada çalışanlar yangın burada, ortada çıkınca bunlar diyorlar ki: "Buradan temiz hava geliyor, bu yangını alıyor, buradakilerini öldürecek." Bunu döndürüyorlar, tahminim benim, döndürüyorlar ama bu sefer bu taraftakiler var, bunlar çıkmamış ki daha dışarı. Şimdi, buradakileri kurtarayım derken bu hava geliyor bu sefer, bunlar tam yukarı çıkarken çoğunu -belki siz gördünüz- orada yakalamış, desandrede.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Her tarafta da 140 kişi almışlar. Yani o anda bir karar vermeleri gerekiyordu. Bu kararlar bir tarafta 140 kişi almışlar o kararla, bir tarafta yoldakileri kaybetmişler.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Ben bunları bu şeylere göre söylüyorum yani.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Şimdi, personel takip sistemi, mesela, canlıya bağlanan ya da her şeyi ölçebilen personel takip sistemi olsaydı, isabetli yerlere gidilecekti, isabetli yerlerden hava kesilecekti, hava isabetli yerlere verilecekti, daha iyi olacaktı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Havanın ters yöne verilmesiyle ilgili gördüğü birikimdeki insanlara göre verilecekti.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Tabii...

HASAN ÖREN (Manisa) - Dediğiniz gibi o çalışan işçilerde bulundukları yerde dışarıdan görülebilir bir şey olsaydı hava değiştirmeyi, tahmini me göre, o gördüğüne göre yapacaktı. O zaman tahmini değil de, o canlı bulunan insanların olduğu yerdeki sayılara göre bir karar vermek durumunda kalacaktı.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Karar verecekti. Yani zaten, işte, benim arz etmek istediğim husus bu: Bir plan yok. Bakın, önce önleyeceğim. Bütün önlememe rağmen, olmadı. Ben bunları nasıl kurtaracağım, nasıl çıkartacağım? Onun için diyorum, plan olması lazım. O olmayınca ve bu tatbikatlar yapılmayınca, maalesef, bu neticeler doğacak.

Sonra mevzuat...

HASAN ÖREN (Manisa) – TKİ'den, Enerji Bakanlığından bahsetmeyecek miyiz? O kadar olay oldu...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, yani benim hiç kimseden çekindiğim yok yani bir sürü burada hatalar var tabii. Bir kere taşeron işçi diyorum ben.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani diyorsunuz ki: “Kömürün hepsini ben alacağım, kaç paraya çıkarırsınız? Sen sadece işçiye bak.” Ben de diyorum ki, tamam, aldım. 50 liraya 60 kuruştan TKİ'ye kömür veriyorum, TKİ 180 liraya satıyor. İş adamı 15 lira kazanıyor, TKİ 100 lira kazanıyor. Şimdi, burada bir taraftan hiç konuşmadınız. “Duayen.” dediler sizin için çünkü duayensiniz, belli ama yani...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Sayın milletvekili, şimdi, tamam da, ben teknik konularda konuşacağım diye geldim buraya. Yani onun için bunlar... Yoksa istiyorsanız, konuşayım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Soma'yı konuşuyoruz.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, bakın, şeyi söylüyorum: Taşeron işçiye karşıyım diyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Soma'daki kazanın neden olduğunu, kimlerin burada ne kadar suçlu olduğunu veya suçlu olabileceğini konuşuyoruz. Eğer bu konuşmada, tamam, aslanlar parçaladı Soma AŞ'yi, tamam, hak etti o, o tamam, bitti. Peki, öbürkü nerede? Yani burada biraz evvel sayın vekilin söylediği gibi işte “En güvenli ocak bu.” veya işte hizmet alımıyla ilgili yapılan sözleşmede bu kadar çok parayı kazanan bir üçüncü şahıs... Deli Dumrul bile bu kadar almıyor köprüden geçenlerden, geçmeyenlerden. TKİ bu iş sağlığı ve iş güvenliğinin neresinde? Neden bu insanlara bu kadar az kazancı gördünüz de çok üretimle bunu kapatmayı tavsiye ettiniz? Her üretim artışında teknolojik bir üretim olmadığını görmenize rağmen, niye teşvik ettiniz ve orada neden gerekli olan TKİ ve Enerji Bakanlığı olarak tedbir almadınız? Bu bölüm üç saatlik konuşmada –süpersiniz- hiç yok.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şimdi, efendim, şöyle, haklısınız belki ama yani aslında o konular... Ben TKİ'nin nasıl ihale ettiğini, nasıl yaptığını bilmiyorum yani çünkü benimle hiç ilgisi yok onun. Siz bu konuları milletvekili olarak, bizi temsil ederek, etmek için zaten çalışmışsınız ve...

HASAN ÖREN (Manisa) – Hizmet alımının yanlış olduğunu söyleyin hiç olmazsa...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Söyledim ama onu...

HASAN ÖREN (Manisa) – Yok.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, söylüyorum efendim. Söyledim, yapmayın yani...

HASAN ÖREN (Manisa) – Redevans başka... Redevans başka...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - akın, redevansa karşı değilim ama onun da sistemine karşıyım dedim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Redevans başka, ona bir şey demem.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, bakın, benim söyleyebileceğim bu hususta, mevzuat hususunda belli bir seviyeye kadar. Dedim ki ben, bu hizmet alımına karşıyım. Bir kere şu bahsettiğimiz eğitimlerin hiçbirisini hizmet alımında yapamazsınız. Hizmet alımı nerede olur? Hizmet alımı, eğer ihtisas isteyen bir iş varsa, geçici olarak, ben o hizmeti gider, alırım, bu dünyanın her yerinde vardır.

HASAN ÖREN (Manisa) – Tamer Beyciğim, benim geçen dönem konuşmalarına geçtiği için açmadım. Buradaki asıl sorun, TKİ'nin ve Enerji Bakanlığının çok üretim yapabilmek için küçük küçük ruhsatları vermesidir yani ruhsatların parçalanmasıdır. Siz bir iş adamı olarak 10 milyon, 15 milyon tonluk bir rezervle 300 milyonluk bir yatırım yapmazsınız. Bakın, işin başından gelebilirsek sonuçlarındaki konuları hallederiz.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Efendim, ben katılıyorum yani...

HASAN ÖREN (Manisa) – Siz bunu anlatın, deyin ki, artık TKİ veya Enerji Bakanlığı eğer bu havzada 300 milyon ton kömür varsa ciddi bir iş adamına, hatta teşvik de vererek en son teknolojiyle bu işin, bu kömürün çıkarılmasıyla ilgili destek vermeli deyin ama Enerji Bakanlığı burada kurnazlık yapıp “Efendim, işte garibanlara kömür dağıtıyorum, o kömürü de şuradan şunun sırtına bindireyim.” anlayışıyla bir ruhsat verilecek yere 8 ruhsata bölerse o iş adamına da siz şunu söyleyemezsiniz. “Al bakalım sana 10 milyon tonluk bir üretim verdim, buraya da 150 milyon yatırım yap.” diyemezsiniz. Siz duayen olarak bunları anlatın bize.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Efendim, bakın...

BAŞKAN – Şimdi, Hasan Bey'in söylediğine ben bir katkıda bulunayım, bir açıklama getireyim.

Tabii, bizim madencilikte “havza madenciliği” diye bir kavram var. Maalesef bu havza madenciliği bizde uygulanmadı, uygulanmıyor. Afşin Elbistan'da da uygulanmıyor, Soma'da da uygulanmıyor. Soma'da bugün 700 milyon ton civarında bir rezerv varsa,

rezervin, sizin söylediğiniz gibi, kulağından, paçasından, ayağından, şuradan buradan 30 milyon, 40 milyon tonluk birtakım şeyler dağıtılıyor. Aslında, Muzaffer Bey'in 120 milyon tonluk dediği rezerv küçük çaplı bir havza madenciliğinin bir örneği çünkü kendileri üretiyorlar, kendileri termik santral kuruyorlar, kömürü nerede tüketecekleri belli, iş sağlığı güvenliği konusunda adım atmışlar. Bana göre Soma'da da böyle bir master plan yapıp bir havza madenciliğinin yapılması lazım.

Şimdi, Afşin Elbistan'a gidiyorsunuz, açık işletme. Açık işletmede küçük küçük 3-4 tane işletmecisi var. Böyle bir işletme olmaz. Orayı tek elden ve açık işletmeyle yönetmeniz lazım ki kömür kaybınız olmasın yani geçenki kazada da -Sayın Cumhurbaşkanımızı ziyaretinde gittiğimiz, dile getirdiği kazada da- benim gördüğüm kadarıyla şev açısı o kadar çok biçimsiz yapılmış ki yani birdenbire yer altında da su geliri fazla olunca plastik doku olduğu gibi kaydı, milyonlarca ton. Tamer Bey de, Muzaffer Bey de, hepimiz de sektörde görev yaptık yani 1,5 aydır da siz arkadaşlar da içeridesiniz, ben de katılıyorum yani madencilik bakanlığı kurulmuş diye ben de zamanında söyledim, tavsiyelerim oldu ama bakanlık olmasa bile, Enerji Bakanlığı bünyesinde mutlaka madenciliği sahiplenecek güçlü bir müsteşarlık olabilir. Nasıl Denizcilik Müsteşarlığı var da denizciliğimizde bir ivme kazandırdı bir dönem. Bana göre de Enerji Bakanlığı bünyesinde güçlü bir madencilik müsteşarlığının olup işin sahibinin olması gerekiyor çünkü yapısal sorunlarımız çok. Rahmetli Özal'dan beri madencilikte çok köklü değişimler, dönüşümler olmadı. Yani havza madenciliğini oturtmadık. Madencilğe ve Zonguldak'a çok farklı baktık ama gelinen nokta itibarıyla da sürekli konuşuyoruz, toplam madencilik içerisinde 60 tane madenimiz ekonomik olarak işletiliyorsa bunlardan bir tanesi kömür, bir tane kömürde sadece toplam çalışanın üçte 1'i çalışıyor ve yüzde 25 civarında da bizim enerji sektörümüze katkı sağlıyor. Eğer madenlerimizi tamamen değerlendirebilirsek, sizlerin de zaman zaman dile getirdiği gibi, yurt dışına bağımlılığımızda, özellikle doğal gaz bağımlılığımızda büyük miktarda bir azalma olur.

Burada temel sorun, yapısal sorun var. Raporlarımıza bunları koyalım istiyorum ben. Tabii, değinilmedi ama burada Birleşmiş Milletler rezerv klasifikasyonu olsun, aynı zamanda CRIRSCO olsun yani bu iş MTA'da aramada başlıyor. Yani Tamer Bey "Biz MTA'nın verdiklerine daha sonra sondajlarla genişlettik." dedi.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Ben oraya da geleceğim.

BAŞKAN – Doğrudur. Belki MTA'nın başlangıçta bunu tam fizibil olup görünür rezervleri her haliyle ortaya çıkartıp koyması gerekiyor ki MTA'nın da bir competent person ya da competent institution olması lazım. Yani yetkili kişi veya yetkili kurum. Bu sayede MTA'nın raporlarına bütün dünyada itibar edilsin. Londra Borsasında, ne bileyim, Amerika Borsasında falan bir rezerv bulunduğu zaman bir yabancı firma yani MTA'nın raporları böyle diyor deyip inanılması lazım. Geçmişte biz MİGEM'den arkadaşlar, bu çerçevede hatırlarsanız Hasan Bey, sizin de takdirinizi kazanmıştı, Genel Müdürün böyle bir yaklaşımı oldu.

Eksikliklerimiz çok benim gördüğüm kadarıyla ama havza madenciliği konusunda, ne olursa olsun, bizim dört parti el ele verip inşallah bir çözüm bulmamız lazım.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - O şart yani hakikaten...

HASAN ÖREN (Manisa) – Çok küçük bir katkıda bulunmak istiyorum.

BAŞKAN – Tabii, tabii...

HASAN ÖREN (Manisa) – Tamer Bey bunu istememizin nedeni şu: Sayın Cumhurbaşkanımızın yanına gittiğimizde gerçekten bu konuyla ne kadar çok ilgilendiğini, hatta Afşin'de yeniden denetleme kurulunu görevlendirdiğini, beş altı yıl sonra olabilecek bir tehlikeyi bugünden araştırdığını anlattı ve bizden bir ricası oldu. Tabii, onun ricası bizim için emirdir, ayrı bir şey ama dedi ki: "Siz tespit edeceksiniz sorunları, ne olursunuz çözüm yollarını da gösterin raporunuzda." Sizin bu konularda söyleyecekleriniz kayda geçeceği için bizim elimizi güçlendirecek. Yani, işte, CHP milletvekili olarak söylemiş olmak başka bir şeydir ama bir CHP milletvekili olarak "Evet, gelen, bu işin duayeni olan birçok arkadaşımız, işte, bak, aynı tespitleri yaptılar, demek ki sorun ruhsatları küçültmemekte, yatırım yapmak için devletin şöyle, şöyle yapması gerekli." diye siz bu bilgileri bize aktarırsanız oraya geçecek.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Haklısınız.

HASAN ÖREN (Manisa) – Raporumuzda da bu olduğunda elimiz güçlenecek, ortak bir akli ortaya koymuş olabileceğimizi düşündüğümüz için soruyorum.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Ben size katılıyorum da ama şimdi bu kadar kısa bir zamanda, bakın, şu konuda bile daha o kadar çok söylenecek şey var ki. Yani, sadece şu saydığım 5 tane madde, şu falan değil, daha bir sürü şey var.

Şimdi, mesela desek ki: Bir çalışma ortamındayız, Komisyon olarak çalışıyoruz, günlerce çalışılacak, ha o zaman bütün bunlar konuşulur. Ben ancak onu 1 cümle içinde söyledim, redevansları 5 cümle içinde söyledim çünkü o kadardı. Mesela bugün -benim haddim

değil müsteşar tayin edeyim, bilmem ne yapayım- Maden İşleri Genel Müdürlüğü var, bu genişletilsin, imkânlar olsun, oraya elemanlar alınsın, onlar yürütsün -yani dünyadaki gibi- ama bu tabii müsteşarlık olursa daha iyi dedim. Yani, ben, bunu, bugünkü toplantının sınırları ve kendimin sınırları içinde, yetkilerimin sınırları içinde değerlendirdim. Yoksa, isterseniz bir gün oturalım, ben her türlü şeyi söyleyeyim size, bunların hiçbir tanesi çekineceğim şeyler de değil açıkçası ama bunu söylüyorum işte.

BAŞKAN – Tamer Bey, eğer, bu konuda, elinizde bu tür bir çalışma falan varsa yazılı bir şey sunabilirsiniz bize, Komisyon üyelerimize...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Efendim, ne isterseniz, yapabildiğim kadarıyla bir sürü şey olabilir.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Biz redevans konusunda çok büyük sıkıntılar olduğunu, redevans ve sözleşmeli üretim konusunda sıkıntılar olduğunu biliyoruz.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hatta bu müsteşarlık olayına falan girelim.

BAŞKAN – O konularda bize açık, gayet net yani ne yapılması gerektiği, eksiklerin ne olduğu, sorunların ne olduğu konusunda bize bilgilendirici bir bilgi, rapor gönderebilirsiniz biz onları raporlarımızda değerlendiririz.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayhay, memnuniyetle, en kısa zamanda.

Bakın, şimdi, burada oturup da bizim hepsini yeniden keşfetmemize imkân yok, yapılmış olanlar var. Demin mesela siz konuşurken duydum orada “Dünyada var mı, yok mu?” Bugün var hepsinin. Mesela, gidin, Amerikalıların el kitapları var. Bunun elektrik kısmı var, makine kısmı var yani sadece maden değil ki, onların da bir sürü şeyleri var yani onların da bunun içine sokulması gereken bir sürü hususlar var.

BAŞKAN – Tamer Bey, bir konuda, siz, metan drenajı yapıyorsunuz anladığım kadarıyla, değil mi?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Evet.

BAŞKAN - Bu metan drenajı konusunda Maden Kanunu kapsamında...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - O da bir problem... Satış şeyi yok.

BAŞKAN - ...Teşvik Uygulama Genel Müdürlüğünde teşvik kapsamında var ama çıkardıktan sonra satışla ilgili sıkıntılarınız nedir? Sizin bu konunuzu Burhan Bey gündeme getirmişti Zonguldak’a ziyaretimizde, birinci ağızdan siz izah ederseniz sevinirim.

Buyurun.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Biz, hatta o zaman Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna da gittik, orada da konuştuk.

Şimdi, efendim, biz, yine, TTK’nın yapmış olduğu bir ihale sonucu hem CBM yani kömür yatağına dayalı yüzeyden yapılan sondajlarla bu gazın alınması hem de yer altından ama bizim ihale aldığımız şey yukarıdan yani CBM dediğimiz “coal-bed methane” dediğimiz yukarıdan yapılan sondajlarla gazın alınması. Tabii bunun büyük avantajı var. Yani, ileride daha emniyetli, gazı alınmış bir yere işçiye sokmuş oluyoruz. Bir de, bu da, zaten yüzde 96’sı, yüzde 99’u tamamen bizim kullandığımız şeydeki tabii gaz, “natural” gaz yani hiçbir fark yok. Mesela Amerika’da bu teşvik ediliyor Hükümet tarafından, bizde satış yetkisi yok. Çıkarttığımız zaman bunu...

Şimdi, bakın, ihale ediyoruz redevansla. Bunu TTK ihaleye çıkarken böyle bir yetkinin olmadığını bilmiyor, çıkıyor, bana veriyor bunu. E, peki, ben çıkarttığım zaman ne yapacağım? Biz de sonra öğreniyoruz, tam çıkartmaya başladık ondan sonra bir bakıyoruz ki biz bunu satamıyoruz, satış yetkisi yok, tabii gazın var, bunun yok. Yahu, aynısı bu. Ve satamıyoruz bakın, satış yetkisi yok.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yeni bir düzenleme yapacaklarını söylediler.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yasa gereği, en son arkadaşlar Enerji Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü varmış zannedersem, onlarla konuşmuşlar geçen hafta, şimdi çözmeye çalışıyoruz. Bu kadar enteresan bir olay. Ne teşvikten faydalanabiliyor ne bir şey yapılabilir çünkü satış yok. E, tamam, biz diyebiliriz ki: “Sayın TTK, sen bana özür lü mal verdin hem de bana bu kadar masraf yaptırdın.” Tazminat davası dahi bile açabiliriz.

HASAN ÖREN (Manisa) – Açın.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Ama açmak...

Bakın, bu, bir enerji. Şimdi hem enerjinin yüzde 80’inde dışa bağlıyız hem de bilmem ne yani.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama açmak işte... Korkuyorsun vergi dairesi gelecek diye.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Tamam, açarız, sorun değil.

BAŞKAN – Peki, bir soru daha sorayım biraz...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - İr de insani münasebetler var, ben oranın dört sene müdürlüğünü yaptım. Yani, hepsi birbirimize saygı...

BAŞKAN – Şimdi, “coal-bed methane”la ilgili bir soru daha sorayım: Şimdi, burada çıkaracağınızdan ne kadarlık şey bekliyorsunuz toplam? Bütün alanda mı? Yani, TTK’ın havzayı fahmiyenin tamamında mı aldınız şeyi?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Tabii, hepsinden alıyoruz biz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Rezervi ne kadar, metanın rezervi ne kadar?

HATTAT HOLDİNG HEMA ENDÜSTRİ AŞ TEMSİLCİSİ MUSTAFA YILMAZ – TÜBİTAK’ın çalışmalarına göre, 600 milyar metreküp.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - 600 milyar metreküp.

BAŞKAN – Şimdi, bir saniye...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bir yanlışlık var o işte.

BAŞKAN – Bir yanlışlık var.

Bahtiyar Hocam, şimdi, yanılıyorum muyum, bu, 1 ton kömürde 8 metreküp civarında diye biliyoruz biz veya 10-12.

PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Yani, 8-10 civarında.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şöyle efendim: Biz, şu anda bu testleri yapıyoruz sondajlarla. Yerinde, “in situ” dediğimiz yani yerinde gazı aldığımız zaman bu 1 tona 6 metreküple 14-15 metreküp arasında gaz değişiyor.

BAŞKAN – O zaman 10 milyar metreküp eder yani 600 milyar metre küp...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, daha fazla.

Esas ben onu da arz ettim, şöyle: Gazın daha çoğu alt ve üst... Yani, mesela, diyelim, 200 metre altına, 700 metre üstüne kadar o kayaçların içinde, büyük çoğunluğu kayaçlarda yerleşir.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Sizin drenaj yapabileceğimiz miktarı soruyorum yani içindeki miktar var ya, drenaj yapabileceğiniz miktarı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Tamer Bey, bunu çıkarıp sattığınızda parasal değeri nedir? Bizim mesleğimiz olmadığından anlayamıyoruz, bunun parasal değeri nedir?

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Siz, şimdi, benim de mesleğimin dışına çıkmamı zorluyorsunuz çünkü ben...

HASAN ÖREN (Manisa) – Yok yani bilen arkadaş söylesin, üç aşağı beş yukarı.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, yani, ben, tabii onun parasal değerine pek girme... Bir ara bu karbonmonoksit, karbondioksit satışıyla ilgilendim yani ne kadar para alırız edersek falan diye. O zamanlar bize 12 milyon dolar sadece karbondioksit satışından dolayı, “marketing”inden dolayı bir para geliyordu. Ondan sonra ben hiç ilgilenmedim, zaten bu satış falan olmayınca da şey yapmadım açıkçası. Yani, yanıltabilirim sizi de onun için.

HASAN ÖREN (Manisa) – At kafadan bir şeyler canım.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Bugünkü gazın, bu gazın aynısı ama yani neye satılıyorsa bunun aynısına satacağız yani.

BAŞKAN – Necati Bey, buyurun lütfen.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi, şu metan meselesini bir açığa kavuşturalım da rakamlar falan da çok afaki. Ben kimya mühendisiyim, KİT Komisyonu üyesiyim, yani 600 milyar metreküp çok büyük bir rakam.

BAŞKAN – Çok büyük bir rezerv ya.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, Türkiye’nin yıllık kullandığı rakam 45 milyar metreküp. Yani, buradan baz alırsanız, Türkiye’deki çıkan doğal gaz miktarı da bu 45 milyar metreküpün yüzde 2’si ancak.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Tabii, tabii, çok az.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yani, dolayısıyla “600 milyar metreküp metan.” dersiniz, bu biraz...

HATTAT HOLDİNG HEMA ENDÜSTRİ AŞ TEMSİLCİSİ MUSTAFA YILMAZ – Hayır, bunu ben demiyorum ki, bu şöyle: TTK 2005 yılında redevanslı ihaleye çıktığı zaman zaten ihale yapılan çalışmaların hepsinde ortaya koydu. Bu çalışmalara göre, havzayı fahmiyede Ereğli’den ta Azdavay’a kadar tespit edilen TÜBİTAK tarafından çalışma 600 milyar metreküptür. Bu sadece şey değil. Yani, sizin bahsettiğiniz, biraz önce, hani, projede CMM’le üretilecek olan gazdan bahsetmiyorum sadece CBM potansiyelinden bahsediyorum ben. Kömürün oluşumu süresi boyunca sürekli taban taşlarına, tavan taşlarına ve çeşitli yan kayalarda da oluşturduğu gaz miktarına göre. Zaten bu ihalede de var, bu TÜBİTAK’ın çalışmalarında da var.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Üretilbilir gaz değil bu yani. Yoksa, mevcutta olabilir yani o...

HATTAT HOLDİNG HEMA ENDÜSTRİ AŞ TEMSİLCİSİ MUSTAFA YILMAZ – Tabii, bu havza potansiyeli.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Fakat, bu, şöyle: Yani, mesela, ben, yer altı drenaj olarak biliyorum, onu şey yapabiliriz. Drenajda çok gaz alacağımıza eminim orada. Bizim kömürlerimizin prosesi düşük ve kuru kömürler, o bakımdan gazını tam vermiyor. Fakat, yer altına girip de gevşeme başlayınca yani bir “fracking” olayı olunca bundan çok daha rahat gaz alabileceğiz.

BAŞKAN – İlker Bey...

DR. İLKER ŞENGÜLER – Sayın Başkanım, bahsedilen rakam tamamen teoriktir. Bu, o zaman MAM’da çalışan Namık Yalçın Hocamızın, 1 gram karbonifer kömürü bu kadar gaz ürettiyorsa, burada bu kadar milyon ton var, bu kadar üretir yaklaşımından ortaya çıkarılmıştır. Onun için tamamen teoriktir. Demin, az önce Tamer Bey’le sözünü ettiğimiz görünür rezerv mi, işletilebilir rezerv mi gibi bir şeye karşılık gelmektedir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Şimdi, o rezervde de şey yapayım size.

Şimdi, biliyorsunuz, onu Sayın Başkan da şey yaptılar. Şimdi, dünyada artık kabul edilebilen rezerv, zannediyorum MTA da herhâlde o sisteme dönecektir...

DR. İLKER ŞENGÜLER – Krisko’ya geçeceğiz biz de, Başkan da burada.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Dolayısıyla, eğer, siz, o sisteme uygun bir rezerv gösteremezseniz, o zaman kesinlikle hiçbir şekilde bir “bankable” veya fizibilite raporu hazırlayamıyorsunuz. Bugün, bu kadar büyük yatırımların sırf şahsi parayla yapılmasına imkân yok, muhakkak kredi kullanılacak, kredi alamıyorsunuz, bakın bütün zorluğumuz orada. Yani elimizdekini ispat edemiyoruz, diyemiyoruz ki...

DR. İLKER ŞENGÜLER – Bizim girdiğimiz sahalarla birlikte bu gündemi mize geldi zaten.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yani, yoksa, MTA’nın, şunun, bunun...

Sonra, bir de, yine onu da arz edeyim: MTA’nın eski çalışmaları biliyorsunuz sedimanter çalışmadır, yani kırıntı tabir ettiğimiz sondaj. Biz, şu anda yaptığımız sondajlar full karot alarak... Yani, biz, yer altını tamamen önümüze dökerek yapıyoruz, bütün karot alınıyor, hiçbir boşluk yok. Tabii, bunun çok faydaları var, mesela yabancılarla... İşte, bir makine alacaksınız, bu makine burada çalışabilir mi, kesebilir mi, kesemez mi? Hemen numuneyi alıyoruz oradan, laboratuvara gidiyor, kesiyoruz, deniyoruz keser, tamam.

DR. İLKER ŞENGÜLER – Ama efendim MTA, son on yıldır sondaj yapma özgürlüğünü yakaladı.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Bu eski ama, bunlar eski.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O neden?

DR. İLKER ŞENGÜLER – Bütçe alamadık.

BAŞKAN - Şimdi, MTA’da da, İlker Bey’in dediği gibi, son on yıldır, özellikle 2005’ten sonra çok hızlı bir değişim oldu.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Yani, burada, ben bilhassa bütün kurumları şey yapmaktan...

BAŞKAN - Bu çerçevede, MTA da bütün karotlarını bankası olarak muhafaza ediyor, eskiden muhafaza edilmiyordu. İşte, jeolojik, jeofizik bilgilerin bir bankası yoktu ama...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Tabii, şimdi, MTA’nın 139 tane mi ne sondajı var, karotlar olmadığı için, hiç yani onları...

BAŞKAN – Karot olmadan, evet, karot çok önemli çünkü.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Ve şimdi yanına bir daha yapıp onu da kurtarıyoruz. Yani diyoruz ki, hiç olmazsa burada...

BAŞKAN - Siz o karotları saklayın, biz karot bankası kurmayı düşünüyoruz, inşallah, onu, oraya gönderirsiniz.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Efendim, şimdi, işte, demin, sayın milletvekilimin dediği standartlardan bir tanesi. Biz onu o kadar güzel yapmışız ki, geldiğinizde göreceksiniz, karot bankamız var, kapalı binası var, binaya girip istediğiniz yerde yer altında hangi seviyede ne cins kayaç var görebileceksiniz. Bunun standardını kimse koymamış “Öyle yapın.” diye ama bu en modern sistem, işte biz o standardı da koyduk.

BAŞKAN - İnşallah, biz raporumuzda onu önereceğiz.

Özgür Bey, size de söz vereyim, kapatalım artık.

Buyurun Özgür Bey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, aslında, bu standart meselesi, tabii, üstünde ayrı konuşulması gereken bir şey de, ben biraz önce söylerken ses benzeşmesinden yanlış bir algı kayması olmasın diye söyledim. Yani “İyi madencilik uygulamaları diye bu birkaç örneği dosyamıza koymak istiyoruz.” demek, sanki buralar gerekli standartları sağlıyor, bizim Komisyonumuz buna kefil falan, böyle bir şey yok, onun için söyledim.

BAŞKAN – Yok, yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama öbür konuya çok yakınım. Daha çok ilaç sanayi, besin, gıda sanayi ve laboratuvar hizmetlerinde şekillenen ama TSE’nin şimdi birçok alana doğru yaygınlaştırdığı bir şey bu. Bu, ISO belgesi almak gibi bir şey ama mesela sizin söylediğiniz “Teknoloji her gün değişiyor, en iyi standart odur.” O standartların 20-23 tane ana başlığından bir tanesi de en son teknolojiyi takip etme standardıdır zaten. Yani diyor ki, mevcut teknolojiyi yenilemek için en son teknolojiyi takip etme ve onun artık maliyetini kullanımında etkin olduğu an, o yatırımı yapmayla ilgili de bir standart tarif ediyorlar.

Bunu yanı sıra, güvenlikle... Mesela, biraz önce bir bakayım dedim, sadece kalite kontrol departmanının standartları 201 sayfa. Yani “Yaptığını yaz, yazdığını yap.” mantığından yola çıkıp çok ciddi bir standart talebinin olduğu sektörlerde -ki insan sağlığı böyle bir şeydir- biz hep burada da görüyoruz, acaba böyle bir şeye doğru gidilir mi diye, Muzaffer Yurttaş Bey’in söylediği, katkı verdiği nokta da önemli. Öyle bir şey ki, ne iş güvenliği uzmanları, örneğin ilacın ruhsatını verenler, ilacın üretim alanının denetimini yapanlar, bu konuda laboratuvar tekniklerini denetleyenler falan hepsi gerisinde kalıyor sanayideki gelişimin ve dönüşümün. O yüzden de “GMP” diye bir şey çıkardı dünya. İlk başta, buna gönüllü giren birçok firma oldu, sonra Türkiye’de Sağlık Bakanlığı dedi ki: “GMP’yi ben de gerek yeter standart olarak herkesten istiyorum.” dedi, süre verdi, herkes GMP’ye uydu, sonra laboratuvarları için de GLP’ye uydular falan. Eğer madencilikte -tabii, bu baştan aşağıya konuşulup değiştirilmesi gereken bir şey- böyle bir arayış olacaksa, tabii “iyi madencilik standartları uygulamaları” diye bir şey olur, bunun için de yeni teknolojiyi takip etmekten tutun... İşte, mesela, öbür tarafta “yapılacak olan rutin denetimlere hazırlık standardı” diye bir şey var. Yani artık, siz böyle müfettiş filan beklemiyorsunuz, aksine yapılacak rutin denetime bir hazırlık standardınız var, o standardı tutturduysanız zaten denetimi geçiyorsunuz. Ve sizin için en büyük eksiklik gelecek denetimde bir eksik bulunması değil, habersiz denetime hazır olma standardını yerine getirmemek. Yani başka bir dünya tarif ediyor adamlar ve kamunun sizden beklediği, tüketicinin sizden beklediği, her şeyin beklediğinin bir üstündeki uzayda seyahat ediyorlar. O zaman da iş kazası çok gerilerde kalmış bir şey oluyor, anlatabiliyor muyum? Ama bu madencilğe uygulanabilir mi? Bunu şimdi, böyle, hani, ütöpik bir fikir olarak sadece ortaya atıyoruz ama demek istediğim, belli sektörler “iyi üretim teknikleri” diye bir şeyi takip ediyorlar ve bunun adına “iyi üretim uygulamaları” diyorlar, biz “İyi üretim madencilik uygulamaları olarak üç dört tane örneği de dosyamıza koyalım.” dediğimizde bu cümle benzeşmesinden farklı bir anlam kayması olur, bu da bizim hiç istemediğimiz bir algıya yol açar. Ben, sadece ona dikkat çektim ama devamında sizin söylediğiniz o standart, o ayrı bir şey, keşke madencilikte böyle bir yere doğru yürümeye karar versek, gerçekten devrim olur, o zaman can kaybını da her şeyi çok geride bırakır.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Binlerce standart kullanıyoruz ama yani “Genelde...” diyor. Mesela şimdi, bu bahsettiğim “roof bolt”ların -tavan civataları- bunların hepsinin ayrı ayrı standartları var, onu biz...

Şimdi, bize Sayın Başkanın söylediği, şu anda benim gösterdiğim o galeriler dünyadaki en son teknolojiye göre yapılan galeriler. Bunu bir yere koysanız, gösterseniz raporumuzda kimse “Hayır, bu madende bu şüpheli” diyemez. Onun için, bundan emin olun, rahat koyun. Daha üretimini koymayın. Daha iyisi şu anda yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, koyarsın da...

BAŞKAN – Özür dilerim, Muzaffer Bey’e söz vereceğim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Hayır, koyarsın da şöyle bir sıkıntı olur işte: Şimdi, bu standartların tümü...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Hayır, adımızı koymayın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Hayır, hayır, adınızı da koymayalım.

Bunların tümünden müteşekkil olan bir CMP gibi bir şeyiniz yoksa ve bu denetlenmiyorsa bağımsız bir kuruluş tarafından veya mavi bayrak gibi bunu size verip sonra bakıp sonra birileri geri almıyorsa, sizin bunu bir yere koymuş...

Nasıl biliyor musunuz? Araba süper, her şey süper, şoför de çok eğitilmiş ama o şoförün aracı alkollü kullanıp kullanmadığını denetlenmiyorsunuzdur ve olmayacak bir kaza gelir. Biraz önce beyefendi dedi, bu kaza bizi hem utandırdı hem kahretti hem İngilizceye tercümesi yok demek istiyor. Yani yabancılara anlatamıyoruz Türkiye madenciliği nasıl böyle bir kazayı yaşadı diye.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Tabii, ta Çin’den soruyorlar bunu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, öyle bir iş yaparsınız ki, onu oraya koyarsınız ama bir bütün olarak takip etmiyorsunuzdur meseleyi, olmadık bir yerde lastik patlar, ondan sonra bu Komisyon o örnek gösterdiği ve en iyi diye alıp da kenara koyduğu madene kefil olmuş olur, sonra da başka bir arızaya...

BAŞKAN – Yok, o kategoride değerlendirmeyiz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bunu yapanlar oldu, şimdi...

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Sayın Milletvekili, onun standardını koyabilirsiniz, mevzuattır yani “Ben nasıl denetleyeceğim?” Çünkü neden? Adam geliyor bana -ben sigortaya yaptırıyorum bakın, şu anda, yabancı şirketler yapıyor- denetliyor ve benim bu galerileri sigorta ediyor. Yani, daha bundan ötesi yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Eyvallah.

HATTAT HOLDİNG HEMA DIŞ TİCARET AŞ BAŞKAN YARDIMCISI TAMER HIZAL - Ben burada hem para ödüyorum hem o da bana destek oluyor, demek ki en iyi şeyini gerçekleştiriyorum. Bunlar ayrı, tabii, denetlemeler ayrı, ben denetlemelerden bugün memnun olmadığımı belirttim, bakın, o da çok açık, yani kısa kısa olsa da belirttim, böyle denetleme olmaz. Yani, hiç ocak görmemiş birisi geliyor beni denetliyor alay eder gibi. Buna imkân var mı? Ondan sonra, benim bir kere itimadım kalmıyor yani ve maalesef çalışanlarımız da var öyle, mecburen çalıştırıyoruz. Ve onların yapacağı bir tane hata bakın, o kadar farklı şeylere götürüyor ki toplumu. Çünkü oradan görüyor onu, yanlış verdiği bir değerlendirmeyi, başka birisi “Bakın, müfettiş de, teftiş yapan arkadaş da, denetleyen de böyle demişti” diyor, al başına iş. Ondan sonra bir de onunla uğraş.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Tamer Bey.

Muzaffer Bey, buyurun.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Şimdi, demin bir soru sorulmuştu “Şimdiye kadar kaza oldu mu ya da mahkemelik oldunuz mu?” filan diye. Bizim otuz beş yıllık geçmişimiz var, 3 tane ölümlü kazamız var. Onları da kendi vicdanımız üzerinde şey yaptığımız zaman, zaman zaman suçlu, zaman zaman kendimizi eleştirebiliyoruz yani gördüğümüz şeyler ama otuz beş yıldır da bu iş yapıyoruz.

Yani, madencilik kazasız olur mu? Olmaz. Neden olmaz? Bizim işimiz bir yerde özel harekât polisiyle aynı. Yani her an seni şöyle... Ama bir PTT memuresiyle aynı değiliz biz. Dolayısıyla, bu bizim işimizde var. Ha, şunu yapabilir miyiz? Yapmaya çalışıyoruz, havada şu anda binlerce uçak sıfır hatayla uçuyorsa biz de sıfır hatayla bir ocağı yönetmeye çalışacağız. Yani bunu yönetmeye çalışacağız, bunun için şey vereceğiz.

Şimdi, eğitim konusu benim en çok şey ettiğim. Bütün üniversitelerde maden mühendisliği bölümü var. Bu çok açıldığı için bunun puanı en düşük puan, neredeyse puansız. Yani, ben, şöyle diyorum bazen: Anneleri memnun etme mühendisliği. Sadece bir diploma almış olması için, annesini mutlu etmek için diploma alıp geliyorlar.

BAŞKAN – ÖDTÜ’lülerle Hacettepelileri söylemiyor Hocam.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Ben Bahtiyar Hocamları tenzih ederim. Yani, onlar, tabii...

Biz, zaten ararken şöyle arıyoruz: 3-5 tane üniversiteyi üst üste alt alta koyuyoruz, “Ya bunu arıyoruz...” Bunu da zaten bulamıyorsunuz, onlar da bizim iş yapmıyorlar.

BAŞKAN – Yani, bir saniye...

Şebnem Hocamın öğrencileriyle Bahtiyar Hocamın öğrencilerini arıyorsunuz siz işe alırken.

POLAT MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUZAFFER POLAT – Onları arıyoruz, onu anlatmaya çalışıyorum.

Bir kere maden mühendisliği yapacak olanın eğitiminin yarısını ocakta geçireceğini baştan bilmesi lazım, o caydırıcı olur. “Ben eğitimin yarısını ocakta geçireceğim.” dediği zaman o okulu okursa, o mühendis olur; diğerlerinin hepsi sadece annelerini memnun etmek için, en düşük puan da bu olduğu için diplomayı alıyorlar, askerliği de kurtarıyorlar onun için bizim iş dejenere oluyor. Yani, ben, onun da düzeltilmesini istiyorum.

Bir de, mutlaka Enerji Bakanlığı, Enerji Müsteşarlığı bünyesinde kömür enstitüsü kurulması lazım. Demin bir soru vardı “Kömürle ilgili ne yaptınız?” diye, sadece kömür için bir enstitü kurulması lazım. Buna bir finansman çıkması lazım. 10, 20, 50, neyse özel sektör koyar, devlet koyar, bir para çıkıp bir enstitünün bu işi irdemesi lazım. O zaman biz daha rahat ederiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tamer Bey, Muzaffer Bey’e, Akif Bey’e, Mustafa Bey’e katkılarından dolayı çok teşekkür ediyorum. Bugün hakikaten çok interaktif, canlı, piyasanın içerisinden gelen bir tartışma oldu ve bunların hepsi Komisyonumuzun kayıtlarında, inşallah raporlarımızda da bunlardan yararlanacağımızı düşünüyorum.

Buraya kadar geldiğiniz için çok teşekkürler.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Bir ekleme yapabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Standartlarla ilgili şöyle bir şey vardır: “Best practices for mining.” Yani, en iyi uygulamalar.

BAŞKAN – Tabii, tabii, standart yoktur.

PROF. DR. ŞEBNEM DÜZGÜN – Standart yok.

BAŞKAN – Katılımcıların hepsine çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Bugünkü toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.52